

การศึกษาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัด
สมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้เซนต์ยอห์นบอสโก อุปถัมภ์

A STUDY OF THE COLLABORATIVE NETWORK BETWEEN THE OBSERVATION AND
PROTECTION CENTER FOR CHILDREN AND YOUTH IN SAMUT PRAKAN PROVINCE
AND THE ST. JOHN BOSCO UPPATHAM LEARNING CENTER

สุริย์พร สุพรรณพงศ์

การศึกษาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อูปถัมภ์

สุรีย์พร สุพรรณพงศ์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายและการจัดการสาธารณสุข
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

A STUDY OF THE COLLABORATIVE NETWORK BETWEEN THE OBSERVATION
AND PROTECTION CENTER FOR CHILDREN AND YOUTH IN SAMUT PRAKAN
PROVINCE AND THE ST. JOHN BOSCO UPPATHAM LEARNING CENTER

SUREEPORN SUPANPONG

A Master's Project Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
(Public Policy and Management)
Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University
2024
Copyright of Srinakharinwirot University

สารนิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัด
สมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้ชนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์

ของ

สุรีย์พร สุพรรณพงศ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายและการจัดการสาธารณะ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.กัลยา แซ่อั้ง)

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกสินทร์ เตชะนิยม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชญาณ์ นักพ็อน)

ชื่อเรื่อง	การศึกษาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตีย อห์นบอสโก อุปถัมภ์
ผู้วิจัย	สุรีย์พร สุพรรณพงษ์
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2567
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.กัลยา แซ่อึ้ง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์ และ (2) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หัวหน้าสถานแรกรับเด็กและเยาวชน นักวิชาการ ครูผู้สอน และช่างตัดผมจากสถานพินิจฯ รวมถึงบุคลากรจากศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์ ผลการศึกษาค้นคว้า โครงสร้างเครือข่ายความร่วมมือมีตัวแสดงหลักในภาครัฐ ได้แก่ สถานพินิจฯ ที่มีบทบาทดูแล ควบคุม และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม และตัวแสดงหลักนอกภาครัฐ ได้แก่ ศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์ ที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาและฟื้นฟูทักษะชีวิต นอกจากนี้ ยังมีตัวแสดงสนับสนุน เช่น กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) และสมาคมการศึกษาตลอดชีวิตและส่งเสริมอาชีพ (ส.ก.ส.อ.) ที่ให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรและองค์ความรู้ ความร่วมมือภายในเครือข่ายมีลักษณะการทำงานร่วมกันทั้งในมิติเชิงพื้นที่ นโยบาย และภารกิจ โดยมีผู้บริหารจากสถานพินิจฯ และศูนย์การเรียนฯ เป็นผู้ประสานงานหลัก อย่างไรก็ตาม พบข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการที่ขาดความต่อเนื่องและการประสานงานระหว่างกันที่ไม่ชัดเจน แนวทางการพัฒนาเครือข่ายที่นำเสนอประกอบด้วย (1) การสร้างเป้าหมายร่วมผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการและการระดมความคิดเห็น (2) การพัฒนากติกาและขอบเขตความรับผิดชอบที่ชัดเจนผ่านการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) และ (3) การปรับปรุงระบบการสื่อสารและการประสานงานโดยการนำระบบฐานข้อมูลกลางและเทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่มาใช้ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเหมาะสมในระยะยาว

คำสำคัญ: เครือข่ายความร่วมมือ, สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ศูนย์การเรียน

Title	A STUDY OF THE COLLABORATIVE NETWORK BETWEEN THE OBSERVATION AND PROTECTION CENTER FOR CHILDREN AND YOUTH IN SAMUT PRAKAN PROVINCE AND THE ST. JOHN BOSCO UPPATHAM LEARNING CENTER
Author	SUREEPORN SUPANPONG
Degree	MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
Academic Year	2024
Advisor	Dr. Kanlaya Saeoung

This study aimed to (1) analyze the structure of the collaborative network between the Samut Prakan Juvenile Observation and Protection Center and the Saint John Bosco Learning Center, and (2) propose strategies for developing the network to promote education for children and youth in the criminal justice system. Using a qualitative approach, the study employed document analysis and in-depth interviews with administrators, teachers, and staff from both institutions. Key actors included the public sector's Juvenile Observation and Protection Center, focusing on care and rehabilitation, and the non-public Saint John Bosco Learning Center, emphasizing education and life skills. Supporting actors such as the Department of Juvenile Observation and Protection, the Equitable Education Fund (EEF), and the Lifelong Learning and Career Promotion Association provided resources and expertise. Despite cooperation across geographical, policy, and operational levels, challenges included inconsistent management and unclear communication. Proposed strategies are (1) establishing shared goals through participatory workshops, (2) clarifying roles and responsibilities with a memorandum of understanding (MOU), and (3) enhancing communication with a centralized database and modern technologies to ensure effective alternative education for justice-involved youth system.

Keywords: Collaborative Network, Juvenile Observation and Protection Center, Learning Center

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอขอบคุณคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าได้ศึกษาด้านนโยบายและการจัดการสาธารณะ ซึ่งช่วยเสริมสร้างความรู้เชิงวิชาการ เปิดโลกทัศน์ และปลูกฝังแนวคิดเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับบทบาทของความรู้ในการขับเคลื่อนสังคม ขอขอบคุณอาจารย์และเจ้าหน้าที่ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ ที่มอบความรู้และแนวทางการวิเคราะห์เชิงลึก อันช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงระบบของข้าพเจ้า

โดยเฉพาะ อาจารย์ ดร.กัลยา แซ่อั้ง อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้เป็นแรงบันดาลใจและที่พึ่งทางความคิด ขอขอบคุณสำหรับคำแนะนำที่รอบคอบ และการสนับสนุนอย่างเต็มที่ ที่ช่วยให้ข้าพเจ้าพัฒนางานวิจัยได้อย่างสมบูรณ์ แม้ในวันที่รู้สึกหลงทาง อาจารย์ยังคงให้แนวทางที่ชัดเจน และสร้างความเชื่อมั่นให้เสมอ

ขอขอบคุณ อธิปไตยพนินิจและคุ่มครองเด็กและเยาวชน และผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ ที่อนุญาตให้ข้าพเจ้าเข้าศึกษาและเก็บข้อมูลเชิงลึก ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลหลักจากสถานพินิจฯ และศูนย์การเรียนรู้ชนตียอห์นบอสโกอุปถัมภ์ โดยเฉพาะ นางสาวศุภรดา จึงสำราญ นายชวดล ชัยวรวิษ และนายเมธชนนทร์ ประจวบลาภ ที่มอบข้อมูลและประสบการณ์อันทรงคุณค่า

ข้าพเจ้าขอขอบคุณคุณพ่อและคุณแม่ ที่สนับสนุนข้าพเจ้าเสมอ ขอขอบคุณคุณพ่อที่ช่วยเหลือทุกด้าน ทั้งการขับรถพาไปเก็บข้อมูลและรับฟังความกังวลใจอย่างอดทน ขอขอบคุณแม่ที่แสดงความรักผ่านมื้ออาหารและคำปลอบโยนในวันที่เหนื่อยล้า ข้าพเจ้าสำนึกในพระคุณที่มอบความรักและการสนับสนุนอย่างไม่มีเงื่อนไข

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ และคนที่รู้ใจ คอยอยู่เคียงข้างกัน รับฟังความกังวลใจ และมอบกำลังใจให้กันเสมอมา ตลอดจนขอขอบคุณคุณเงินเงิน สำหรับบทเพลงต้องสู้ถึงจะชนะ

และข้าพเจ้าขอขอบคุณตัวเอง ที่อดทนและไม่ยอมแพ้ แม้ในวันที่รู้สึกไม่มั่นใจ ขอขอบคุณที่ยังคงเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าหวังว่างานศึกษานี้จะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้ชนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์ ในการส่งเสริมการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้มีความยั่งยืนต่อไป

สุรีย์พร สุพรรณพงศ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	4
1.3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่.....	5
1.3.3 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	5
1.3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา.....	5
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 ข้อมูลพื้นฐาน.....	6
2.1 ข้อมูลทั่วไป.....	6
2.1.1 ข้อมูลและบริบทของพื้นที่ศึกษา.....	6
2.1.2 ข้อมูลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ.....	8
2.1.3 ข้อมูลของศูนย์การเรียนเซนต์ยอห์นบอสโก อุปถัมภ์.....	9
2.1.4 ข้อมูลทั่วไปของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ศึกษา.....	10
2.2.1 สถานการณ์ทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทาง อาญา และในบริบทเฉพาะพื้นที่ของจังหวัดสมุทรปราการ.....	10
2.2.2 สถานการณ์ทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทาง อาญาภายในเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนต์ยอห์นบอสโก อุปถัมภ์.....	26
2.3 กรอบแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการการศึกษา.....	29
2.3.1 แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา.....	29
2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
2.3.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	35
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	36

3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	36
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	38
4.1 การวิเคราะห์โครงสร้างของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์..	38
4.1.1 โครงสร้างตัวแสดงและบทบาทของตัวแสดงหลักภายในเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การ เรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์.....	39
4.1.2 โครงสร้างทรัพยากรและการสื่อสารภายในเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียน เซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์.....	46
4.2 แนวทางในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมการศึกษาสำหรับเด็ก และเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์.....	52
4.2.1 แนวทางการสร้างเป้าหมายและพัฒนาค่านิยมร่วมของสมาชิกเครือข่าย.....	52
4.2.2 แนวทางการพัฒนากติกาและขอบเขตความรับผิดชอบในเครือข่ายความ ร่วมมือ.....	54
4.2.3 แนวทางการพัฒนาการสื่อสารและการประสานงานในเครือข่ายความร่วมมือ	55
บทที่ 5 สรุป ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนา.....	58
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	58
5.1.1 โครงสร้างของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์.....	58
5.1.2 แนวทางในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมการศึกษาสำหรับ เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาระหว่างสถานพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์.....	60
5.2 หลักการทางวิชาการที่นำมาใช้.....	61
5.2.1 แนวทางการสร้างเป้าหมายและพัฒนาค่านิยมร่วมของสมาชิกเครือข่าย: หลักการจัดแนวเป้าหมาย (Goal Alignment Theory) และการพัฒนาค่านิยมร่วม (Shared Values Development).....	61
5.2.2 แนวทางการพัฒนากติกาและขอบเขตความรับผิดชอบในเครือข่ายความ ร่วมมือ: กรอบโครงสร้างเชิงสถาบัน (Institutional Framework).....	61

5.2.3 แนวทางการพัฒนาการสื่อสารและการประสานงานในเครือข่ายความร่วมมือ: ทฤษฎีการสื่อสารในเครือข่าย (Network Communication Theory).....	62
5.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา.....	63
5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (Policy Recommendations)	63
5.3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป.....	65
บรรณานุกรม.....	66
ประวัติผู้เขียน.....	72

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 การวิเคราะห์โครงสร้างภายในเครือข่ายความร่วมมือระหว่างระหว่างสถานพินิจและ
คุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์...51

ตาราง 2 แนวทางในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมการศึกษาสำหรับเด็กและ
เยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัด
สมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์.....57

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 หน้า Dashboard ข้อมูลสถิติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.....56

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาสังคมและลดความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย โดยนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐบาลสะท้อนความพยายามในการขยายโอกาสทางการศึกษาให้ครอบคลุมทั่วถึง อย่างไรก็ตาม ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษายังคงปรากฏชัด โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานการณ์เปราะบาง เช่น เด็กและเยาวชนจากครอบครัวที่ขาดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และในพื้นที่ห่างไกล ตลอดจนเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม โดยเด็กและเยาวชนเหล่านี้ไม่ได้เผชิญเพียงข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและสังคม แต่ยังพลาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในช่วงวัยหรือเวลาที่เหมาะสมตามระบบการศึกษา ส่งผลให้เกิดการหลุดออกจากระบบการศึกษาในสัดส่วนที่สูง (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2566) ทั้งนี้ เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมเป็นกลุ่มที่เผชิญต่อความเปราะบางที่ซับซ้อน และมีความเสี่ยงสูงกว่ากลุ่มอื่นที่จะหลุดนอกระบบการศึกษา

จากข้อมูลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในปี พ.ศ. 2561 - 2565 พบว่า เกินครึ่งของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ได้อยู่กับพ่อแม่หรือพ่อแม่แยกกันอยู่ และร้อยละ 66.89 ของเด็กกลุ่มนี้ยากจน และไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำของระบบการศึกษาที่ไม่สามารถรองรับความหลากหลายของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการขาดกลไกสนับสนุนที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะกลุ่มได้ ดังนั้น การศึกษาในบริบทนี้จึงไม่ได้เป็นเพียงรากฐานของการพัฒนาสังคม และลดความเหลื่อมล้ำ แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตของเด็กและเยาวชนได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เปราะบาง ความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน และภาครัฐต่างมีบทบาทสำคัญในการสร้างโอกาสทางการศึกษาที่เหมาะสม และตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของผู้เรียน ตลอดจนเป็นการวางรากฐานสำหรับการพัฒนาทักษะชีวิต และทักษะอาชีพในระยะยาว ซึ่งสามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ยั่งยืนในระดับสังคม และลดปัญหาความเหลื่อมล้ำได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อมูลจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (2567) ระบุว่า ปี พ.ศ. 2562 - 2567 มีเด็กและเยาวชนไทยกว่า 1 ล้านคน หลุดออกจากระบบการศึกษา สถานการณ์นี้สะท้อนถึงปัญหาเชิงโครงสร้างที่ซับซ้อน โดยเฉพาะประเด็นความยากจน และปัญหาครอบครัว มากไปกว่านั้น คือ 1 ใน 3 ของเด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษา คือ อยู่ในช่วงวัยที่ต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับ จากทั้งหมด 1.02 ล้านคน พบว่า 3.94 แสนคนหรือคิดเป็น 38% เป็นเด็กที่อยู่ในช่วงวัยการศึกษาภาคบังคับ (6 - 14 ปี) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ควรได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นช่วงอายุที่การศึกษาเป็นสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย นอกไปจากนี้ ข้อมูลจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (2566) แสดงให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นกลุ่มที่มีจำนวนคดีสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 56.75 ของคดีทั้งหมด และในจำนวนนี้กว่าร้อยละ 71.73 คือ ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่หรือพ่อแม่แยกกันอยู่ ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างปัญหาครอบครัวกับ

พฤติกรรมเสี่ยงทางสังคม ดังนั้น การออกแบบระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น และสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายจึงเป็นสิ่งสำคัญ ผ่านการพัฒนาทักษะชีวิต และทักษะอาชีพที่เหมาะสม จะสามารถช่วยเพิ่มโอกาสให้เด็กและเยาวชนกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา และสังคมได้ การปรับปรุงระบบการศึกษาที่เข้าถึงได้ และตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะกลุ่มจะช่วยลดอัตราการหลุดออกจากระบบการศึกษาและส่งเสริมอนาคตที่ดียิ่งขึ้น

ความสำคัญของการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs 4: Quality Education) ซึ่งมุ่งเน้นให้ทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม การศึกษาถูกระบุว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการลดความยากจน ส่งเสริมคุณภาพชีวิต และลดความเหลื่อมล้ำในระยะยาว รวมถึงเป้าหมายที่ 10 ที่มุ่งลดความไม่เสมอภาคทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ โดยครอบคลุมทั้งด้านการศึกษาและกระบวนการยุติธรรม (UNESCO, 2023; สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567) โดยความร่วมมือระหว่างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) เป็นตัวอย่างสำคัญของการดำเนินงานระดับนโยบายที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยในปี พ.ศ. 2565 ทั้งสองหน่วยงานได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) เพื่อพัฒนารูปแบบการศึกษาทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม โดยเน้นการออกแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น และตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของผู้เรียน เช่น การเรียนรู้ผ่านโครงงานฐานอาชีพ การเทียบโอนประสบการณ์เป็นหน่วยกิต และการพัฒนาทักษะชีวิตควบคู่กับทักษะอาชีพ (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2567; กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2566) ซึ่งแนวทางดังกล่าวมุ่งหวังให้เด็กกลุ่มนี้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา พร้อมพัฒนาศักยภาพในการกลับคืนสู่สังคม ในฐานะทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า นอกจากนี้ ยังมี การสนับสนุนทุนการศึกษาสายอาชีพ การพัฒนาครูที่เชี่ยวชาญ และการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมผ่านศูนย์การเรียนรู้และ กศน. (การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย) ซึ่งช่วยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาศักยภาพระยะยาว ผลลัพธ์สำคัญที่ได้คือ อัตราการกระทำผิดซ้ำที่ลดลงอย่างชัดเจน จาก 12.35% ในปี 2564 เหลือ 7.39% ในปี 2566 (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2566) แสดงให้เห็นว่าแนวทางดังกล่าวช่วยลดการกระทำผิดซ้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความร่วมมือระหว่างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้ขยายไปยังศูนย์ฝึกและอบรม และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อบริบทและความต้องการเฉพาะของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม สำหรับจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ มีจำนวนโรงงานจดทะเบียนกว่า 6,300 แห่ง มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจำนวนมากส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว ครอบคลุมแรงงานจำนวนมากไม่เพียงเผชิญกับความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจและการแยกกันอยู่ ทำให้เด็กในพื้นที่มีความเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษา ข้อมูลของ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) และ The Active Thai PBS (2566) ระบุว่า สมุทรปราการมีเด็กนอกระบบการศึกษาสูงถึงร้อยละ 13 และจากข้อมูลของกรมพินิจฯ (2567) ยังเป็น 1 ใน 5 จังหวัดที่มีคดีอาญาเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนสูงที่สุด โดยปัญหาส่วนใหญ่มาจากความยากจน และปัญหาครอบครัว สถานการณ์นี้สะท้อนถึงความไม่

สมดุระหว่างการพัฒนาตัวทางเศรษฐกิจกับการจัดการระบบการศึกษา ข้อมูลจากกรมพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2567) ระบุว่า ชุมชนในพื้นที่สมุทรปราการยังคงเผชิญกับปัญหาความเปราะบางในโครงสร้างสังคม เช่น ชุมชนแออัดในเขตอุตสาหกรรม ซึ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในเด็กและเยาวชน จึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาภายในพื้นที่นี้ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด แนวทางการศึกษาทางเลือกในพื้นที่สมุทรปราการจึงต้องเน้นการสร้างระบบสนับสนุนที่ตอบโจทย์ความต้องการเฉพาะ เช่น การเพิ่มศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนอุตสาหกรรม การออกแบบหลักสูตรที่เชื่อมโยงกับทักษะอาชีพ และการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อช่วยเด็กและเยาวชนกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา แนวทางนี้ไม่เพียงช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา แต่ยังส่งเสริมศักยภาพของเด็กในพื้นที่ให้พร้อมรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว

ความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้เซนต์ยอห์นบอสโก อุปลัสม์ภัก จึงถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ความร่วมมือนี้ไม่ได้เป็นเพียงการสนับสนุนการเรียนการสอน แต่เป็นการผสานบทบาทของสองหน่วยงาน เพื่อพัฒนาให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมั่นคง กล่าวคือ สถานพินิจฯ ทำหน้าที่ควบคุม ดูแล และบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเป็นหลัก โดยเน้นการจัดโปรแกรมฟื้นฟูที่ครอบคลุมด้านจิตใจ และพฤติกรรม ในขณะที่สถานพินิจฯ ยังต้องจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษา ซึ่งเป็นการช่วยลดผลกระทบทางจิตใจของเด็กจากการตีตราของสังคม ส่วนการสร้างความร่วมมือกับศูนย์การเรียนรู้สามารถช่วยเติมเต็มบทบาทด้านการจัดการศึกษา และเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาทักษะชีวิตและความรู้สำหรับเด็กในกระบวนการนี้ โดยทำหน้าที่จัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น และเหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของเด็กและเยาวชน เน้นการสร้างหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะของเด็ก ทั้งในด้านวิชาการ วิชาชีพ และวิชาชีพชีวิต ซึ่งช่วยลดช่องว่างระหว่างระบบการศึกษาปกติ และสถานการณพิเศษของเด็กในกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น ความร่วมมือระหว่างสองหน่วยงานนี้จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

แต่ทั้งนี้ เนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีบทบาท ทรัพยากร และลักษณะเฉพาะขององค์กรที่แตกต่างกันระหว่างภาครัฐกับเอกชน รูปแบบการทำงานจึงแตกต่างกัน ทั้งนี้ ข้อมูลจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (2566) พบว่า สถานพินิจฯ สมุทรปราการ มีเด็กและเยาวชนเฉลี่ย 34 คน/ปี ที่เข้าสู่กระบวนการฝึกอบรม แม้จำนวนดังกล่าวอาจไม่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น แต่การดูแลเด็กกลุ่มนี้ต้องอาศัยทรัพยากรที่หลากหลาย เช่น ครูผู้สอน ทรัพยากรต่าง ๆ และการเตรียมความพร้อมสำหรับการกลับเข้าสู่สังคม แม้ว่าความร่วมมือระหว่างสถานพินิจฯ สมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้เซนต์ยอห์นบอสโก อุปลัสม์ภัก จะมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา เป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ แต่ในกระบวนการทำงานร่วมกันยังต้องการพัฒนากลไกที่เข้มแข็ง เช่น การกำหนดเป้าหมายร่วมที่ชัดเจน การแบ่งปันทรัพยากรอย่างสมดุล และการติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ ผ่านการทำงานในลักษณะเครือข่ายที่เชื่อมโยงหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งสถานพินิจฯ สมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้ ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ จึงจำเป็นต้องอาศัยการประสานงาน และการจัดการที่ลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน โดยไม่ได้หมายถึงแค่การจัดหาครูหรือหลักสูตรที่

เหมาะสมเท่านั้น แต่ยังมี เพื่อให้เกิดการฟื้นฟู ดูแล ให้การศึกษา และการบูรณาการร่วมกันที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งการทำงานร่วมกันลักษณะนี้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่า เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด และมากไปกว่านั้น คือสามารถลดความเสี่ยงที่เด็กและเยาวชนจะหลุดออกจากระบบการศึกษา เพิ่มโอกาส ส่งเสริม และสนับสนุนให้พวกเขาสามารถได้รับการศึกษาที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ในการศึกษาครั้งนี้ จึงมุ่งวิเคราะห์โครงสร้างของเครือข่ายความร่วมมือ โดยใช้กระบวนการศึกษาที่สะท้อนถึงบทบาทของแต่ละหน่วยงาน ศึกษาความสำเร็จ และความท้าทายของเครือข่าย เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การบริหารจัดการเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ โดยการวิเคราะห์ และการเสนอแนะแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ จะสามารถเชื่อมโยงปัญหาที่เกิดขึ้นกับแนวทางการปรับปรุงการทำงานที่ชัดเจน โดยเน้นการสร้างความเข้าใจในบทบาท และเป้าหมายของเครือข่าย การกำหนดบทบาท/หน้าที่ การติดต่อ/ประสานงาน การใช้ทรัพยากร ตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือเชิงลึกระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ผลการศึกษาในครั้งนี้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพระหว่างหน่วยงาน และสามารถเสนอแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของพื้นที่ได้ นอกจากนี้ ยังสามารถนำผลการศึกษามาประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และต่อยอดการพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับประเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียน เซนต์ยอห์นบอสโก อุบลรัตน์
2. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียน เซนต์ยอห์นบอสโก อุบลรัตน์

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้มุ่งเน้น 2 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

1. การวิเคราะห์โครงสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยศึกษาบทบาทของตัวแสดงหลัก (Key Actors) คือ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียน เซนต์ยอห์นบอสโก อุบลรัตน์ รวมถึงทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงาน เช่น บุคลากรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การจัดการ การสื่อสาร และเทคโนโลยี เพื่อทำความเข้าใจความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของตัวแสดงในเครือข่าย รวมไปถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น
2. การเสนอแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ มุ่งเน้นการพัฒนากลไกการทำงานร่วมกันระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนต์ยอห์นบอสโก อุบลรัตน์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษา และสร้างความยั่งยืนในอนาคตโดยการปรับปรุงด้านทรัพยากร บทบาทหน้าที่ และกระบวนการติดตามผล

1.3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครอบคลุม 2 หน่วยงานหลัก ได้แก่

1. สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ
2. ศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อูปถัมภ์

1.3.3 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก

การศึกษานี้รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 7 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น

1. สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ ผู้อำนวยการ หัวหน้าส่วนงานบุคลากร และ/หรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษา จำนวน 4 คน

2. ศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อูปถัมภ์ ได้แก่ ผู้จัดการศึกษา ผู้อำนวยการ บุคลากร และ/หรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษา จำนวน 3 คน

ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 7 คนนี้ ได้มีการคัดเลือกจากตัวแสดงที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานภายในเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การบริหารทรัพยากร และบทบาทภายในเครือข่ายความร่วมมือ

1.3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาครอบคลุมช่วงเวลาระหว่างเริ่มต้นเครือข่ายในปี พ.ศ. 2564 - 2567 โดยเน้นการวิเคราะห์พัฒนาการของเครือข่ายทั้งในด้านโครงสร้าง กระบวนการดำเนินงาน และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มต้น - ปัจจุบัน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจฯ สมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อูปถัมภ์ โดยเน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานและความต่อเนื่องของเครือข่ายความร่วมมือในระยะยาว

2. แนวทางการปรับปรุงการจัดการเครือข่ายที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่นทั่วประเทศ ในบริบทที่เหมาะสม รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน ให้มีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน และการส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือในระดับพื้นที่และระดับประเทศ โดยสร้างต้นแบบที่สามารถพัฒนาต่อยอดได้ และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนสูงสุด โดยมีเป้าหมายสำคัญในการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพิ่มโอกาสทางการศึกษา การประกอบอาชีพ และคุณภาพชีวิตที่ดี

บทที่ 2

ข้อมูลพื้นฐาน

2.1 ข้อมูลทั่วไป

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นหนึ่งในหน้าที่สำคัญและบทบาทหลักของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ว่าด้วยหลักสูตรการฝึกอบรมเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2554 ซึ่งกำหนดให้การศึกษาแบ่งเป็นสายสามัญ และสายวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม ปัญหาด้านทรัพยากร บุคลากร และการขาดรูปแบบที่ชัดเจน ทำให้การจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กและเยาวชน ดังนั้น ในปี 2565 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักได้ร่วมมือกับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) และภาคีเครือข่ายกว่า 20 แห่ง ในการพัฒนารูปแบบการศึกษาทางเลือกร่วมกัน เช่น ศูนย์การเรียนรู้เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นผู้จัดการศึกษาภายในศูนย์ฝึกฯ และสถานพินิจฯ เนื่องจากมีศักยภาพในการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น โดยเน้นการเทียบโอนประสบการณ์ โครงการฐานอาชีพ และการเรียนรู้จากสถานประกอบการ เพื่อฝึกทักษะวิชาชีพและเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคม

อย่างไรก็ตาม บทบาทของครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการศึกษายังคงเป็นความท้าทายสำคัญ เนื่องจากการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนเหล่านี้ยังขาดความชัดเจน และเป็นรูปธรรม จึงมีความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่ต้องมีการส่งเสริมกิจกรรม และเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กและเยาวชนก่อนปล่อยตัว ควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภายในองค์กร ให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งสร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน และภาคีเครือข่ายอื่น ๆ เพื่อขยายโอกาสในการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมถึงการพัฒนารูปแบบการศึกษาทางเลือกที่มีความยืดหยุ่น และเหมาะสม จะช่วยให้การจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นไปตามระเบียบกรมพินิจฯ ว่าด้วยการฝึกอบรม พ.ศ. 2554 ภายใต้ความร่วมมือระหว่างสองหน่วยงานนี้ ตลอดจนภาคีเครือข่ายอื่น ๆ ที่เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2565 โดยมีเป้าหมายเพื่อจัดการศึกษาในรูปแบบที่สามารถตอบโจทย์ต่อความต้องการของผู้เรียน บริบทเฉพาะในพื้นที่ให้ได้มากที่สุด และมุ่งเน้นในการพัฒนาศักยภาพ เพื่อให้เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายได้รับการศึกษา มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้อย่างยั่งยืน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 ข้อมูลและบริบทของพื้นที่ศึกษา

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในประเทศไทย มีบทบาทสำคัญในการดูแลเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม นอกจากการควบคุม และฟื้นฟูพฤติกรรมแล้ว ในการจัดการศึกษาก็ถือเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนได้ ทั้งนี้ การศึกษาที่จัดขึ้นโดยสถานพินิจฯ ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการเรียนรู้ในเชิงวิชาการ รายวิชาพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมไปถึงการพัฒนาทักษะชีวิตที่ช่วยเสริมสร้างทักษะชีวิตที่จำเป็น และทักษะอาชีพที่ตอบสนองต่อความต้องการใน

อนาคตให้สามารถนำไปต่อยอดสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพได้ โดยได้มีการปรับรูปแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ และบริบทเฉพาะของเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ ตามที่กรมพินิจ เรียกว่าการจัดการศึกษาบนฐานประสบการณ์ (Experiential Learning) เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการศึกษาที่ได้รับจะสามารถตอบสนองความต้องการเฉพาะตัวของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

ทั้งนี้ ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ สถานพินิจ ได้มีการจัดการเรียนการสอนให้ปฏิบัติตามนโยบายของกรมพินิจ และแนวทางการศึกษาทางเลือกที่ร่วมพัฒนากับ กสศ. โดยมุ่งเน้นการสร้างระบบการศึกษาที่ยืดหยุ่น เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ซึ่งการศึกษาที่จัดขึ้นนี้มุ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ผ่านการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย โดยเน้นกิจกรรมเสริมสร้างทักษะตามความสนใจของผู้เรียน ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย และปรับการเรียนการสอนให้ต่างจากกรอบการเรียนรู้แบบดั้งเดิม ทั้งนี้ ข้อมูลจากกรมพินิจ ในปี 2567 ระบุว่า เด็กและเยาวชนในสถานพินิจ สมุทรปราการ ที่ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีสัดส่วนสูงกว่า 10% จากทั้งหมดของสถานพินิจ ทั่วประเทศ สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงการสร้างแรงจูงใจผ่านรูปแบบการจัดการศึกษาที่มีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพภายในพื้นที่ที่มีบริบทเฉพาะของความหลากหลายทางสังคม (กรมพินิจ, 2567)

ความสำเร็จดังกล่าวนี้ เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างสถานพินิจ สมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนต์ยอห์นบอสโก อุปลั้มภักดิ์ ซึ่งถือเป็นตัวอย่างที่ดีของการสร้างความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา โดยศูนย์การเรียนฯ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่น และเหมาะสม ในขณะที่สถานพินิจ ทำหน้าที่ควบคุม ดูแล และฟื้นฟูเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ ข้อมูลการดำเนินงานร่วมกัน ระหว่างปี 2565 – 2567 ยังแสดงให้เห็นว่า ความร่วมมือดังกล่าวช่วยเพิ่มอัตราการจบการศึกษาของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ สมุทรปราการ ได้เกือบ 100% ซึ่งถือเป็นผลลัพธ์สำคัญที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างสองหน่วยงานในการดำเนินงานร่วมกัน

อย่างไรก็ตาม บริบทเฉพาะพื้นที่ของจังหวัดสมุทรปราการยังคงเป็นความท้าทายที่สำคัญ ไม่ว่าจะจะเป็นความซับซ้อนทางเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือ การเป็นเมืองอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ส่งผลให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจำนวนมาก และเกิดปัญหาครอบครัวที่แตกแยก บังคับให้ส่งผลกระทบต่อข้อจำกัดในการส่งเสริม และสนับสนุนแรงจูงใจให้กับเด็กและเยาวชนภายในพื้นที่ โดยมีข้อมูลที่สอดคล้อง คือ จังหวัดสมุทรปราการเป็นหนึ่งในพื้นที่อุตสาหกรรมที่สำคัญที่สุดของประเทศไทย มีโรงงานจดทะเบียนจำนวนมาก และเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยการเติบโตทางเศรษฐกิจนี้ไม่ได้ส่งผลในเชิงบวกต่อทุกภาคส่วนของสังคมอย่างเท่าทันกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความไม่สมดุลระหว่างการขยายตัวทางเศรษฐกิจกับการจัดการระบบการศึกษา โดยข้อมูลจากกรมพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2567) ระบุว่า ชุมชนในพื้นที่สมุทรปราการยังคงเผชิญกับความเปราะบางเชิงโครงสร้างสังคม โดยเฉพาะในเขตชุมชนอุตสาหกรรมที่เต็มไปด้วยครอบครัวแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเศรษฐกิจ และการแยกกันอยู่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เพิ่มความเสี่ยงต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในเด็กและเยาวชน สอดคล้องกับข้อมูลจาก กสศ. และ The Active (2566) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า สมุทรปราการ มีเด็กนอกระบบการศึกษาสูงถึงร้อยละ 13 ถือเป็นอัตราที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ และจากข้อมูลของกรมพินิจ (2567) สมุทรปราการยังติดอันดับ 1 ใน 5 จังหวัด ที่มีคดีอาญาเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน

สูงที่สุด โดยปัญหาส่วนใหญ่มาจากความยากจน และปัญหาครอบครัว สถานการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างครอบครัวที่เปราะบางกับการขาดโอกาสทางการศึกษาและการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชนภายในพื้นที่ที่บริบทเฉพาะ และหลากหลาย

การจัดการปัญหาเหล่านี้ จึงจำเป็นต้องมีระบบการศึกษาที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะกลุ่มของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ไม่เพียงเฉพาะเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษา แต่ยังต้องช่วยลดผลกระทบจากความเปราะบางทางสังคม และเตรียมความพร้อมให้เด็กและเยาวชนสามารถปรับตัว และพัฒนาศักยภาพได้ในระยะยาว การจัดการศึกษาไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของการเรียนรู้ แต่ยังเป็นเครื่องมือในการช่วยลดช่องว่างทางเศรษฐกิจ และสังคมภายในพื้นที่ และด้วยความตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้ เครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่ จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนารูปแบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ เช่น การจัดการศึกษาในรูปแบบที่ยืดหยุ่นหรือการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย การสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น และการสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ที่เหมาะสมตามความถนัด และความสนใจ

จากที่กล่าวมา แนวทางดังกล่าวถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชน ให้พร้อมสำหรับการกลับคืนสู่สังคม ในฐานะทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าอย่างแท้จริง การจัดการศึกษาในลักษณะนี้ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการเรียนรู้ในห้องเรียนหรือการปฏิบัติตามหลักสูตรมาตรฐานเท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างพื้นฐานของความเชื่อมั่นในตนเอง ทักษะชีวิต และการพัฒนาทักษะอาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และบริบทเฉพาะพื้นที่ นอกจากนี้ระบบการศึกษาที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้รับโอกาสที่เท่าเทียม สามารถช่วยลดความเสี่ยงของการหลุดออกจากระบบการศึกษา และป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้ในระยะยาว นอกจากนี้ การเชื่อมโยงการจัดการศึกษากับการพัฒนาท้องถิ่นช่วยสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในพื้นที่ เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นไปพร้อม ๆ กัน

ดังนั้น การจัดการศึกษาที่เหมาะสมภายใต้ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ไม่เพียงช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา แต่ยังสร้างรากฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาสังคมในระยะยาว โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีบริบทเฉพาะ เช่น จังหวัดสมุทรปราการ ในฐานะศูนย์กลางอุตสาหกรรมของประเทศที่เผชิญกับความเปราะบางทางสังคม ทั้งนี้ ความร่วมมือระหว่างกรมพินิจฯ เครือข่ายศูนย์การเรียนรู้ และองค์กรต่าง ๆ จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนารูปแบบการศึกษาทางเลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ซึ่งช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา และพร้อมสำหรับการกลับคืนสู่สังคม โดยการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงบริบทเฉพาะพื้นที่ และความต้องการของผู้เรียนนั้น ไม่เพียงแต่จะเพิ่มโอกาสให้เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความยั่งยืนทางการศึกษาในระดับประเทศ

2.1.2 ข้อมูลทั่วไปของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ เริ่มเปิดดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2532 โดยมีเป้าหมายสำคัญในการบำบัด แก้ไข และส่งเสริมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้กลับคืนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ ภายใต้วิสัยทัศน์ที่มุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ดีในด้านพฤติกรรมทางการศึกษา และอาชีพ โดยใช้แนวทางการบำบัดที่เหมาะสมกับสภาพปัญหา และความจำเป็น

พร้อมทั้งพันธกิจหลักในการพิทักษ์สวัสดิภาพ ยกกระดับคุณภาพการดูแล และพัฒนาบุคลากรเพื่อความยั่งยืน โดยดำเนินงานครอบคลุมทั้งการคุ้มครองสิทธิเด็ก การบำบัดฟื้นฟู การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การพัฒนากฎหมาย และการปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรม ภายใต้ค่านิยม "สามัคคี มีเมตตา มุ่งมั่น และพัฒนาเด็กและเยาวชน" เพื่อสร้างความมั่นคงในอนาคตของเด็กและเยาวชน โดยสถานพินิจฯ สมุทรปราการ มีโครงสร้างของผู้บริหารและหน่วยงาน คือ

1. นางดาวสวรรค์ ศรีบรรเทา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานพินิจฯ สมุทรปราการ
2. นางสาวศิริจันทร์ ไกยสิทธิ์ ตำแหน่ง หัวหน้าส่วนคดี
3. นายประเสริฐ แสงกำพลี ตำแหน่ง หัวหน้าสถานแรกรับเด็กและเยาวชน
4. หัวหน้าส่วนอำนวยการและการจัดการ

2.1.3 ข้อมูลทั่วไปของศูนย์การเรียนรู้เซนต์ยอห์นบอสโก อุปถัมภ์

ศูนย์การเรียนรู้เซนต์ยอห์นบอสโก อุปถัมภ์ ก่อตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนการศึกษาสำหรับเด็กที่ขาดโอกาสในระบบปกติ โดยยึดหลักการศึกษาดูแลชีวิต ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย เพื่อตอบสนองความเปลี่ยนแปลงในสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ศูนย์การเรียนรู้ฯ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม ผ่านการศึกษาที่ยืดหยุ่น เช่น การศึกษาทางไกลที่ผสมผสาน Active Learning ทั้งแบบออนไลน์และ Onsite พร้อมการฝึกอาชีพ รวมถึงการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) ตลอดจนมีการติดตาม และการประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพเฉพาะบุคคลของผู้เรียน ซึ่งเน้นการวัดผลด้านความเข้าใจ ความสามารถ และทักษะสำคัญที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน โดยกระบวนการจัดการศึกษานี้ ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา เพิ่มความยืดหยุ่นในการศึกษา และสอดคล้องกับสังคมในปัจจุบัน โดยมีโครงสร้างองค์กร คือ

1. นางสาวศุภรดา จึงสำราญ ตำแหน่ง ผู้จัดการศึกษาศูนย์การเรียนรู้
2. นายชวดล ชัยวรวิธ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้
3. นายอนุกุล อ่อนันต์ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ และงานทะเบียน

2.1.4 ข้อมูลทั่วไปของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

1) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานที่มุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม โดยดำเนินการทั้งการสอบสวน บำบัดฟื้นฟู และติดตามผล เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเอง พร้อมกลับคืนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ กรมฯ ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ เพื่อแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างและส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในทุกมิติ ทั้งด้านพฤติกรรม การศึกษา และอาชีพ เพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

2) กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) เป็นหน่วยงานที่มุ่งเน้นการสนับสนุนและส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่ขาดแคลน โดยมีเป้าหมายลด

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในทุกมิติ ผ่านการดำเนินโครงการที่ครอบคลุมทั้งด้านการช่วยเหลือทุนการศึกษา การพัฒนาระบบการศึกษาสำหรับกลุ่มเปราะบาง และการสนับสนุนการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน กสศ. ยังมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อผลักดันให้เกิดความเสมอภาค เท่าเทียม และยั่งยืนในการเข้าถึงระบบการศึกษาที่มีคุณภาพของประเทศไทย

3) สมาคมการศึกษาตลอดชีวิตและส่งเสริมอาชีพ (ส.ก.ส.อ.)

สมาคมการศึกษาตลอดชีวิตและส่งเสริมอาชีพ (ส.ก.ส.อ.) เป็นองค์กรที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับประชาชนทุกช่วงวัย โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำ และสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ส.ก.ส.อ. ดำเนินโครงการด้านการศึกษาในรูปแบบที่ยืดหยุ่น เช่น การฝึกอบรมระยะสั้น การเรียนรู้ตามความสนใจ และการพัฒนาทักษะอาชีพเฉพาะด้าน พร้อมสร้างความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อขยายโอกาสการเรียนรู้ที่เข้าถึงได้ง่าย และตอบสนองความต้องการของประชาชนในทุกมิติ

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ศึกษา

2.2.1 สถานการณ์ทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และในบริบทเฉพาะพื้นที่ของจังหวัดสมุทรปราการ

2.2.1.1 แผนและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

1) แผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (2566-2570): ทิศทาง เป้าหมาย และยุทธศาสตร์หลัก (ด้านการศึกษา)

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีเป้าหมายสำคัญที่มุ่งเน้นการแก้ไขฟื้นฟู และพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม เพื่อลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ และเตรียมความพร้อมให้พวกเขากลับคืนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ โดยดำเนินการร่วมกับเครือข่าย และชุมชน เพื่อสร้างระบบสนับสนุนที่ยั่งยืน (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2565)

โดยมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คือ กรมพินิจฯ ได้มีการวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การลดความเหลื่อมล้ำ และการสร้างโอกาสทางสังคม ผ่านการพัฒนาทักษะชีวิต การศึกษา และอาชีพที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงาน โดยมีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ คือ

1. การดูแลเด็กและเยาวชนด้วย “4 ฝึก” ได้แก่ “ฝึกกาย ฝึกจิต ฝึกความคิด ฝึกอาชีพ” โดยมีการพัฒนาร่างกายและจิตใจ พร้อมสร้างทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต
2. การใช้ทรัพยากรในพื้นที่ คือ การใช้ทรัพยากรในพื้นที่ภายในชุมชน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ได้แก่ บ้าน โรงเรียน วัด และชุมชน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การบริหารเครือข่าย คือ การประสานความร่วมมือ ทั้งกรมการสงเคราะห์ และเครือข่ายภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ

ปลายน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเด็กพ้นจากความควบคุม ต้องอาศัยการทำงานร่วมกับเครือข่าย และชุมชน เพื่อบรรลุภารกิจหลัก คือ ลดการกระทำผิดซ้ำและกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ

4. การส่งเสริมโอกาสทางอาชีพ คือ การสนับสนุนให้ฝึกอาชีพ และการจ้างงานที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงาน เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมสมัครเข้ารับราชการทหารกองประจำการณ

โดยสรุป แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (2566 - 2570) ของกรมพินิจฯ มีแนวทางสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมอย่างครบวงจร ตั้งแต่เริ่มต้นจนกลับสู่สังคม โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างโอกาส พัฒนาระบบสนับสนุนและส่งเสริมในทุก ๆ มิติ

2) แผนปฏิบัติการดิจิทัล กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (พ.ศ. 2566 – 2570): ด้านการศึกษา

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตระหนักถึงบทบาท และความสำคัญของการศึกษา ในการช่วยฟื้นฟู และพัฒนาเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม การศึกษาไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือในการสร้างความรู้ แต่ยังเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจึงถูกนำมาใช้เป็นส่วนสำคัญในการปรับปรุงระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของเยาวชนในสถานพินิจ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2566)

โดย กรมพินิจฯ มีเป้าหมายสำคัญในการสร้างระบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ การส่งเสริมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนสามารถเข้าถึงการศึกษาในรูปแบบออนไลน์ การพัฒนาทักษะอาชีพที่จำเป็นสำหรับตลาดแรงงาน และการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ด้วยการใช้เทคโนโลยีช่วยจัดการข้อมูล และสนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเยาวชนแต่ละคน

ทั้งนี้มีแนวทางพัฒนาด้านการศึกษา คือ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสามด้านหลัก ได้แก่ การพัฒนาระบบดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น การสร้างแพลตฟอร์ม E-Learning และการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อประเมินผลการศึกษา การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี และการสนับสนุนระบบการศึกษาแบบยั่งยืน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ได้มีการพัฒนาโครงการสำคัญ เช่น โครงการพัฒนาระบบ E-Learning ออกแบบหลักสูตรที่หลากหลาย และเข้าถึงได้ง่าย โครงการพัฒนาทักษะอาชีพ โดยฝึกอบรมวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เช่น ทักษะด้านดิจิทัลและงานฝีมือ และโครงการสนับสนุนการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยี เช่น การจัดหาอุปกรณ์การเรียนรู้และการพัฒนาระบบ Single Sign-On เพื่อให้เยาวชนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างสะดวก

แผนปฏิบัติการนี้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยมุ่งใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชน พร้อมทั้งเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย โดย กรมพินิจฯ คาดหวังว่าการดำเนินแผนนี้จะช่วยให้เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมสามารถพัฒนาทักษะชีวิต และอาชีพที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความยั่งยืน

โดยสรุป กรมพินิจฯ มีการปรับใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อยกระดับการศึกษา และพัฒนาทักษะของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม โดยเน้นการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ที่ยืดหยุ่น และทันสมัย เพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สังคมได้อย่างยั่งยืน และมีคุณภาพ

3) แผนกลยุทธ์กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ปี พ.ศ.2568 - 2570: แนวทางการพัฒนา และสนับสนุนความเสมอภาคทางการศึกษา

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) มีพันธกิจหลักในการลด ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยช่วยเหลือเด็ก เยาวชน และประชาชนที่ด้อยโอกาส พร้อม พัฒนาคูรู สถานศึกษา และระบบสนับสนุนที่ยั่งยืน เพื่อแก้ปัญหาความยากจนข้ามรุ่นและเพิ่ม โอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2567)

โดยแผนกลยุทธ์ของ กสศ. สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 โดยเฉพาะด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ลด ความเหลื่อมล้ำ และเสริมสร้างโอกาสทางสังคม ผ่านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การใช้ข้อมูลชี้ เป้ากลุ่มเปราะบาง และสนับสนุนการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงาน โดยมีประเด็นสำคัญ คือ

1. การชี้เป้ากลุ่มเปราะบาง โดยการใช้เทคโนโลยี และฐานข้อมูลระบุเด็ก และเยาวชนที่ต้องการความช่วยเหลือ พร้อมเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานต่าง ๆ
2. ลดอุปสรรคด้านการศึกษา สนับสนุนทุนการศึกษา ลดค่าใช้จ่ายที่ จำเป็น เช่น ค่าอาหาร ค่าเดินทาง และค่าอุปกรณ์การเรียน เป็นต้น
3. พัฒนาการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น โดยมีรูปแบบของการจัดการศึกษาที่ ยืดหยุ่น และหลักสูตรที่หลากหลาย เช่น ทักษะอาชีพ การเรียนรู้ในชุมชน การศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัย เป็นต้น
4. สร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผ่านการรวมพลังเครือข่ายความ ร่วมมือจากทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชนในการผลักดันความเสมอภาค และแก้ไขปัญหาความ เหลื่อมล้ำทางการศึกษา

นอกจากนี้ กสศ. ยังมีความท้าทายที่สำคัญและแนวทางในการแก้ไข คือ

1. ข้อยกเว้นทรัพยากร - ใช้การบูรณาการข้อมูล และการระดมทุนจาก ภาคเอกชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
2. ช่องว่างด้านคุณภาพการศึกษา - เก็บข้อมูล ดำเนินการศึกษาค้นคว้า วิจัย และพัฒนานวัตกรรม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียนเมือง และชนบท พร้อมพัฒนา ครูในพื้นที่ห่างไกล ตลอดจนการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในระดับประเทศ
3. โครงสร้างสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว - มีการปรับแผนดำเนินงาน ให้รองรับสังคมผู้สูงอายุและการลดลงของประชากรวัยเรียน

โดยสรุป แผนกลยุทธ์ กสศ. ปี พ.ศ 2568 - 2570 มุ่งลดความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษา พัฒนาทักษะคนไทยให้พร้อมสำหรับอนาคต และสร้างความร่วมมือจากทุกภาค ส่วน โดยคาดหวังผลลัพธ์ที่ยกระดับคุณภาพชีวิต และสร้างทุนมนุษย์ที่มีความยั่งยืนในระยะยาว

4) นโยบายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา: การส่งเสริม และสนับสนุนการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ผ่านบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ปี 2565

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้มีการดำเนินนโยบายร่วมกันในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อจัดการศึกษาทางเลือกที่ตอบโจทย์เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม โดยเน้นสนับสนุนการศึกษาที่ยืดหยุ่น การพัฒนาทักษะอาชีพ และการใช้ฐานข้อมูล เพื่อชี้เป้ากลุ่มเปราะบาง พร้อมผลักดันการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบในเรื่องการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษา จากแบบรายหัวสู่หลักความเสมอภาค (Equity-based Budgeting) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา นอกจากนี้ ได้มุ่งเน้นการแก้ปัญหาเยาวชนกลุ่มเสี่ยง เช่น การเลิกเรียนกลางคัน อันเกิดจากปัจจัยเชิงสุขภาพ สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งอาจนำไปสู่การสูญเสียทรัพยากรแรงงานที่มีคุณภาพของประเทศในอนาคต โดยการดำเนินความร่วมมือนี้จะช่วยเตรียมเยาวชนให้กลับคืนสู่สังคมได้อย่างมั่นคง มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองและพัฒนาชาติได้ต่อไป

การจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม โดย กรมพินิจฯ และ กสศ. ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญในการสร้างโอกาสทางการศึกษา และอาชีพให้เยาวชนที่เคยก้าวพลาด เพื่อเปลี่ยนแปลงชีวิต และลดปัญหาความยากจนข้ามรุ่น โดยมีการจัดการศึกษาที่ตอบโจทย์ และสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับสู่สังคมได้อย่างมั่นคง ผ่านรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสม ผ่านการศึกษาทางเลือก โดย กศน. และศูนย์การเรียนรู้ ตลอดจนการฝึกวิชาชีพ เช่น ช่างเชื่อม, ช่างไม้, การทำอาหาร และการนวดเพื่อสุขภาพ เป็นต้น

โดยมีกระบวนการที่สำคัญ คือ การติดตามผลหลังปล่อยตัว 1 ปี เพื่อให้เยาวชนสามารถก้าวต่อไปอย่างมั่นใจ ผลลัพธ์สำคัญ คือ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ยุติความยากจนข้ามรุ่น และสร้างอนาคตที่ดีกว่าเดิม และมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ในปี 2565 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

**บันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน
ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาระหว่าง
กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา**

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือฉบับนี้ จัดทำขึ้น ณ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เลขที่ 405 อาคารกระทรวงยุติธรรม ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210 เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2565 ระหว่าง

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดย พันตำรวจโท วรณพงษ์ คุชรัักษ์ อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 404 อาคารกระทรวงยุติธรรม ชั้น 6-7 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210 ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “กพน.” กับ

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) โดย นายไกรยศ ภัทราวาท ผู้จัดการกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 38 อาคารเอส. พี. ชั้น 13 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400 ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “กสศ.”

ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกัน โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

ข้อ 1 วัตถุประสงค์ของความร่วมมือ

ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงในการบูรณาการความร่วมมือภายใต้เป้าหมายร่วมที่ว่า “เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะต้องเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาในรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ” โดยร่วมกันพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้แก่หน่วยงานในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ดังนี้:

1. พัฒนาและจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อนำไปสู่การวางแผนและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม
2. พัฒนารูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาร่วมกัน ทั้งพัฒนาหลักสูตร ออกแบบกระบวนการจัดการศึกษา ออกแบบเครื่องมือสนับสนุนการศึกษา ร่วมวัดผลและประเมินผลการศึกษา
3. พัฒนาศักยภาพบุคลากร ให้สามารถเป็นผู้สนับสนุนและบริหารจัดการการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
4. พัฒนากลไกโอบอุ้มคุ้มครองและสร้างความเข้มแข็งให้แก่เด็กและเยาวชนทางอาญา โดยสร้างกลไกที่เชื่อมโยงกับชุมชนและภาคส่วนต่าง ๆ ระดับพื้นที่ เพื่อป้องกัน คุ้มครอง พัฒนา และยกระดับการศึกษาและคุณภาพชีวิต
5. ดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ข้อ 2 แนวทางการดำเนินงาน

2.1 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

1) สนับสนุนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ให้ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของบันทึกข้อตกลงความร่วมมือและสอดคล้องกับภารกิจของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในด้านการป้องกันการกระทำผิด ด้านการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ด้านการจัดการศึกษา ด้านการติดตามดูแลช่วยเหลือ และการสงเคราะห์ภายหลังปล่อย ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

2) สนับสนุนการติดตามผลการดำเนินงาน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนและสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานรวมทั้งการขยายผล

3) สนับสนุนให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

4) สนับสนุนการดำเนินงานหรือกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ หรือตามที่พิจารณาเห็นสมควรและเห็นชอบร่วมกัน

2.2 กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

1) สนับสนุนกระบวนการด้านวิชาการ เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลและการเรียนรู้สู่วิชาชีพให้แก่เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่

2) สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่ให้ได้รับการศึกษาหรือพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตได้

3) สนับสนุนให้เกิดการใช้ประโยชน์องค์ความรู้และข้อมูลเชิงวิชาการ และร่วมผลักดันข้อเสนอเชิงนโยบายระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

4) สนับสนุนการดำเนินงานหรือกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ หรือตามที่พิจารณาเห็นสมควรและเห็นชอบร่วมกัน

ข้อ 3 การปฏิบัติตามกฎหมาย

การดำเนินงานของทุกฝ่ายตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าวข้างต้น ให้อยู่ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวข้องของแต่ละฝ่าย ซึ่งบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้เป็นภารกิจที่ต้องบูรณาการการทำงาน ร่วมกัน หากสถานการณ์และนโยบายมีการเปลี่ยนแปลงสามารถปรับปรุง ทบทวน และแก้ไขให้สอดคล้องกับสถานการณ์และนโยบายนั้นโดยความยินยอมร่วมกันของทุกฝ่าย

ให้ ข้อ 4 ข้อ 5 และข้อ 6 ของบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ยังมีผลบังคับอยู่ต่อไป แม้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้จะสิ้นสุดแล้ว

ข้อ 4 สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

4.1 สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาหรือสิทธิอื่นใดของผลงาน รวมทั้งคู่มือ เอกสาร โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ข้อมูล หรือสิ่งอื่นใดที่เป็นของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และฝ่ายนั้นได้นำมาใช้ในการดำเนินการภายใต้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ ย่อมเป็นสิทธิของฝ่ายนั้น

4.2 บรรดาสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในเอกสาร รายงาน ผลงาน รวมทั้งคู่มือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูล สิ่งใด ๆ ที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นจากการดำเนินการภายใต้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ ซึ่งต่อไปในข้อนี้เรียกว่า “ผลงาน” เป็นสิทธิของ กปน. และ กสศ. ร่วมกัน โดยทั้งสองฝ่าย มีสิทธิใช้ประโยชน์จากผลงานตามข้อกำหนด ดังนี้

1) ทั้งสองฝ่ายมีสิทธินำผลงานไปทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ พัฒนาต่อยอด หรือใช้ประโยชน์จากผลงานได้โดยไม่ต้องเสียค่าตอบแทนให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง และไม่ต้องแจ้งให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบหรือได้รับอนุญาตจากอีกฝ่ายหนึ่งก่อน แต่จะต้องมีการอ้างอิงว่าผลงานดังกล่าวเป็นผลงานที่เกิดจากการร่วมกันจัดทำและพัฒนาขึ้นภายใต้การดำเนินการตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้

2) ทั้งสองฝ่ายจะไม่นำผลงานไปทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ พัฒนาต่อยอด เพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ หรือในลักษณะเป็นการเปิดเผยหรือเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นความลับ หรือในทางที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่อีกฝ่ายหนึ่ง

ข้อกำหนดเรื่องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือข้อนี้ ให้ใช้บังคับกับข้อตกลงของแต่ละโครงการย่อยด้วย เว้นแต่ทั้งสองฝ่ายจะมีข้อตกลงเป็นหนังสือเป็นอย่างอื่น

ข้อ 5 การรักษาความลับ

ทั้งสองฝ่ายจะรักษาข้อมูลที่เป็นความลับของอีกฝ่ายหนึ่ง (รวมถึงข้อมูลของเด็กและเยาวชน) ซึ่งฝ่ายที่เป็นเจ้าของข้อมูลที่เป็นความลับนั้น ประสงค์จะให้เก็บรักษาข้อมูลนั้นไว้เป็นความลับ โดยจะไม่เปิดเผยหรือเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวให้แก่บุคคลภายนอกได้ทราบไม่ว่ากรณีใด แม้ว่าบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้จะสิ้นสุดลงแล้ว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าของข้อมูลที่เป็นความลับอีกฝ่ายหนึ่ง

ข้อกำหนดเรื่องการรักษาความลับตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือข้อนี้ ให้ใช้บังคับกับข้อตกลงของแต่ละโครงการย่อยด้วย เว้นแต่ทั้งสองฝ่ายจะมีข้อตกลงเป็นหนังสือเป็นอย่างอื่น

ข้อ 6 การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดสามารถประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่เกี่ยวกับการดำเนินงานหรือผลของการดำเนินงานภายใต้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ได้ ตราบเท่าที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่อีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่ต้องแจ้งหรือได้รับอนุญาตจากอีกฝ่ายหนึ่ง และต้องไม่เป็นการเปิดเผยหรือเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นความลับตามข้อ 5

ข้อกำหนดเรื่องการประชาสัมพันธ์ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือข้อนี้ ให้ใช้บังคับกับข้อตกลงของแต่ละโครงการย่อยด้วย เว้นแต่ทั้งสองฝ่ายจะมีข้อตกลงเป็นหนังสือเป็นอย่างอื่น

ข้อ 7 การแก้ไขเพิ่มเติมบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ

หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดประสงค์จะแก้ไขและหรือเพิ่มเติมบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ ให้แจ้งเป็นหนังสือให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 30 วัน และเมื่อทั้งสองฝ่ายพิจารณาให้ความยินยอมในการแก้ไขและหรือเพิ่มเติมบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้แล้ว ให้จัดทำบันทึกแก้ไขเพิ่มเติมเป็นหนังสือแนบท้ายบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ และให้ถือว่าการแก้ไขและหรือเพิ่มเติมดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้

ข้อ 8 ระยะเวลาความร่วมมือ

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ นับตั้งแต่วันที่ทั้งสองฝ่ายได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเป็นต้นไป หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดประสงค์จะยกเลิกบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ก่อนครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้แจ้งเป็นหนังสือให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 30 วัน เพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งพิจารณา โดยให้มีผลเมื่อทั้งสองฝ่ายพิจารณาให้ความยินยอมเป็นหนังสือในการยกเลิกบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้แล้ว แต่ทั้งนี้ไม่กระทบต่อวัตถุประสงค์ของความร่วมมือ

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้จัดทำขึ้นเป็นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน ทั้งสองฝ่ายได้ทราบและเข้าใจ ข้อความโดยตลอดดีแล้ว เห็นว่าถูกต้องตามเจตนาของทั้งสองฝ่าย จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานโดยต่างยึดถือไว้ฝ่ายละหนึ่งฉบับ

2.2.1.2 ข้อมูลและสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ

ข้อมูลในส่วนนี้ศึกษาบริบทเฉพาะของพื้นที่ในจังหวัดสมุทรปราการที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงาน แบ่งเป็น

- 1) ข้อมูลด้านการศึกษา
- 2) ข้อมูลด้านอุตสาหกรรม
- 3) สถานการณ์เด็กนอกระบบการศึกษาในเขตพื้นที่ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ข้อมูลด้านการศึกษา: สถานศึกษา อัตราการเข้าเรียน การออกกลางคัน

จากแผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 พบว่า จังหวัดสมุทรปราการ มีสถานศึกษาในทุกระดับรวม 418 แห่ง สามารถรองรับนักเรียน 251,398 คน โดยมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนและนักเรียนต่อห้องเรียนที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม จังหวัดยังเผชิญปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา อันเนื่องมาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น ความเหลื่อมล้ำในสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว การขาดแคลนครูเฉพาะทาง ความไม่พร้อมของสถานศึกษาขนาดเล็ก ปัญหาด้านการจัดการศึกษา และการปรับใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล

ประการแรก คือ ปัจจัยทางสังคม ซึ่งมีส่วนสำคัญ และส่งผลกระทบต่อ การจัดการศึกษา เช่น ลักษณะการประกอบอาชีพของผู้ปกครองที่ทำให้ขาดเวลาในการอบรมดูแลบุตรหลาน ตลอดจนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความอดทน ให้กับบุตรหลาน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน เช่น การสูบบุหรี่ และการติดยาเสพติดที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ตลอดจนมีนักเรียนบางส่วนต้องช่วยเหลือ ผู้ปกครอง

ทำงาน ซึ่งทำให้เกิดปัญหาการเรียน การข้ามชั้น การออกกลางคัน ประสิทธิภาพการศึกษาจึงลดลง และส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา

ประการที่สอง คือ จังหวัดสมุทรปราการประสบปัญหาการขาดแคลนครูเฉพาะทางในสาขาสำคัญ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ และการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กที่ครูต้องรับผิดชอบหลายวิชาโดยไม่มีความเชี่ยวชาญ ส่งผลให้นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย สถานการณ์นี้สะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำในคุณภาพการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ

และประการที่สาม คือ ปัญหาด้านการจัดการศึกษาที่เหมาะสม และการปรับใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล เนื่องมาจากปัญหาการขยายตัวของประชากรแฝงที่ไม่มีทะเบียนบ้านยังส่งผลต่อการวางแผน และการจัดการทรัพยากรทางการศึกษา ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างทั่วถึง โดยสาเหตุสำคัญ เนื่องมาจากจังหวัดสมุทรปราการเป็นเมืองอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศ ทำให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานหรือประชากรที่มากกว่าพื้นที่อื่น ๆ และภายหลังจากสถานการณ์การเรียนออนไลน์ในยุค COVID-19 ยิ่งเพิ่มความท้าทายต่อระบบการศึกษา นักเรียนบางส่วนประสบปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ และความพร้อมด้านเทคโนโลยี ขณะที่ผู้ดูแลบางกลุ่ม เช่น ผู้สูงอายุ ซึ่งต้องเป็นผู้ดูแลบุตรหลานเป็นหลักนั้น ขาดทักษะในการช่วยเหลือ และการให้คำแนะนำในการเรียน เป็นต้น

ดังนั้น สถานการณ์เหล่านี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายที่ซับซ้อนในการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ กล่าวคือ ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาไม่ได้เกิดจากปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากร การขาดครูผู้สอนเฉพาะทาง และปัญหาด้านการจัดการเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล โดยปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ทำให้ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในเชิงนโยบายของจังหวัดสมุทรปราการ การแก้ไขปัญหานี้จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาระบบการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติได้อย่างยั่งยืน ตอบโจทย์เด็กและเยาวชนทุกกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งรวมไปถึงเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาดังด้วย

2) ข้อมูลด้านอุตสาหกรรม: ผลกระทบของการเป็นเขตพื้นที่จังหวัดอุตสาหกรรมที่มีต่อเด็กและเยาวชน

2.1 เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 20 ปี (พ.ศ. 2566 - 2585)

จากเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 20 ปี (พ.ศ. 2566–2585) ที่มุ่งเน้นการเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมสะอาดและการขนส่งครบวงจร สะท้อนถึงบทบาทสำคัญของภาคอุตสาหกรรมต่อสภาพสังคมและคุณภาพชีวิตในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม แนวโน้มด้านการศึกษากายในจังหวัดยังเผชิญความท้าทาย เช่น สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่ต่ำ และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่รวดเร็ว ส่งผลให้เด็กและเยาวชนขาดโอกาสทางการศึกษา และเพิ่มความเสี่ยงต่อพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การมั่วสุม การใช้สารเสพติด และการเข้าสู่

กระบวนการยุติธรรม สถานการณ์นี้สะท้อนถึงความจำเป็นในการบูรณาการแนวทางพัฒนาจากทุกภาคส่วน เพื่อแก้ไขปัญหาและส่งเสริมการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในพื้นที่

2.2 ข้อมูลจากศูนย์สื่อสารวาระทางสังคม และนโยบายสาธารณะ (The Active): สสำรวจปัญหาเด็กไทยที่อยู่นอกระบบการศึกษา (ด้านอุตสาหกรรมกับการศึกษา)

ข้อมูลจากศูนย์สื่อสารวาระทางสังคมและนโยบายสาธารณะ (The Active) ระบุว่า จังหวัดสมุทรปราการมีเด็กนอกระบบการศึกษา 13% ซึ่งสูงเป็นอันดับที่หกของประเทศ และมากกว่าค่าเฉลี่ยทั้งประเทศที่ 8.41% การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมที่ดึงดูดแรงงานอพยพ ส่งผลให้เด็กบางส่วนไม่ได้รับการศึกษาตามเกณฑ์ โดยเฉพาะในวัยการศึกษาภาคบังคับ (The Active, 2567) ปัญหานี้สะท้อนถึงความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 20 ปี (พ.ศ. 2566–2585) ที่มุ่งเน้นการเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมกับความท้าทายด้านการศึกษา การพัฒนาระบบการศึกษาที่ตอบสนองบริบทพื้นที่ เช่น การขยายโอกาสทางการศึกษา การสนับสนุนค่าใช้จ่าย และการส่งเสริมบทบาทภาคอุตสาหกรรม จะช่วยลดปัญหาเด็กหลุดจากระบบการศึกษา ลดพฤติกรรมเสี่ยง และป้องกันการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

2.3 ข้อมูลจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

จากบริบทพื้นที่ที่มีความเฉพาะ ของจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมที่มีโรงงานจดทะเบียนมากที่สุดในประเทศ การขยายตัวทางเศรษฐกิจและการจ้างงานส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในหลายมิติ โดยเฉพาะเด็กในครอบครัวแรงงานอพยพที่มักขาดโอกาสทางการศึกษาเนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจและครอบครัว ส่งผลให้บางส่วนหลุดออกจากระบบการศึกษาและเข้าสู่วงจรปัญหาสังคม กรมพินิจฯ จึงร่วมกับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) และเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้ ในการพัฒนารูปแบบการศึกษาทางเลือกที่ยืดหยุ่น มุ่งเน้นการสร้างโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้และฝึกทักษะอาชีพที่เหมาะสม ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการช่วยเด็กหลุดพ้นจากปัญหาสังคมและกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2566)

2.4 ข้อมูลจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

ข้อมูลจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ระบุว่า แรงงานย้ายถิ่นในประเทศไทยมีลักษณะเป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ โดยร้อยละ 50 มีอายุไม่เกิน 30 ปี และมากกว่า 1 ใน 3 มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษาหรือสูงกว่า สถานการณ์นี้ชี้ให้เห็นถึงโอกาสสำคัญในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เช่น สมุทรปราการ ซึ่งเป็นศูนย์กลางแรงงานอพยพ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาของจังหวัด ทั้งนี้ การเสริมสร้างระบบการศึกษาและสวัสดิการที่รองรับบุตรของแรงงานกลุ่มนี้ ไม่เพียงช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา แต่ยังสามารถบรรเทาปัญหาครอบครัวแออัดกึ่งกลาง ซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับการหลุดออกจากระบบการศึกษา พร้อมทั้งส่งเสริมศักยภาพแรงงานในพื้นที่ให้มีความพร้อมในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา และลดโอกาสในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนภายในพื้นที่

2.2.1.3 ข้อมูลความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา: วิเคราะห์ช่องว่าง และความไม่เท่าเทียมในระบบการศึกษา

1) มิติเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน: การเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ข้อมูลความเหลื่อมล้ำจากรายงานพิเศษของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการศึกษา โดยเฉพาะเป้าหมาย SDGs 4 ด้านการศึกษาที่เท่าเทียมและทั่วถึง และ SDGs 10 ด้านการลดความเหลื่อมล้ำ ประเทศไทยมีเด็กและเยาวชนอายุ 3 – 18 ปี หลุดจากระบบการศึกษา 1.02 ล้านคน หรือร้อยละ 8.41 ของประชากรในช่วงอายุดังกล่าว โดยกว่า 38% อยู่ในวัยการศึกษาภาคบังคับ (6–14 ปี) ปัญหานี้สะท้อนถึงความยากจนและสถานะทางทะเบียน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเข้าถึงสิทธิพื้นฐาน เช่น การเข้าถึงการศึกษา (SDGs MOVE, 2024)

โดยความยากจนถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ จากรายงานพบว่า กว่าร้อยละ 46.7 ของปัญหาทั้งหมดเกี่ยวข้องกับความยากจน ซึ่งนำไปสู่การขาดโอกาสในการยกระดับสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน เนื่องจากครอบครัวเหล่านี้ไม่สามารถส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระบบการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง สถานการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs 10.1 ที่มุ่งเน้นลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มประชากรที่ยากจนที่สุดผ่านการสนับสนุนนโยบายและทรัพยากร

นอกจากนี้ ปัญหาสถานะทางทะเบียนยังถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเข้าไม่ถึงสิทธิขั้นพื้นฐานด้านการศึกษาและบริการสวัสดิการ โดยเด็กกว่าร้อยละ 16 ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิที่ควรได้รับ ซึ่งเป็นความท้าทายสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย SDGs 10.2 ที่เน้นการส่งเสริมศักยภาพและความเท่าเทียมในสังคม ข้อมูลเหล่านี้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการพัฒนา นโยบายที่สามารถขจัดอุปสรรคเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างโอกาสที่เท่าเทียมและลดความเหลื่อมล้ำในระยะยาว

2) บริบทพื้นที่สมุทรปราการ: ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำภายในเขตพื้นที่

ในบริบทจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ พบว่าเด็กนอกระบบการศึกษามีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 13 และข้อมูลในปีงบประมาณ 2567 ติดอันดับ 1 ใน 5 จังหวัดที่มีคดีอาญาเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนสูงที่สุดในประเทศ สถานการณ์นี้สะท้อนถึงความไม่สมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและการจัดสรรทรัพยากร โดยเฉพาะในกลุ่มบุตรแรงงานอพยพที่เปราะบางต่อปัญหาความยากจนและสถานะทางทะเบียน

การแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการมุ่งเน้นการพัฒนาระบบ และใช้รูปแบบการศึกษาทางเลือกที่ยืดหยุ่น ซึ่งรวมถึงการจัดรูปแบบการศึกษาที่ไม่จำกัดเฉพาะห้องเรียน เช่น การเรียนรู้ออนไลน์ การฝึกทักษะอาชีพที่เชื่อมโยงกับตลาดแรงงานในพื้นที่ และการจัดอบรมทักษะชีวิต เช่น การจัดการความขัดแย้งและการสื่อสารระหว่างบุคคล นอกจากนี้ยังควรส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาผ่านศูนย์การเรียนรู้ การศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัย

ดังนั้น ความสำคัญของการศึกษาทางเลือกไม่เพียงช่วยลดอัตราการกระทำผิดซ้ำและความเสี่ยงทางสังคม แต่ยังช่วยสร้างโอกาสในการพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน ช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการสร้างอาชีพและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองอย่างแท้จริง

3) ความร่วมมือในการส่งเสริมการศึกษา: กลไกการทำงานร่วมกัน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

ความร่วมมือระหว่างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ที่ออกแบบการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ผ่านการเรียนรู้การสอนแบบยืดหยุ่นและพัฒนาทักษะชีวิตควบคู่กับวิชาชีพ สอดคล้องกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ ที่ได้ร่วมกับศูนย์การเรียนรู้ศูนย์ยอห์นบอสโก อุบลรัตน์ ในการพัฒนารูปแบบการศึกษาเฉพาะพื้นที่ให้ตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมาย โดยการจัดการศึกษาเน้นการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของเด็กและเยาวชน เช่น การเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning)

แนวทางนี้ยังรวมถึงการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลที่ช่วยให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ เช่น การติดตามพัฒนาการของเด็กทั้งในด้านวิชาการและพฤติกรรม รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับครอบครัวและชุมชนเพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และมีความเหมาะสม

ดังนั้น การดำเนินงานดังกล่าว ถือเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยเพิ่มศักยภาพของผู้เรียน โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เผชิญกับความท้าทายในการเข้าถึงการศึกษา ตลอดจนสามารถบรรลุเป้าหมายการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้ในระยะยาว ทั้งด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม

2.2.1.4 บทบาท และภารกิจของตัวแสดงหลักในเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้ศูนย์ยอห์นบอสโก อุบลรัตน์

ภายในเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้ศูนย์ยอห์นบอสโก อุบลรัตน์ มีองค์ประกอบของตัวแสดงหลักที่สำคัญ คือ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้ศูนย์ยอห์นบอสโก อุบลรัตน์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ

มีตัวแสดงหลักภายในเครือข่ายความร่วมมือ 4 ท่าน ประกอบด้วย

1.1) ผู้อำนวยการ สถานพินิจฯ

มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการ และการพัฒนาโครงสร้างการทำงานของสถานพินิจฯ เพื่อดูแลเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม พร้อมส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตผ่านความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นการดำเนินงานประสานความร่วมมือภายในเครือข่ายระหว่างสถานพินิจฯ จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้ศูนย์ยอห์นบอสโก อุบลรัตน์ ตลอดจนหน่วยงาน และภาคีเครือข่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมปรึกษาหารือ

ร่วมกับกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ของสถานพินิจฯ สมุทรปราการ เพื่อการสนับสนุน และส่งเสริมด้านการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2) หัวหน้าสถานแรกรับเด็กและเยาวชน

มีบทบาทสำคัญในการบริหารงาน ในส่วนของการรับเด็กและเยาวชน ในกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่เริ่มกระบวนการจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ดูแลด้านร่างกายและจิตใจ พร้อมประเมินสถานการณ์ของเด็กเพื่อวางแผนฟื้นฟูร่วมกับทีมสหวิชาชีพ เสริมสร้างทักษะชีวิต และคุณภาพชีวิตผ่านการศึกษา และฝึกอบรม รวมถึงการประสานงานกับครอบครัว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยหัวหน้าสถานแรกรับ มีบทบาทและหน้าที่ในการบริหารงานด้านการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของเด็กในกระบวนการยุติธรรม โดยการมอบหมายให้กับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบให้ประสานความร่วมมือกับศูนย์การเรียนรู้เซนตียอห์นบอสโก อุบลรัตน์ ให้ดำเนินไปได้ด้วยดี ตลอดจนปรับปรุง และพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน การจัดสรรทรัพยากร การติดต่อสื่อสารและประสานงานระหว่างกัน นอกไปจากนี้ คือ การติดตาม และประเมินผลเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวอย่างใกล้ชิด เพื่อให้กระบวนการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3) นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ

มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา ฟื้นฟู และฝึกอบรม ตั้งแต่ด้านพลศึกษา เพื่อเสริมสร้างสุขภาพกายและจิตใจ พร้อมพัฒนาทักษะชีวิต เช่น ความมีวินัยและความรับผิดชอบ รวมถึงการสอนรายวิชาพื้นฐาน เพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาที่เหมาะสม โดยทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานหลักระหว่างสถานพินิจฯ และศูนย์การเรียนรู้ฯ โดยจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับศูนย์การเรียนรู้ฯ ตลอดจนการทำข้อมูลของผู้เรียนให้เป็นไปตามที่ทางศูนย์การเรียนรู้ฯ กำหนดไว้

1.4) ครูฝึกทักษะอาชีพ (ช่างตัดผม)

มีบทบาทสำคัญในการฝึกอบรมทักษะวิชาชีพ การตัดผม เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเตรียมความพร้อมของเด็กและเยาวชนสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต โดยทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานหลักระหว่างสถานพินิจฯ กับศูนย์การเรียนรู้ฯ เพื่อร่วมกันพัฒนาการฝึกทักษะอาชีพเพิ่มเติม รวมถึงการสอนในวิชาพื้นฐาน และสร้างความร่วมมือกับชุมชน เช่น ร้านตัดผมในพื้นที่เพื่อพัฒนา และต่อยอดทักษะอาชีพให้กับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

2) ศูนย์การเรียนรู้เซนตียอห์นบอสโก อุบลรัตน์ สมุทรปราการ

มีตัวแสดงหลักภายในเครือข่ายความร่วมมือ 3 ท่าน ประกอบด้วย

2.1) นางสาวศุภรดา จึงสำราญ ผู้จัดการศึกษา

ผู้จัดการการศึกษาศูนย์การเรียนรู้เซนตียอห์นบอสโก อุบลรัตน์ มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแนวทางบริหารจัดการศึกษา โดยเน้นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาตลอดชีวิต และการพัฒนาทักษะอาชีพ ผ่านหลักสูตรที่ยืดหยุ่น เช่น Active Learning และ Project-Based Learning เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กและเยาวชน พร้อมสนับสนุนทรัพยากรและสร้างโอกาสทางการศึกษาที่เหมาะสม โดยทำหน้าที่ประสานงานกับสถานพินิจฯ และหน่วยงานในเครือข่าย ทั้งในฐานะผู้จัดการศึกษา นายกศมาคมการศึกษาตลอดชีวิตฯ

และกรรมการสงเคราะห์ โดยผลักดันการจัดทำ MOU เพื่อกำหนดบทบาท และเป้าหมายร่วมในเครือข่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตาม และประเมินผล

2.2) นายชวตล ชัยวรวัช ผู้อำนวยการ

มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพ และตรงตามเป้าหมายของศูนย์การเรียนรู้ โดยเน้นการศึกษาเชิงรุก (Active Learning) การเรียนรู้ผ่านโครงการ (Project-Based Learning) และการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยทำหน้าที่บริหาร ติดต่อประสานงานกับสถานพินิจ และหน่วยงานในเครือข่าย เพื่อพัฒนารูปแบบการศึกษา เช่น การนำระบบ LMS มาใช้จัดการเรียนการสอน ติดตาม และประเมินผลของผู้เรียน ตลอดจนพัฒนาระบบข้อมูลกลางเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3) นายอนุกุล อ่อนันต์ รองผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการและทะเบียน

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและทะเบียน มีบทบาทสำคัญในการดูแลด้านวิชาการ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียน และเอกสารทางการศึกษา เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมาย และวัตถุประสงค์หลักของศูนย์การเรียนรู้ โดยพัฒนาหลักสูตรให้ตอบโจทย์ และเหมาะสมต่อความต้องการของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนประสานงานกับสถานพินิจ และเครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง วางแผนการเรียนการสอน และพัฒนาระบบข้อมูลกลาง เพื่อจัดการข้อมูลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3) หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.1 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาด้านการศึกษา และฝึกอบรมที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม โดยเน้นการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสม การฝึกทักษะชีวิต และการสร้างโอกาสทางการศึกษาในรูปแบบที่ยืดหยุ่น เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ กรมพินิจฯ สนับสนุนการสร้างความร่วมมือผ่านข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กสศ. โดยเน้นการพัฒนากลไกที่เอื้อต่อเด็กและเยาวชนในกระบวนการ เช่น การพัฒนาหลักสูตรเฉพาะทาง การฝึกอาชีพ และการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ผ่านการศึกษาทางเลือก และสร้างโอกาสที่เท่าเทียมให้เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

3.2 กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

กสศ. มีบทบาทสำคัญในการวางแผน และติดตามการดำเนินงานเพื่อพัฒนารูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม โดยเน้นสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย เพื่อสร้างโอกาส และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ดำเนินงาน และบริหารทรัพยากรผ่านภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น บุคลากร และทุนการศึกษา พร้อมผลักดันข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เพื่อสร้างความเข้าใจ และลดข้อจำกัดด้านความแตกต่างระหว่างหน่วยงาน

3.3 สมาคมการศึกษาตลอดชีวิตและส่งเสริมอาชีพ (ส.ก.ส.อ.)

สมาคมการศึกษาตลอดชีวิตและส่งเสริมอาชีพ (ส.ก.ส.อ.) มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษา โดยเน้นส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอาชีพ และการสนับสนุนทรัพยากรด้านงบประมาณ และอื่น ๆ สมาคมฯ มีบทบาทในการสนับสนุนทรัพยากรหลักด้านงบประมาณในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนารูปแบบการศึกษาในสถานพินิจฯ จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้ศูนย์หอหินบอสโก อุปลัมภ์ ที่มุ่งเน้นการศึกษาทางเลือกและการฝึกอาชีพที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะกลุ่ม การติดตามผล และการสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงาน พร้อมส่งเสริมความยั่งยืนของเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.2.1.5 ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากร การสื่อสาร และเทคโนโลยีที่ใช้ภายในเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้ศูนย์หอหินบอสโก อุปลัมภ์

เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้ศูนย์หอหินบอสโก อุปลัมภ์ มีการใช้ทรัพยากร การสื่อสาร และใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย โดยมีองค์ประกอบของทรัพยากร และการสื่อสารที่สำคัญ ดังนี้

1) ทรัพยากรบุคคล (Manpower)

โครงสร้างของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วยบุคลากรในตำแหน่งต่าง ๆ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หัวหน้าส่วนงานต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านคดี ดูแล ฟื้นฟูและฝึกอบรม ทั้งนี้ บุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานภายในเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ ผู้อำนวยการ หัวหน้าสถานแรกรับเด็กและเยาวชน นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ (ด้านพลศึกษา) และครูฝึกทักษะอาชีพ (ช่างตัดผม) โดยมีบทบาทในการเป็นผู้ประสานงานหลักระหว่างศูนย์การเรียนรู้ฯ ด้านการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชน

และในส่วนของ ศูนย์การเรียนรู้ศูนย์หอหินบอสโก อุปลัมภ์ ประกอบด้วยบุคลากรในตำแหน่งต่าง ๆ ตั้งแต่ผู้จัดการศึกษา ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครูผู้สอน ทั้งนี้ บุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานภายในเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ ผู้จัดการศึกษา ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ ฯ โดยบุคลากรเหล่านี้เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร และสนับสนุนการเรียนการสอนร่วมกับสถานพินิจฯ สมุทรปราการผ่านเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ทรัพยากรทางการเงิน (Financial Resources)

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการได้รับงบประมาณสนับสนุนหลักจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และในส่วนอื่น ๆ รองลงมา เช่น เงินบริจาคของบุคคลธรรมดา นิติบุคคล และองค์กรภาคเอกชน เป็นต้น

และในส่วนของ ศูนย์การเรียนรู้ศูนย์หอหินบอสโก อุปลัมภ์ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสมาคมการศึกษาตลอดชีวิตและส่งเสริมอาชีพ และค่าธรรมเนียมการศึกษาของผู้เรียน โดยทรัพยากรทางการเงินเหล่านี้ช่วยสนับสนุนกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ ที่มุ่งสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนที่ขาดโอกาสทางการศึกษา

3) ทรัพยากรวัสดุ (Materials and Equipment)

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ เช่น สื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์การฝึกอบรม และเครื่องมือสำหรับการบำบัด รวมถึงเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ และโทรศัพท์ เป็นต้น

และในส่วนของคุณ์การเรียนเซนต์ยอห์นบอสโกอุปถัมภ์ ได้มีการใช้สื่อการเรียนการสอน ในระดับพื้นฐาน เช่น อุปกรณ์การเรียน เครื่องเขียน และในส่วนและเทคโนโลยี ได้มีการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลผ่านโปรแกรมที่ช่วยสนับสนุนการสื่อสารผ่านทาง LINE OA และระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ Learning Management System (LMS) เป็นต้น

4) ทรัพยากรด้านการจัดการ (Management Resources)

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ ได้มีการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือก (Restorative Justice) โดยผสมผสานการศึกษา การฝึกอาชีพ และการปรับพฤติกรรมร่วมกับชุมชน และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมศักยภาพของเด็กและเยาวชนให้กลับคืนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ

และในส่วนของคุณ์การเรียนเซนต์ยอห์นบอสโกอุปถัมภ์ มีการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น เช่น การเรียนออนไลน์และการสื่อสารดิจิทัล เพื่อให้เหมาะสมความกับผู้เรียน

5) การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีภายในเครือข่ายความร่วมมือ (Communication and Technology Usage)

แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ

1.1 การสื่อสารทางการ (Formal Communication) เช่น การประชุมสำหรับการประสานงานภายในองค์กร และระหว่างเครือข่าย การจัดทำรายงาน เพื่อแสดงความคืบหน้า และผลการดำเนินงาน และหนังสือราชการ/เอกสารทางการ ที่สามารถตรวจสอบได้

1.2 การใช้เทคโนโลยี (Technology Usage) การใช้ระบบติดตามผล (Tracking Systems) ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในการติดตามสถานะของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม และการใช้โปรแกรม (Software Programs) สำหรับสนับสนุนการจัดการข้อมูล และกระบวนการทางการศึกษา เป็นต้น

2) ศูนย์การเรียนเซนต์ยอห์นบอสโก อุปถัมภ์

2.1 การสื่อสารยืดหยุ่น (Flexible Communication) เช่น การสื่อสารผ่าน LINE OA (LINE Official Account) เพื่อช่วยให้การสื่อสารระหว่างบุคลากรและผู้เรียนสะดวกและรวดเร็ว การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ (Online Platforms) เช่น โปรแกรมประชุมออนไลน์ และสำหรับการเรียนการสอน ผ่านระบบจัดการการเรียนรู้หรือ Learning Management System (LMS) รวมไปถึงการใช้อีเมล (Email) เพื่อประสานงาน และติดตามความคืบหน้า ซึ่งปรับให้เป็นการสื่อสารแบบกึ่งทางการ เป็นต้น

2.2 การใช้เทคโนโลยี (Technology Usage) มีการจัดการเรียนการสอนผ่านการใช้เทคโนโลยี (Digital Learning Management) โดยใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ และแอปพลิเคชันสำหรับการเรียนรู้ (Learning Applications) เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นในการจัดการศึกษา

ให้กับผู้เรียน และมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ (Educational Technology) เช่น คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมเก็บข้อมูล เป็นต้น

จากข้อมูลโครงสร้างของการบริหารจัดการทรัพยากร การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ โดยช่วยในการวางแผนและใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม เพื่อให้เครือข่ายสามารถดำเนินงานต่อเนื่องและบรรลุเป้าหมายการพัฒนาเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม การสื่อสารทั้งทางการและไม่เป็นทางการเสริมสร้างความเข้าใจและการประสานงานที่โปร่งใส ส่วนการใช้ช่องทางดิจิทัลช่วยเพิ่มความรวดเร็วในการแลกเปลี่ยนข้อมูล การจัดการเหล่านี้ช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกันเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีคุณภาพ

2.2.1.6 การดำเนินงานและการประเมินผลภายในเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและดำเนินการทำงานร่วมกัน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม โดยเน้นการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น การสอนทักษะชีวิต และการฝึกอบรมสายอาชีพ เพื่อเสริมสร้างความพร้อมในการกลับเข้าสู่สังคม

การประเมินผลดำเนินการผ่านการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน ทั้งด้านวิชาการและพฤติกรรม โดยใช้ตัวชี้วัด เช่น อัตราการกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา อัตราการกระทำผิดซ้ำ และความสำเร็จในการฝึกอาชีพ ข้อมูลจากกรมพินิจฯ ระบุว่าหลังจากดำเนินโครงการดังกล่าว อัตราการกระทำผิดซ้ำลดลงอย่างมีนัยสำคัญ แสดงถึงประสิทธิภาพของความร่วมมือในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบาง

นอกจากนี้ ความร่วมมือดังกล่าว ยังมีการจัดประชุมระหว่างหน่วยงาน เพื่อประเมินผลและปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และความต้องการของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2.2.2 สถานการณ์ทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาภายในเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

การดำเนินงานสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ในปี พ.ศ. 2565 ที่ได้ลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ถือเป็นก้าวสำคัญของการพัฒนาการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม MOU ดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อจัดสรรทรัพยากร การออกแบบหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะ และการสร้างระบบติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ โครงการต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนทุนการศึกษาสายอาชีพ การพัฒนาครูเฉพาะทาง และการจัดการศึกษาผ่านศูนย์การเรียนรู้ ได้ช่วยเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ลดอัตราการกระทำผิดซ้ำของเยาวชน โดยเฉพาะ

ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง เช่น กรุงเทพมหานคร จังหวัดปริมณฑล และพื้นที่ชายแดน ซึ่งรวมไปถึง จังหวัดสมุทรปราการ

พื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง เช่น จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีความซับซ้อน และมีลักษณะ เฉพาะ เนื่องจากเป็นจังหวัดในเขตปริมณฑลที่มีความหลากหลายทั้งด้านประชากร และสภาพ สังคม เป็นพื้นที่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และเป็นเขตเมืองที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ชุมชนดั้งเดิมก็ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไป ความหลากหลายนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เด็กและ เยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมีความแตกต่างในด้านภูมิหลัง สภาพครอบครัว และความ ต้องการทางการศึกษา ดังนั้น ในแง่ของการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น และ สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนแต่ละคนที่มีบริบทของความหลากหลาย และซับซ้อน

จากข้อมูลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สถิติคดีอาญาย้อนหลัง 3 ปี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ (ปีงบประมาณ 2565-2567) พบว่า แม้จำนวนผู้เรียนที่กำลังศึกษาและฝึกอบรมในสถานพินิจฯ จะมีแนวโน้มลดลงอย่าง ต่อเนื่องจาก 182 คนในปี 2565 เหลือ 52 คนในปี 2566 และ 26 คนในปี 2567 แต่เมื่อพิจารณา จำนวนเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทั้งหมดที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น กลับพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 140 คนในปี 2565 เป็น 201 คนในปี 2566 และ 291 คน ในปี 2567 สะท้อนว่าจำนวนเด็กและเยาวชนในกระบวนการไม่ได้ลดลง แต่มีการเปลี่ยนแปลงใน ชั้นตอน และระยะเวลาในระหว่างการพิจารณาคดี/จำหน่ายคดี ซึ่งส่งผลให้จำนวนผู้เรียนที่เข้าสู่ ระบบการศึกษาภายในสถานพินิจฯ สมุทรปราการลดลง ขณะที่จำนวนเด็กในกระบวนการโดยรวม ยังคงเพิ่มขึ้น ดังนั้น การแก้ไขปัญหาภายในพื้นที่ที่มีบริบทเฉพาะ ซับซ้อน และหลากหลาย ยังคง ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและเหมาะสม พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การศึกษาเป็นกลไก สำคัญในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นเครือข่ายระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอร์ห์นบอสโก อุปลัมภ์ เป็นความร่วมมือ สำคัญที่ช่วยส่งเสริมการดูแล และพัฒนาเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นระบบ และครบวงจร ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการที่มีบริบทเฉพาะ เครือข่ายความร่วมมือนี้มีส่วนสำคัญ ในการบูรณาการบทบาทของทั้งสองหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในการดูแลและฟื้นฟู เด็กและเยาวชน โดยร่วมกันจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน และเหมาะสมให้มากที่สุดตามความต้องการของผู้เรียน การดำเนินงานร่วมกัน เพื่อจัดการศึกษาภายในเครือข่ายความ ร่วมมือนี้ เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้เกิดการแบ่งปันทรัพยากรทั้งด้านบุคลากร ความรู้ และเครื่องมือ ในการจัดการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งทำให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น และตอบสนองความ ต้องการเฉพาะบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กที่มีข้อจำกัดด้านสังคม และเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ความร่วมมือดังกล่าวยังช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษา ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในรูปแบบทางการและทางเลือก เช่น การเรียนแบบ โครงการ (Project-Based Learning) และการฝึกอาชีพควบคู่กับการเรียนรู้เชิงวิชาการ อีกทั้งยัง ส่งเสริมการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ซึ่งช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถ

พัฒนาศักยภาพทั้งด้านการศึกษา ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสอดคล้องประสานระหว่างทั้งสองหน่วยงานจึงเป็นกลไกสำคัญในการสร้างโอกาสทางการศึกษา และช่วยฟื้นฟูเยาวชนให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ โดยมีผู้เรียนที่สามารถเรียนครบตามหลักสูตร และจบการศึกษาภาคบังคับได้กว่า 100% ภายใต้การจัดการศึกษาร่วมกันรูปแบบนี้

อย่างไรก็ตาม ภายในเครือข่ายความร่วมมือยังคงเผชิญกับความท้าทายที่ซับซ้อน และเชื่อมโยงกันในหลายมิติ ปัญหาหลักคือความแตกต่างในการบริหารจัดการระหว่างหน่วยงานที่ทำให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง การประสานงานระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ศูนย์การเรียน และหน่วยงานด้านการศึกษาในพื้นที่ซึ่งไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ระบบการทำงานที่แตกต่างกันส่งผลให้เกิดความล่าช้าและความไม่สอดคล้องในการดำเนินโครงการ นอกจากนี้ ขาดระบบฐานข้อมูลกลางที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลร่วมกันได้อย่างทันที (Real-time) ซึ่งทำให้การติดตามข้อมูลผู้เรียน และการส่งต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงานไม่ครบถ้วนและล่าช้า จนนำไปสู่การขาดความต่อเนื่องในการจัดการศึกษาร่วมกัน

ถัดมาเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างภายในเครือข่ายความร่วมมือ โดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการทรัพยากร พบว่า ประการแรก คือ มีปัญหาด้านบุคลากร เช่น การขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ครูส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการอบรมเฉพาะทางเกี่ยวกับการศึกษาทางเลือกที่มีความยืดหยุ่น ส่งผลให้ขาดความเข้าใจเชิงลึกในการจัดการปัญหาพฤติกรรมและการให้คำปรึกษาที่เหมาะสม อีกทั้งบุคลากรที่มีอยู่ต้องรับผิดชอบหลายบทบาทพร้อมกัน ทั้งการสอน งานเอกสาร และการติดตามดูแลผู้เรียนจำนวนมาก ทำให้การจัดการศึกษาไม่เต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร ประการที่สอง คือ ด้านทรัพยากรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ยังขาดแคลนสื่อการสอนที่หลากหลายและงบประมาณที่จำกัด ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ ประการที่สาม คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน แม้จะมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุน แต่หลักสูตรยังขาดความยืดหยุ่นด้านระยะเวลาที่เหมาะสมต่อบริบทของผู้เรียนในกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากระยะเวลาการศึกษาไม่แน่นอนและขึ้นอยู่กับพิจารณาของศาล อีกทั้งเนื้อหาหลักสูตรยังไม่เชื่อมโยงกับทักษะอาชีพที่จำเป็นในพื้นที่อุตสาหกรรมซึ่งเป็นตลาดแรงงานหลักของจังหวัด ส่งผลให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะที่ตอบโจทย์ความต้องการของพื้นที่โดยตรง และประการที่สี่ คือ ด้านการสื่อสารและการประสานงาน แม้จะมีการนำเทคโนโลยี เช่น LINE Official Account (LINE OA) และระบบจัดการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) มาใช้ แต่ยังคงขาดความต่อเนื่องในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานพินิจฯ สมุทรปราการ ศูนย์การเรียนเซนต์ยอห์น บอสโก อุบลรัตน์ และหน่วยงานการศึกษาในพื้นที่ ทำให้เกิดความล่าช้า และไม่ต่อเนื่อง

และสุดท้าย ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมระหว่างกันภายในเครือข่ายความร่วมมือ เนื่องจากการดำเนินงานขาดความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะภาคเอกชน และชุมชนในพื้นที่ ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างแท้จริง ขาดแหล่งฝึกงานที่เหมาะสม และขาดเครือข่ายสนับสนุนที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัว และกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของครอบครัวยังคงอยู่ในระดับต่ำ ส่วนหนึ่งมาจากข้อจำกัดด้านเวลา การเดินทาง และทัศนคติที่มีต่อระบบการศึกษา

และสุดท้าย คือ ปัญหาด้านการติดตามและประเมินผล ซึ่งยังคงเป็นข้อจำกัดสำคัญ โดยระบบการติดตามและประเมินผลที่ใช้อยู่ในปัจจุบันตามระบบการศึกษาของไทย เน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าการวัดพัฒนาการด้านทักษะชีวิต และพฤติกรรมของผู้เรียน ทำให้ไม่สามารถสะท้อนความเปลี่ยนแปลง และศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งยังขาดกลไกการติดตามผู้เรียนหลังสำเร็จการศึกษาที่ต่อเนื่อง และเชื่อมโยงกันได้แบบ Real-time ทำให้ไม่สามารถประเมินผลลัพธ์สัมฤทธิ์ในระยะยาวของกระบวนการจัดการศึกษาได้อย่างครบถ้วน

จากสภาพปัญหาที่มีความซับซ้อนและเชื่อมโยงในหลายมิติ ผนวกกับบริบทพื้นที่เฉพาะของจังหวัดสมุทรปราการในฐานะพื้นที่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีการเคลื่อนย้ายแรงงานสูง ส่งผลให้เกิดความเปราะบางทางสังคมและครอบครัว เด็กและเยาวชนจำนวนมากต้องอาศัยอยู่กับญาติหรืออยู่ตามลำพัง เนื่องจากผู้ปกครองต้องทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้ขาดการดูแลอย่างใกล้ชิดและอาจนำไปสู่ปัญหาพฤติกรรมและการกระทำความผิด ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาปัญหานี้ผ่านการวิเคราะห์โครงสร้างและเสนอแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้เซนต์ยอห์นบอสโก อุปลั้มภัก เพื่อพัฒนาระบบการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของเด็กและเยาวชนได้อย่างเหมาะสมที่สุด การศึกษานี้มุ่งวิเคราะห์โครงสร้างตัวแสดง ทรัพยากร และการสื่อสาร ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคภายในเครือข่าย เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำไปปรับใช้ได้จริงในพื้นที่ที่มีความเฉพาะเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกและมีประสิทธิภาพในระบบการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทั้งในจังหวัดสมุทรปราการและพื้นที่อื่นต่อไป

2.3 กรอบแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ค้นคว้าอิสระได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากกรอบแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางการศึกษาให้มีความชัดเจน ครอบคลุม และเหมาะสมกับบริบทของการดำเนินงานภายในเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้เซนต์ยอห์นบอสโก อุปลั้มภัก ตลอดจนรายละเอียด และประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ โดยแบ่งออกเป็น ดังนี้

2.3.1 แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

กรอบแนวคิดการบริหารและวิเคราะห์เครือข่ายความร่วมมือ เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการศึกษาการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่มีลักษณะซับซ้อน โดยเฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วนและมุ่งเน้นเป้าหมายที่ต้องการการประสานงานและทรัพยากรร่วม การใช้กรอบแนวคิดดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อทำความเข้าใจและพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

กรอบแนวคิดนี้และทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษานี้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การสร้างเครือข่าย (Network Building) การบริหารแบบเครือข่าย (Network Governance) และการวิเคราะห์เครือข่าย (Network Analysis) ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีบทบาทสำคัญในการช่วย

อธิบายกระบวนการตั้งแต่การเริ่มต้นสร้างเครือข่าย การดำเนินงาน และการประเมินผลเพื่อระบุจุดแข็งและจุดอ่อนที่ควรปรับปรุง

ดังนั้น การนำกรอบแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้จะช่วยให้การวิเคราะห์ และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสามารถตอบสนองเป้าหมายของเครือข่ายได้อย่างครบถ้วน ทั้งในเชิงโครงสร้าง การบริหาร ทรัพยากรที่ใช้ร่วมกัน และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกันของตัวแสดงในเครือข่าย นอกจากนี้ยังสนับสนุนการเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์ของการศึกษากับแนวทางการแก้ปัญหา และการพัฒนาเครือข่ายที่เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของพื้นที่ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การสร้างเครือข่าย (Network Building)

การสร้างเครือข่าย (Network Building) คือ กระบวนการสำคัญที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงตัวแสดง (Actors) ต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่มีเป้าหมายร่วมกัน การสร้างเครือข่ายไม่เพียงแต่เน้นถึงการเชื่อมต่อกันระหว่างหน่วยงานหรือบุคคลเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างควมไว้วางใจ การกำหนดบทบาท และการกำหนดทรัพยากรร่วมที่ชัดเจน เพื่อให้การทำงานในเครือข่ายมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเรื่องการสร้างเครือข่าย (Network Building) ได้รับการพัฒนาในงานของ Gulati, Nohria, และ Zaheer (2000) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงบทบาทของความสัมพันธ์ในเชิงกลยุทธ์ที่ช่วยสนับสนุนการก่อตั้งเครือข่ายความร่วมมือ โดยเน้นปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ความไว้วางใจ (Trust) การสร้างเป้าหมายร่วม (Shared Goals) และโครงสร้างทางสังคม (Social Structure) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย แนวคิดนี้ยังถูกเสริมด้วยงานของ Bryson, Crosby, และ Stone (2006) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการความหลากหลายของตัวแสดงในเครือข่ายผ่านการกำหนดขอบเขตหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการจัดสรรทรัพยากร

กระบวนการสร้างเครือข่าย (Network Building) ยังเกี่ยวข้องกับการพัฒนากลไกที่เป็นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างตัวแสดง เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การลงนามในข้อตกลงร่วม (MOU) และการพัฒนาโครงสร้างการบริหารเครือข่าย เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและรองรับการพัฒนาความสัมพันธ์ในระยะยาว แนวคิดนี้จึงมีบทบาทสำคัญในการเริ่มต้นและขับเคลื่อนเครือข่ายความร่วมมือให้สามารถตอบสนองเป้าหมายและความต้องการของเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Gulati, Nohria, & Zaheer, 2000; Bryson, Crosby, & Stone, 2006; Provan & Kenis, 2008)

2) การบริหารแบบเครือข่าย (Network Governance)

การบริหารแบบเครือข่าย (Network Governance) คือ กระบวนการจัดการที่มุ่งเน้นการพัฒนาและควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงในเครือข่ายความร่วมมือ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างประสิทธิภาพและความยั่งยืนในการดำเนินงานร่วมกัน แนวคิดนี้เกิดขึ้นจากความซับซ้อนของปัญหาในระดับองค์กรและสังคม ที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแก้ไขปัญหาและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดย Provan และ Kenis (2008) เสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบเครือข่ายที่เน้น 3 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

โครงสร้างการบริหารจัดการ (Governance Structure) การกำหนดรูปแบบของเครือข่าย ซึ่งแบ่งออกเป็นเครือข่ายแบบรวมศูนย์ (Centralized Network) และกระจายตัว (Decentralized Network) โดยการเลือกโครงสร้างที่เหมาะสมจะขึ้นอยู่กับบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดง ได้แก่ 1. การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดง (Managing Relationships) การสร้างความไว้วางใจ (Trust) และการส่งเสริมการมีส่วนร่วม (Collaboration) ระหว่างตัวแสดง เพื่อเพิ่มความสัมพันธ์เชิงบวก และลดความขัดแย้งภายในเครือข่าย และ 2. การกำกับดูแลและประเมินผล (Monitoring and Evaluation) การกำหนดเกณฑ์และกระบวนการติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อให้มั่นใจว่าทุกฝ่ายดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

และในส่วนของ Bryson, Crosby และ Stone (2006) ได้มุ่งเน้นถึงความสำคัญของการกำหนดเป้าหมายร่วม (Shared Goals) การแบ่งปันทรัพยากร (Resource Sharing) และการสร้างข้อตกลงร่วมกัน (Formal Agreements) ซึ่งช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ในเครือข่าย และสนับสนุนความสำเร็จในระยะยาว ดังนั้น การบริหารแบบเครือข่ายจึงถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ โดยเน้นการวางโครงสร้าง และการควบคุม เพื่อให้เครือข่ายดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความซับซ้อน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการจัดแนวเป้าหมาย (Goal Alignment Theory) ในการจัดการเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ที่เน้นการสร้างเป้าหมายร่วม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสอดคล้องในการดำเนินงานของเครือข่ายความร่วมมือ (Locke & Latham, 1990; O'Leary & Vij, 2012) โดยมุ่งเน้นการกำหนดเป้าหมายร่วมและการสร้างความสอดคล้องระหว่างพันธกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กรหรือเครือข่ายที่ดำเนินงานร่วมกัน

นอกจากนี้ คือ การจัดการเครือข่าย (Network Management) ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่มุ่งเน้นการวางแผน บริหารจัดการ และกำกับดูแลกิจกรรมในเครือข่าย เพื่อให้การดำเนินงานภายในเครือข่ายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างเหมาะสม ในขณะที่การบริหารแบบเครือข่ายมุ่งเน้นในระดับโครงสร้าง และนโยบายการจัดการเครือข่ายเน้นการดำเนินงานเชิงปฏิบัติ โดยครอบคลุมกระบวนการจัดสรรทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ และสร้างกลไกที่ช่วยเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างตัวแสดง

โดย Provan และ Kenis (2008) อธิบายว่าการจัดการเครือข่ายมีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดบทบาทของตัวแสดง (Actors) และกระบวนการจัดการทรัพยากรให้เหมาะสมกับเป้าหมายร่วม นอกจากนี้ Bryson, Crosby และ Stone (2006) ยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างกลไกการสื่อสาร การจัดการความคาดหวังของตัวแสดง และการลดความขัดแย้งในเครือข่าย การจัดการเครือข่ายยังเกี่ยวข้องกับการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสร้างระบบติดตามผลแบบเรียลไทม์ (Real - Time) และการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายให้ตอบสนองต่อเป้าหมายความต้องการของตัวแสดงได้

ดังนั้น การบริหารแบบเครือข่าย (Network Governance) และการจัดการเครือข่าย (Network Management) จึงสัมพันธ์กันในลักษณะที่การบริหารแบบเครือข่ายวางกรอบโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน ในขณะที่การจัดการเครือข่ายเน้นการดำเนินงานให้สอดคล้อง

กับกรอบที่กำหนดไว้ กระบวนการทั้งสองนี้มีบทบาทเสริมกัน เพื่อสนับสนุนความสำเร็จของเครือข่ายในระดับนโยบาย - ปฏิบัติ (Provan & Kenis, 2008; Bryson, Crosby, & Stone, 2006)

3) การวิเคราะห์เครือข่ายความร่วมมือ (Network Analysis)

การวิเคราะห์เครือข่ายความร่วมมือ (Network Analysis) คือ กระบวนการสำคัญที่ช่วยทำความเข้าใจโครงสร้าง บทบาท และความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในเครือข่าย เพื่อพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานร่วมกัน และหาวิธีปรับปรุงเครือข่ายให้มีความแข็งแกร่งและตอบสนองต่อเป้าหมายร่วมได้ดียิ่งขึ้น การวิเคราะห์เครือข่ายความร่วมมือ (Network Analysis) เป็นแนวคิดสำคัญที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

โดย Borgatti, Everett, และ Johnson (2009) ซึ่งได้ให้กรอบการวิเคราะห์ที่ครอบคลุมถึงโครงสร้าง บทบาท และความสัมพันธ์ในเครือข่าย โดยเน้นถึงองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ตัวแสดง (Actors) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดง (Relationships) และลักษณะโครงสร้างเครือข่าย (Structure) ทั้งในรูปแบบรวมศูนย์ (Centralized) และกระจายตัว (Decentralized) แนวคิดดังกล่าวยังได้รับการต่อยอด และขยายความโดย Provan และ Kenis (2008) ซึ่งเน้นการจัดการเครือข่ายในบริบทของการพัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานร่วมกันและสนับสนุนเป้าหมายร่วมของเครือข่าย

แนวทางดังกล่าวนี้จึงถือเป็นรากฐานทางวิชาการที่สำคัญในการทำความเข้าใจและประเมินความซับซ้อนของเครือข่ายความร่วมมือในมิติต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ทั้งยังสนับสนุนการวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาความยั่งยืนในเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ (Borgatti, Everett, & Johnson, 2009; Provan & Kenis, 2008)

รวมไปถึง การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม (Social Network Analysis: SNA) ซึ่งเป็นแนวทางที่ช่วยทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดง (Actors) ในเครือข่าย ผ่านการพิจารณาเชิงโครงสร้างที่ลึกซึ้ง โดยกระบวนการนี้มุ่งเน้นการถอดรหัสการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ทั้งในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนข้อมูล การแบ่งปันทรัพยากร และการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ผ่านการแสดงผลด้วยจุด (Nodes) ที่แทนตัวแสดง และเส้น (Edges) ที่แทนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดง กระบวนการนี้ไม่เพียงช่วยให้เข้าใจลักษณะของการเชื่อมโยงที่ปรากฏในเครือข่ายเท่านั้น แต่ยังเปิดเผยให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของตัวแสดงที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างและประสิทธิภาพของเครือข่าย โดยทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์ในระดับต่าง ๆ ของเครือข่าย เช่น การทำความเข้าใจว่าใครเป็นศูนย์กลางของเครือข่าย ใครทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างกลุ่ม และจุดใดในเครือข่ายที่มีความเปราะบาง กระบวนการนี้สามารถช่วยระบุความเข้มแข็งและความอ่อนแอ รวมถึงโอกาสในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่มีศักยภาพมากขึ้น ทั้งนี้ องค์ประกอบหลักของ การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม (SNA) คือ

1. จุด (Nodes) ตัวแทนของบุคคลหรือองค์กรที่มีบทบาทในเครือข่าย โดยตัวแสดงแต่ละตัวสะท้อนความสามารถในการเชื่อมโยงและการมีส่วนร่วมในเครือข่าย
2. เส้น (Edges) ตัวแทนของความสัมพันธ์หรือปฏิสัมพันธ์ เช่น การสื่อสารความร่วมมือ หรือการแลกเปลี่ยนทรัพยากร ซึ่งเป็นตัวเชื่อมโยงเครือข่ายให้ทำงานร่วมกัน

3. ความหนาแน่นของเครือข่าย (Network Density) บ่งชี้ถึงระดับความหนาแน่นของความสัมพันธ์ในเครือข่าย ยิ่งหนาแน่นเท่าไร ยิ่งสะท้อนถึงความร่วมมือที่เข้มแข็ง

และ 4. โครงสร้างศูนย์กลาง (Centrality) ใช้พิจารณาว่าตัวแสดงใดเป็นศูนย์กลางของเครือข่าย และสามารถสร้างผลกระทบต่อการเชื่อมโยงของตัวแสดงอื่น ๆ ได้อย่างไร ดังนั้น การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม (SNA) จึงมีศักยภาพสูงในการสนับสนุนการทำงานและวิเคราะห์ร่วมกับ ทฤษฎีเครือข่าย (Network Theory) และ ทฤษฎีสถาบัน (Institutional Theory) โดยที่ทฤษฎีเครือข่ายช่วยอธิบายการทำงานของตัวแสดงในเครือข่าย และการไหลของข้อมูลหรือทรัพยากร ในขณะที่ทฤษฎีสถาบันช่วยกำหนดกฎเกณฑ์ และกรอบการดำเนินงานให้มั่นคง การผสานสองทฤษฎีนี้ผ่านการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม (SNA) ช่วยสร้างความชัดเจนในด้านบทบาท และความสัมพันธ์ของตัวแสดง ทำให้สามารถระบุปัญหาในเครือข่าย และเสนอแนวทางแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม (SNA) ในการสนับสนุนการทำงานนั้น ไม่เพียงแต่จะช่วยระบุบทบาทของตัวแสดงในเครือข่าย แต่ยังช่วยชี้แนะทางการพัฒนาเครือข่ายให้ตอบสนองความต้องการของตัวแสดงทั้งหมด เช่น การสร้างความสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ การลดความซ้ำซ้อนในการจัดการ และการพัฒนากลไกการทำงานร่วมกันในระยะยาวได้ ดังนั้น การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม (SNA) ไม่เพียงช่วยสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งในโครงสร้างและความสัมพันธ์ของเครือข่าย แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผน และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือให้มีความยั่งยืน และสามารถบรรลุเป้าหมายร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Borgatti, Everett, & Johnson, 2013; Provan & Kenis, 2008)

2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีดังนี้

กัลย์สุดา กุลชาติ (2562) ได้ศึกษาถึงกระบวนการฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึกอบรมเยาวชนภาค 5 จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีความร่วมมือกับมูลนิธิ On Eagle's Wings เพื่อพัฒนากระบวนการฟื้นฟู และเพิ่มทักษะชีวิตในบทเรียน ผลการศึกษาพบว่า ความร่วมมือดังกล่าวยังต้องการการพัฒนาในรูปแบบการดำเนินงาน การประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และการสื่อสารที่ชัดเจนในที่ทำงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เด็กและเยาวชน

กรรณิกา กุกุดเรือ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบภาคีเครือข่ายอาชีพสำหรับเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะด้านอาชีพ การเตรียมความพร้อมและคุณสมบัติด้านอาชีพของสถานประกอบการ รวมถึงการสร้างและพัฒนาระบบภาคีเครือข่ายอาชีพ ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการพัฒนาทักษะด้านอาชีพควรเน้นการจัดทำหลักสูตรที่พัฒนาทักษะ Soft Skills และมาตรฐานวิชาชีพ ส่วนการเตรียมความพร้อมของสถานประกอบการ ควรมีการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนาระบบภาคีเครือข่ายอาชีพร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรต่าง ๆ

จวีร์ ทัพวงษ์ (2564) ได้ศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อเพิ่มคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพศึกษาแห่งชาติ โดยใช้กรณีศึกษา

วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า พบว่า การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษามีความสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและการสร้างความร่วมมือที่ยั่งยืน

อรุณี วงษ์ประดิษฐ์ (2565) ได้ศึกษาถึงการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม (Social Network Analysis: SNA) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ในเครือข่าย พบว่า การระบุบทบาทสำคัญของตัวแสดง เช่น ผู้ประสานงานหลักในเครือข่าย และการสร้างความร่วมมือที่ตอบโจทย์บริบทเฉพาะของพื้นที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาได้

นิภาพรรณ เจนสันติกุล (2566) ได้ศึกษาถึงความหมายของเครือข่ายนโยบายสาธารณะ การวิเคราะห์เครือข่าย และกรณีศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายองค์ประกอบของเครือข่ายนโยบายสาธารณะและการเชื่อมโยงองค์ประกอบของเครือข่ายเพื่อพัฒนานโยบาย ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการวิเคราะห์เครือข่ายเพื่อสร้างความเข้าใจในโครงสร้างและการดำเนินงานของนโยบายสาธารณะในบริบทต่าง ๆ

แพรวพลอย วัฒนะโชติ และปรีชญาณ์ นักพื่อน (2566) ได้ศึกษาถึงการวิเคราะห์เครือข่ายนโยบายในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะสีเขียวในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเน้นการจัดการพื้นที่สาธารณะและการเชื่อมโยงนโยบายเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการขยายนโยบายในการสร้างความร่วมมือและการพัฒนาพื้นที่สีเขียวที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน

เมธชนนท์ ประจวบลาภ (2566) ได้นำเสนอหลักการบริหารศูนย์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน ผลการวิจัยระบุว่าการบริหารศูนย์การเรียนรู้ที่มีเป้าหมายชัดเจนและการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสามารถช่วยพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียนในระยะยาว

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 6 (2566) ได้ทำการศึกษาถึงสภาพปัญหาของครอบครัวแห่งกลางในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและชุมชนในการแก้ไขปัญหาครอบครัว และเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยใช้ครอบครัวและชุมชนเป็นฐาน ผลการศึกษาพบว่า ครอบครัวแห่งกลางส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ การหย่าร้างหรือการแยกกันอยู่ของพ่อแม่ ส่งผลต่อการเลี้ยงดูบุตร และเด็กมีแนวโน้มขาดโอกาสทางการศึกษา ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาผ่านกิจกรรมต่าง ๆ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือช่วยเพิ่มโอกาสในการปรับตัวของครอบครัว

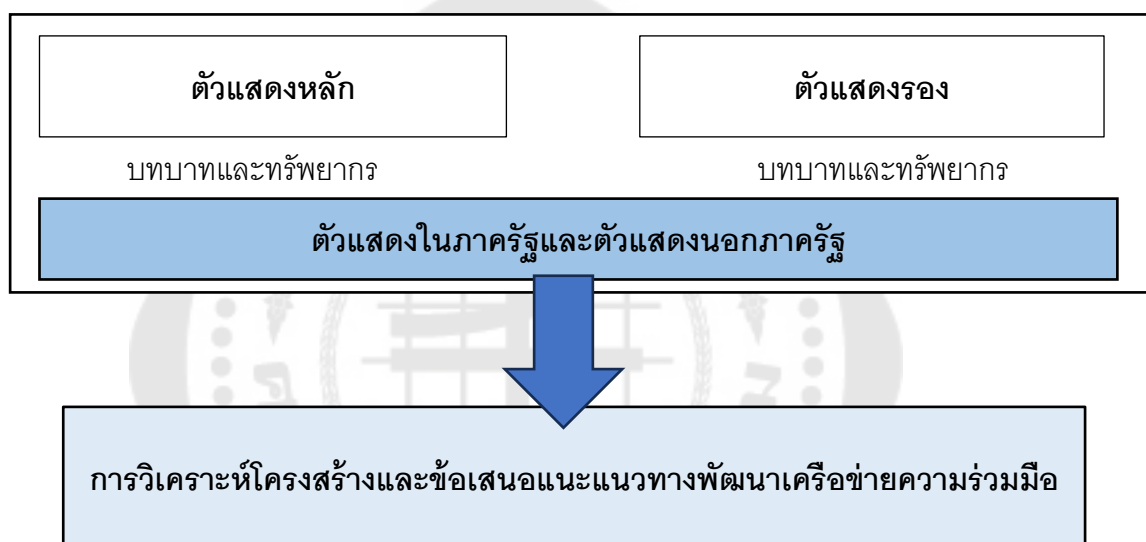
ฐิติกาญจน์ บำรุงชัยกุล (2566) ได้ทำการศึกษากาวิเคราะห์เครือข่ายการดำเนินงานธนาคารเวลา ตำบลชมภู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับชุมชนในการขับเคลื่อนธนาคารเวลา ผลการศึกษาพบว่า ธนาคารเวลามีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมและการสนับสนุนกิจกรรมชุมชน โดยตัวชี้วัดหลัก ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล, หน่วยงานภาครัฐ, และความร่วมมือของชุมชน ซึ่งช่วยเพิ่มศักยภาพในการระดมทุนการดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่

ชยันนัช บันสันเทียะ (2566) ได้ทำการศึกษาถึงการพัฒนาระบบเรียนออนไลน์ด้วย Moodle LMS รายวิชา คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัย

เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตระยอง เพื่อพัฒนาบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศโดยใช้ระบบ Moodle LMS สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตระยอง พบว่า Moodle LMS ช่วย อำนวยความสะดวกทั้งผู้สอนและผู้เรียน และมีประสิทธิภาพสูงในช่วง COVID-19

สุรเดช รอดจินดา (2567) ได้ทำการศึกษาถึงการพัฒนารูปแบบการบริหาร เครื่องข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ โดยมุ่งเน้นการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ ด้านวิชาการในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน โดยเน้นการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การสนับสนุนทรัพยากร ร่วมกัน และประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่าย เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาระดับพื้นที่

2.3.3 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างและประสิทธิภาพของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อูปลัตม์ภ โดยมุ่งเน้นการศึกษากระบวนการดำเนินงานและการจัดการศึกษาเพื่อเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการศึกษาเอกสาร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร ความเหมาะสมของโครงสร้างองค์กร บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง และปัญหาที่พบในการดำเนินงานร่วมกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ ผู้อำนวยการ บุคลากร และ/หรือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ มีผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับเครือข่าย

และส่วนที่ 2 ศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อูปลัตม์ภ ได้แก่ ผู้จัดการศึกษา ผู้อำนวยการ ครู และ/หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ซึ่งใช้คำถามปลายเปิดในการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมความคิดเห็น และข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสม และความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ภายในเครือข่ายความร่วมมือ เช่น โครงสร้างองค์กร บทบาทหน้าที่ การใช้ทรัพยากร และการสื่อสารระหว่างหน่วยงาน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงสร้างเครือข่าย ปัญหาและอุปสรรค รวมถึงแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือในปัจจุบัน

และส่วนที่ 2 การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาเอกสารต่าง ๆ เช่น พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง รายงานสถิติเด็กและเยาวชน เอกสารรายงานผลการดำเนินงาน บทความวิชาการ และข้อมูลทางออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ของหน่วยงานและเอกสารเผยแพร่ของเครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนการศึกษาเอกสารที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์บริบทของพื้นที่ จังหวัดสมุทรปราการ โดยเฉพาะลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์โครงสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และเสนอแนวทางพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาระหว่างสถานพินิจ จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อูปลัตม์ภ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการในรูปแบบผสมผสานระหว่าง ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยมีรายละเอียดแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) โดยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีบทบาทสำคัญในเครือข่าย ได้แก่ ผู้อำนวยการ บุคลากร และเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจฯ รวมถึงผู้จัดการศึกษา ครู และบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ โดยการสัมภาษณ์มุ่งเน้นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างเครือข่าย การดำเนินงานร่วมกัน และอุปสรรคที่พบ เช่น การจัดสรรทรัพยากร การสื่อสารระหว่างหน่วยงาน และบทบาทหน้าที่ที่อาจซ้อนทับหรือขัดแย้งกัน เป็นต้น

และส่วนที่ 2 ข้อมูลทุติยภูมิ โดยการศึกษเอกสาร (Documentary Research) จากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ เช่น กฎหมายและนโยบายด้านการศึกษารายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงาน เอกสารสถิติเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม และบทความวิชาการ รวมถึงรายงานจากกรมพินิจฯ ที่เน้นปัญหาความเปราะบางของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ข้อมูลสถิติจำนวนคดีอาญาในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ การจัดสรรทรัพยากร และความแตกต่างในการทำงานระหว่างภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ดำเนินการในลักษณะเชิงคุณภาพ โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์แบบจำแนกประเภท (Typological Analysis) และการวิเคราะห์เชิงโดเมน (Domain Analysis) โดยมีขั้นตอนแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้ คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปฐมภูมิ โดยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งรวมถึงบุคลากรในเครือข่าย โดยมีการถอดความแบบคำต่อคำ (Word by Word) เพื่อลดความคลาดเคลื่อน จากนั้นจึงจัดกลุ่มข้อมูลตามหัวข้อ เช่น ปัญหาโครงสร้างเครือข่าย การจัดการทรัพยากร และรูปแบบการสื่อสารระหว่างหน่วยงาน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทุติยภูมิ โดยทำการศึกษเอกสารและข้อมูลรองจากแหล่งข้อมูลที่นำเชื่อถือ เช่น รายงานผลการดำเนินงาน สถิติเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม และบทความวิชาการ เพื่อนำมาใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องและความถูกต้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์

และส่วนที่ 3 สรุปผลและวิเคราะห์ โดยการนำข้อมูลที่ผ่านมาสรุปในรูปแบบการบรรยายเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างเครือข่าย บทบาทของตัวแสดง และปัญหาที่พบในบริบทเฉพาะพื้นที่ พร้อมเสนอแนวทางพัฒนาความร่วมมือ เช่น การนำเทคโนโลยีมาปรับปรุงกระบวนการสื่อสารระหว่างหน่วยงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน

บทที่ 4 ผลการศึกษา

การศึกษา เรื่อง การศึกษาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุบลรัตน์ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุบลรัตน์ และเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุบลรัตน์ การเก็บข้อมูลดำเนินการผ่านการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และข้อมูลจากแหล่งอ้างอิงสำคัญ เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนปฏิบัติการราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนระยะ 5 ปี แผนกลยุทธ์กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ปี 2568 - 2570 ข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDG 4 และ SDG 10 ตลอดจนเอกสารเชิงนโยบาย และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพดำเนินการผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับตัวแทนจากสถานพินิจฯ สมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุบลรัตน์ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างความร่วมมือ การจัดการทรัพยากร กระบวนการสื่อสาร และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ผลจากการศึกษาจะถูกนำมาวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือให้สามารถส่งเสริมการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทพื้นที่มากที่สุด โดยผลการศึกษาจะแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์โครงสร้างของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุบลรัตน์

เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุบลรัตน์ เป็นตัวอย่างสำคัญของการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม โดยมีเป้าหมายหลักคือการฟื้นฟูพฤติกรรมและเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมอย่างมั่นคง อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือดังกล่าวยังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น ความแตกต่างของบทบาทและวิธีดำเนินงานของหน่วยงานในเครือข่าย ความไม่สมดุลในการจัดสรรทรัพยากร และปัญหาการสื่อสารที่ขาดความต่อเนื่อง ปัจจัยเหล่านี้สะท้อนถึงความจำเป็นในการวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับโครงสร้างเครือข่าย เพื่อระบุปัญหาและพัฒนาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม โดยพิจารณาโครงสร้างบทบาทของตัวแสดงหลัก การจัดการทรัพยากร และกระบวนการสื่อสาร รวมถึงการวิเคราะห์ปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน อันจะเป็นรากฐานสำคัญในการเสนอแนวทางการพัฒนา

เครือข่ายความร่วมมือที่สอดคล้องกับบริบทในการดำเนินงาน และพื้นที่ที่ศึกษาได้อย่างแท้จริง โดยการวิเคราะห์จะครอบคลุม 2 ประเด็นหลัก ได้แก่

1) โครงสร้างตัวแสดงและบทบาทของตัวแสดงหลักภายในเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์

และ 2) โครงสร้างทรัพยากรและการสื่อสารภายในเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1.1 โครงสร้างตัวแสดงและบทบาทของตัวแสดงหลักภายในเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์

4.1.1.1 หน่วยงานที่เป็นตัวแสดงหลัก (Key Actors)

1) **ตัวแสดงในภาครัฐ (State Actors) คือ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ**

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการเป็นหน่วยงานภาครัฐภายใต้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ที่มีบทบาทหลักในการดูแล ฟื้นฟู และเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภารกิจครอบคลุมการควบคุม ดูแล บำบัด และพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

โครงสร้างการบริหารของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ แบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่ 1. ส่วนคดี มีภารกิจหลักในการดูแล และดำเนินงานด้านคดี 2. ส่วนสถานแรกรับเด็กและเยาวชน มีภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบด้านการศึกษา ฝึกอบรม บำบัด และการฟื้นฟู โดยมีบทบาทสำคัญในการประสานงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และ 3. ส่วนอำนวยการและการจัดการ มีภารกิจบริหารทั่วไป โดยโครงสร้างองค์กรลักษณะนี้ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ สถานพินิจฯ สมุทรปราการ ให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก โดยเฉพาะด้านการศึกษา ผ่านความร่วมมือกับศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์ ในการจัดการศึกษารูปแบบทางเลือก เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน พร้อมทั้งประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในจังหวัดในการสนับสนุนกิจกรรมฟื้นฟูและพัฒนาทักษะชีวิต การทำงานในลักษณะเครือข่ายช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลและพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างรอบด้าน โดยมีส่วนงานสถานแรกรับเด็กและเยาวชน ฝ่ายการศึกษาเป็นผู้ขับเคลื่อนการดำเนินงาน เพื่อส่งเสริมการศึกษาที่เหมาะสมกับเด็กในกระบวนการยุติธรรม

อย่างไรก็ตาม สถานพินิจฯ ยังเผชิญกับความท้าทายหลายด้าน เช่น การขาดครูผู้สอนสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีความต้องการพิเศษ และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาทางเลือก นอกจากนี้ ยังพบข้อจำกัดด้านทรัพยากรการศึกษาและสื่อการเรียนรู้ที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

ขณะที่การประสานงานระหว่างหน่วยงานยังขาดความชัดเจนในการแบ่งบทบาทและขอบเขตความรับผิดชอบ ซึ่งทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน และการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

ดังนั้น เพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายในการสร้างโอกาสทางการศึกษา และพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม จึงจำเป็นต้องพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในทุกด้าน ทั้งการจัดสรรทรัพยากร การเพิ่มศักยภาพบุคลากร และการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผล เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ

ตัวแสดงหรือบุคลากรที่มีภารกิจและบทบาทสำคัญ ได้แก่

1.1 ผู้อำนวยการ

- **สถานะและภารกิจ** มีภารกิจหลักในการบริหาร ดูแลการศึกษา และฟื้นฟูทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนกลับสู่สังคม

- **บทบาทภายในเครือข่ายความร่วมมือ** ประสานงานกับผู้จัดการศึกษาศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุบลรัตน์ เพื่อพัฒนาและดำเนินกิจกรรมการศึกษาและฟื้นฟูให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กและเยาวชน

1.2 หัวหน้าสถานแรกรับเด็กและเยาวชน

- **สถานะและภารกิจ** มีภารกิจหลักในการฝึกอบรม ฟื้นฟู และจัดการศึกษาที่เหมาะสม ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ

- **บทบาทภายในเครือข่ายความร่วมมือ** เป็นผู้ประสานงานหลักกับผู้จัดการศึกษาศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุบลรัตน์ ในการพัฒนาโครงการที่เกี่ยวกับการศึกษา การฝึกอบรม และฟื้นฟูกลุ่มเป้าหมาย โดยสร้างระบบสนับสนุนการทำงานร่วมกัน

1.3 นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ

- **สถานะและภารกิจ** มีภารกิจในการฝึกทักษะทางกายภาพ และวิชาการของเด็กและเยาวชน เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดี

- **บทบาทภายในเครือข่ายความร่วมมือ** เป็นผู้ประสานงานหลักในระดับปฏิบัติการกับศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุบลรัตน์

1.4 ครูฝึกทักษะอาชีพ (ช่างตัดผม)

- **สถานะและภารกิจ** มีภารกิจหลักในการฝึกทักษะ และความรู้ในการตัดผม เพื่อเสริมสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพให้กับเด็กและเยาวชน

- **บทบาทภายในเครือข่ายความร่วมมือ** เป็นผู้ประสานงานหลักในระดับปฏิบัติการกับศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุบลรัตน์

จากการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลโครงสร้างของตัวแสดงและบทบาทของตัวแสดงหลักภายในสถานพินิจฯ สมุทรปราการ พบว่า ในการดำเนินงานดังกล่าวยังคงมีข้อจำกัดที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบรรลุภารกิจของหน่วยงาน ดังนี้

ข้อจำกัดสำคัญในการดำเนินงานภายในเครือข่ายความร่วมมือของตัวแสดงและบทบาทของตัวแสดงหลัก

1) ด้านการสร้างเป้าหมายและพัฒนาค่านิยมร่วมของสมาชิกเครือข่าย

- ตัวแสดงขาดการกำหนดเป้าหมายร่วมที่ชัดเจน และสอดคล้องกันระหว่างสถานพินิจฯ สมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้เชนตียอห์นบอสโก อุบลรัตน์ ทำให้แนวทางในการดำเนินงาน และพัฒนาเครือข่าย บางครั้งไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- ความไม่ต่อเนื่อง และไม่มีการวางแผนปฏิบัติงานระยะยาวร่วมกัน ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของตัวแสดงหลัก และการพัฒนาเด็กและเยาวชนไม่สามารถประเมินความสำเร็จได้อย่างชัดเจนตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่มีร่วมกัน

2) ด้านการพัฒนาการศึกษาและขอบเขตความร่วมมือในเครือข่ายความร่วมมือ

- การแบ่งบทบาทและความรับผิดชอบระหว่างหน่วยงานที่ไม่ชัดเจน ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการจัดกิจกรรมและโครงการที่เกี่ยวกับการศึกษา
- ในข้อตกลงความร่วมมือไม่มีรายละเอียดที่ระบุถึงระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อกำหนดที่เกี่ยวกับขอบเขตภารกิจ บทบาท/หน้าที่ความรับผิดชอบ และเกณฑ์ความสำเร็จในการดำเนินงานร่วมกันอย่างชัดเจนหรือเฉพาะเจาะจง
- การจัดสรรทรัพยากรบุคคลระหว่างกันไม่สมดุล เช่น บุคลากรเฉพาะทางไม่เพียงพอ ทั้งในด้านการสอนและการฟื้นฟูให้กับเด็กเยาวชน ในบริบทของการจัดการศึกษาทางเลือกที่มีความยืดหยุ่น (Flexible Education) ขาดบุคลากรเฉพาะทาง เช่น ครูผู้สอนที่เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาในรูปแบบยืดหยุ่น ส่งผลให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ

3) ด้านการสื่อสารและการประสานงานในเครือข่ายความร่วมมือ

- การสื่อสารระหว่างสถานพินิจฯ สมุทรปราการและศูนย์การเรียนรู้เชนตียอห์นบอสโก อุบลรัตน์ ขาดความต่อเนื่อง ทำให้การถ่ายทอดข้อมูลระหว่างผู้ปฏิบัติงาน และการติดตามความก้าวหน้าของเด็กและเยาวชนเกิดความล่าช้า
- ขาดกลไกในการติดต่อสื่อสาร และประสานงานที่มีประสิทธิภาพ เช่น ไม่มีแพลตฟอร์มหรือฐานข้อมูลกลางสำหรับติดตามความก้าวหน้า และสถานะของเด็กและเยาวชนได้อย่างทันที (Real-time)
- ความไม่ชัดเจนในการสื่อสารเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมาย และแนวทางการทำงานระหว่างบุคลากรของทั้งสองหน่วยงาน ส่งผลให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการดำเนินงานระหว่างกันได้

“คือ บางครั้งการประสานงานอาจมีปัญหา เช่น ระบบการติดต่อยังไม่ชัดเจน ต้องผ่านคนกลางหลายคน เช่น ครูอีกคนหนึ่งเป็นผู้ประสานโดยตรง ซึ่งบางครั้งข้อมูลที่ส่งมาก็ต้องย้อนถามกลับไปอีก คือ ต้องไปถามครูที่เป็นนักวิชาการการศึกษา แต่เวลาที่ติดต่อจะติดต่อผ่านทางนี้ เพราะ เป็นหลัก และเวลาจะสอบถามเรื่องเด็ก ต้องประสานกับคนหลายฝ่ายทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการ” (ตัวแทนเจ้าหน้าที่จากสถานพินิจฯ สมุทรปราการ)

จากการวิเคราะห์โครงสร้างตัวแสดงและบทบาทของตัวแสดงหลักภายในเครือข่ายความร่วมมือ ในส่วนของตัวแสดงหลักภายในภาครัฐ คือ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ

เยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ข้อจำกัดในการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ การขาดเป้าหมายร่วมและการแบ่งบทบาท/หน้าที่ที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนระหว่างกัน ส่งผลให้เกิดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน และดำเนินการร่วมกัน อีกทั้ง การขาดบุคลากรเฉพาะทางที่เพียงพอในการจัดการศึกษาทางเลือกให้เป็นไปอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนความไม่ต่อเนื่องในการประสานงาน และขาดกลไกการติดตามความก้าวหน้าของเด็กและเยาวชนที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกันได้อย่าง Real-time ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพในการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ตัวแสดงนอกภาครัฐ (Non-State Actors) คือ ศูนย์การเรียนรู้เซนต์ยอห์นบอสโก อุปถัมภ์

ศูนย์การเรียนรู้เซนต์ยอห์นบอสโก อุปถัมภ์ จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตและการเรียนรู้สำหรับผู้ขาดโอกาส โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาทักษะชีวิตควบคู่กับทักษะอาชีพ ตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ทั้งนี้ ศูนย์การเรียนรู้ฯ ดำเนินงานภายใต้การบริหารของ นางสาวศุภรดา จิ่งสำราญ ผู้จัดการศึกษาศูนย์การเรียนรู้ฯ ซึ่งมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและทิศทางการจัดการศึกษากับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดย นายชวตล ชัยวรวัช ผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ฯ ให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน เช่น ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ทางไกลและการติดตามผลการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่น เช่น การเรียนรู้ผ่านโครงการ และการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย นายอนุกุล อ๋อนันต์ รองผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ฯ ฝ่ายวิชาการ รับผิดชอบด้านวิชาการและทะเบียน โดยพัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ

แม้การจัดการศึกษาร่วมกันจะพัฒนาต่อเนื่อง แต่ภายในเครือข่ายความร่วมมือยังเผชิญความท้าทายหลายด้าน และบริบทความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ ยังขาดการบูรณาการร่วมกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการศึกษา และการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ยังต้องปรับให้ยืดหยุ่นตามระยะเวลา และสภาพแวดล้อมของผู้เรียน

โดยสรุป ศูนย์การเรียนรู้เซนต์ยอห์นบอสโก อุปถัมภ์ มุ่งเน้นการพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ และพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลที่ครอบคลุม พร้อมเสริมสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ

ตัวแสดงหรือบุคลากรที่มีภารกิจและบทบาทสำคัญ ได้แก่

2.1 นางสาวศุภรดา จิ่งสำราญ ผู้จัดการศึกษา

- **สถานะและภารกิจ** กำหนดนโยบาย และจัดการศึกษารูปแบบทางเลือกที่ยืดหยุ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และสร้างโอกาสทางการศึกษา

- **บทบาทภายในเครือข่ายความร่วมมือ** ติดต่อกับประสานงานกับสถานพินิจฯ สมุทรปราการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาระบบการศึกษาและติดตามผล เพื่อตอบสนองต่อบริบทความหลากหลายของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

2.2 นายชวตล ชัยวรวิทย์ ผู้อำนวยการ

- **สถานะและภารกิจ** บริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ พัฒนาหลักสูตร และจัดการศึกษาเชิงรุกผ่านการเรียนรู้จากโครงการเป็นฐาน

- **บทบาทภายในเครือข่ายความร่วมมือ** ติดต่อกับประสานงานกับสถานพินิจฯ สมุทรปราการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาแนวทางการศึกษา ส่งเสริมการใช้ระบบข้อมูลกลางในการติดตามผลการเรียนรู้ และพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมร่วมกัน

2.3 นายอนุกุล อ่อนันต์ รองผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ

- **สถานะและภารกิจ** ดูแลด้านวิชาการและทะเบียน โดยครอบคลุมงานเอกสาร และงานข้อมูลทั้งหมด ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม

- **บทบาทภายในเครือข่ายความร่วมมือ** มีหน้าที่เชื่อมโยงและประสานงานระหว่างสถานพินิจฯ สมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ดูแลเอกสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

จากการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลโครงสร้างของตัวแสดงและบทบาทของตัวแสดงหลักภายในศูนย์การเรียนรู้เซนต์ยอห์นบอสโก อุบลรัตน์ พบว่า ในการดำเนินงานดังกล่าวยังคงมีข้อจำกัดที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบรรลุภารกิจของหน่วยงาน ดังนี้

ข้อจำกัดสำคัญในการดำเนินงานภายในเครือข่ายความร่วมมือของตัวแสดงและบทบาทของตัวแสดงหลัก

1) ด้านการสร้างเป้าหมายและพัฒนาค่านิยมร่วมของสมาชิกเครือข่าย

- ขาดการกำหนดเป้าหมายร่วมที่ชัดเจนในการจัดการศึกษาร่วมกัน ซึ่งทำให้ทิศทางการดำเนินงานและพัฒนาบางส่วนไม่สอดคล้องกัน

- ขาดแผนการดำเนินงานระยะยาวทำให้การประเมินผลสัมฤทธิ์ในแต่ละปีไม่สามารถทำได้ครบถ้วนและเชื่อมโยงกับเป้าหมายระยะยาว

2) ด้านการพัฒนากติกาและขอบเขตความรับผิดชอบในเครือข่ายความร่วมมือ

- การกำหนดบทบาท/หน้าที่ และขอบเขตความรับผิดชอบภายในเครือข่ายความร่วมมือไม่ชัดเจนพอ ส่งผลให้เกิดความทับซ้อนในการดำเนินงาน

- ข้อตกลงความร่วมมือไม่ได้ระบุข้อกำหนดหรือแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันอย่างละเอียด เช่น ขาดการระบุถึงการแบ่งงานอย่างชัดเจนหรือมาตรฐานในการประเมินผลความสำเร็จร่วมกัน

- การจัดสรรทรัพยากรบุคคลระหว่างหน่วยงานยังไม่สมดุล เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความพร้อมในด้านการสอนและการฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในระบบการศึกษาที่ยืดหยุ่น (Flexible Education) ทำให้การจัดการกิจกรรมและการสนับสนุนการเรียนรู้ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มผู้เรียน โดยเฉพาะผู้เรียนที่มีความต้องการเฉพาะด้านในแต่ละพื้นที่

3) ด้านการสื่อสารและการประสานงานในเครือข่ายความร่วมมือ

- ด้านการสื่อสารและการประสานงานในเครือข่ายความร่วมมือ ยังคงพบปัญหา เนื่องจากขาดระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และกลไกในการติดต่อที่เป็นมาตรฐาน เช่น การมีระบบฐานข้อมูลกลาง ซึ่งส่งผลให้การประสานงานในเรื่องต่างๆ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับความคืบหน้าของผู้เรียนไม่สามารถทำได้ทันเวลา นอกจากนี้ยังไม่มีแพลตฟอร์มกลางหรือระบบการติดตามผลแบบเรียลไทม์ (Real-time) ที่ใช้ร่วมกันในเครือข่าย ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแลกเปลี่ยนข้อมูลของเด็กและเยาวชน ซึ่งทำให้การวิเคราะห์ และการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกันขาดความคล่องตัว และต่อเนื่อง

“ปัญหาจะเกิดเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงาน ด้วยลักษณะเฉพาะของหน่วยงาน บางครั้งการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่อาจทำให้ข้อมูลไม่ถูกส่งต่ออย่างครบถ้วนหรือคนใหม่ไม่ทราบข้อมูลพื้นฐานในการจัดการศึกษาในสถานพินิจฯ มาก่อนจึงต้องมาอธิบายใหม่ อาจจะทำให้การสื่อสารผิดพลาดบ้างเล็กน้อย” (ตัวแทนเจ้าหน้าที่จากศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุบลรัตน์)

จากการวิเคราะห์โครงสร้างตัวแสดงและบทบาทของตัวแสดงหลักภายในเครือข่ายความร่วมมือ ในส่วนของตัวแสดงหลักภายนอกภาครัฐ คือ ศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุบลรัตน์ พบว่า ได้มีการดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมผ่านความร่วมมือกับสถานพินิจฯ สมุทรปราการ โดยมีการพัฒนา และใช้รูปแบบการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานยังคงเผชิญกับความท้าทายในหลายด้าน และส่งผลกระทบต่อการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

4.1.1.2 หน่วยงานที่เป็นตัวแสดงรอง (Secondary Actors)

1) ตัวแสดงในภาครัฐ (State Actors)

1.1 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

- **สถานะและภารกิจ** มีภารกิจในการดูแลและพัฒนาเด็กในกระบวนการยุติธรรม โดยมุ่งเน้นการฟื้นฟูและพัฒนาทักษะชีวิตควบคู่กับการศึกษา

- **บทบาทภายในเครือข่ายความร่วมมือ** ดำเนินงานเชิงนโยบายในการจัดการศึกษาทางเลือกที่ยืดหยุ่นร่วมกับภาคีเครือข่าย เพื่อพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสม และตอบสนองความต้องการเฉพาะของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

1.2 กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

- **สถานะและภารกิจ** สนับสนุนการเข้าถึงการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนที่ขาดโอกาส โดยมุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา ลดอัตราเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา และเพิ่มโอกาสในการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการดำรงชีวิต

- **บทบาทภายในเครือข่ายความร่วมมือ** มีบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณ และทรัพยากรในการจัดการศึกษา โดยร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายในการพัฒนาโครงการการศึกษาที่ตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมาย และสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา

2) ตัวแสดงนอกภาครัฐ (Non-State Actors)

สมาคมการศึกษาตลอดชีวิตและส่งเสริมอาชีพ (ส.ก.ส.อ.)

- **สถานะและภารกิจ** ส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาทักษะอาชีพให้กับประชาชนทุกวัย โดยมุ่งเน้นการสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อเพิ่มพูนทักษะ และความรู้ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตภายในสังคม ทั้งปัจจุบัน และในอนาคต

- **บทบาทภายในเครือข่ายความร่วมมือ** มีบทบาทสำคัญ ในการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และทักษะอาชีพ

จากการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลโครงสร้างของตัวแสดงและบทบาทของตัวแสดงรองภายในเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้เซนตียอห์นบอสโก อูปถัมภ์ พบว่า ในการดำเนินงานดังกล่าว ยังคงมีข้อจำกัดที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบรรลุภารกิจของแต่ละหน่วยงานที่สำคัญ ดังนี้

ข้อจำกัดสำคัญในการดำเนินงานภายในเครือข่ายความร่วมมือของตัวแสดงและบทบาทของตัวแสดงหลัก

1) ด้านการสร้างเป้าหมายและพัฒนาค่านิยมร่วมของสมาชิกเครือข่าย

ภายในเครือข่ายความร่วมมือ พบว่า ยังคงมีข้อจำกัด เนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีลำดับความสำคัญหรือแนวทางการทำงานที่อาจไม่ตรงกัน ซึ่งทำให้การพัฒนาเครือข่ายร่วมกันเกิดความไม่สอดคล้องกัน ตัวอย่างเช่น กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เน้นการพัฒนาทักษะชีวิต และการฟื้นฟูเด็กในกระบวนการยุติธรรม แต่กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) มุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา ระดับประเทศ ซึ่งอาจส่งผลให้การประสานงานในส่วน of เป้าหมายของการศึกษา และการพัฒนาทักษะอาชีพมีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ การขาดแผนงานระยะยาวที่เชื่อมโยงกัน ทำให้ไม่สามารถประเมินผลสัมฤทธิ์ได้อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพได้มากพอ

2) ด้านการพัฒนากติกาและขอบเขตความร่วมมือในเครือข่ายความร่วมมือ

ภายในเครือข่ายความร่วมมือ เช่น สมาคมการศึกษาตลอดชีวิตและส่งเสริมอาชีพ (ส.ก.ส.อ.) มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนงบประมาณ และทรัพยากร แต่ข้อตกลงความร่วมมือที่มีอยู่ระหว่างหน่วยงานยังขาดการระบุถึงแนวทางที่ชัดเจนในเรื่องการจัดสรรปันส่วนทรัพยากรที่สมดุล การแบ่งบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างกันอย่างชัดเจน จึงทำให้เกิดความทับซ้อนในการดำเนินงานหรือการใช้ทรัพยากรในบางส่วน โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดกิจกรรมการศึกษา การพัฒนาทักษะอาชีพ และทรัพยากรที่ไม่ได้รับการจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพที่ชัดเจนเพียงพอ ซึ่งส่งผลให้การสนับสนุนการเรียนรู้ไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้เรียน

3) ด้านการสื่อสารและการประสานงานในเครือข่ายความร่วมมือ

ภายในเครือข่ายความร่วมมือยังคงพบความท้าทาย เนื่องจากขาดระบบที่มีประสิทธิภาพในการจัดการข้อมูล และการสื่อสารระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ คือ ขาดการใช้ฐานข้อมูลกลางหรือฐานข้อมูลขนาดใหญ่ที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลของผู้เรียนได้อย่างครบถ้วน และใช้งานง่ายสำหรับผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลให้การติดตาม และประเมินผลการศึกษาไม่สามารถ

ทำได้โดยทันที การประสานงานในเรื่องต่าง ๆ จึงเกิดความล่าช้า ทั้งนี้ ระบบการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่จะสามารถรองรับข้อมูลจากทุกหน่วยงาน และช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบที่รองรับการสื่อสาร และการจัดการข้อมูลที่เป็นมาตรฐาน เช่น การใช้ฐานข้อมูลกลางที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากหลายหน่วยงานได้แบบเรียลไทม์ เพื่อช่วยในการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน

โดยสรุป ในการดำเนินงานของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ยังมีข้อจำกัดที่สำคัญในด้านการสร้างเป้าหมายร่วม การพัฒนากติกาและขอบเขตความรับผิดชอบ การติดต่อสื่อสาร และประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปัญหา เพื่อให้การดำเนินงานภายในเครือข่ายเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีความยั่งยืน

“ปัจจุบันประเทศไทยมีเด็กเยาวชนนอกระบบราว 4 แสนกว่าคน มีเด็ก 1.9 ล้านคนเป็นกลุ่มเสี่ยงจากความยากจนด้อยโอกาส และมีเด็กเยาวชนผู้พิการอีกราว 2 แสนกว่าคนในระบบการศึกษา กสศ. มีความตั้งใจที่จะทำงานเพื่อไปให้ถึงกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้ให้ได้มากที่สุด โดยจากการสำรวจร่วมกับเครือข่ายทำงานมากกว่า 74 จังหวัด และอีก 66 เครือข่ายภาคประชาสังคมทั่วประเทศ ค้นหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา พบว่า จากเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาทั้งหมด ที่สำรวจจำนวน 36,268 คน มีเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม จำนวน 3,443 คน ตัวเลขนี้สะท้อนสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งถึงเส้นทางชีวิตของเด็กที่หลุดออกจากระบบ ไม่เพียงอยู่ในวงจรความยากจนข้ามชั่วคน แต่ยังอยู่ในวงจรการกระทำผิดอีก” (ผู้จัดการกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2565)

4.1.2 โครงสร้างทรัพยากรและการสื่อสารภายในเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้เซนต์ยอห์นบอสโก อุปถัมภ์

4.1.2.1 โครงสร้างบุคลากร (Manpower)

1) บุคลากร (Manpower) ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ

โครงสร้างบุคลากรของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานพินิจฯ 2) ส่วนงานคดี 3) ส่วนสถานแรกรับเด็กและเยาวชน และ 4) ส่วนอำนวยการและการจัดการ

2) บุคลากร (Manpower) ของศูนย์การเรียนรู้เซนต์ยอห์นบอสโก อุปถัมภ์

โครงสร้างบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้เซนต์ยอห์นบอสโก อุปถัมภ์ ประกอบด้วย 1) ผู้จัดการศึกษา 2) ผู้อำนวยการ และ 3) รองผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการและทะเบียน

4.1.2.2 โครงสร้างงบประมาณ (Financial Resources)

1) งบประมาณ (Financial Resources) ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ

งบประมาณของ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ ได้รับการจัดสรรจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ตลอดจนเงินหรือทรัพย์สินบริจาคของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล

2) งบประมาณ (Financial Resources) ของศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์

งบประมาณของศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์ ได้รับจากสมาคมการศึกษาตลอดชีวิตและส่งเสริมอาชีพ (ส.ก.ส.อ.) ซึ่งใช้ในการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนที่ขาดโอกาสทางการศึกษา เช่น เด็กและเยาวชนในความร่วมมือกับศาลเยาวชนและครอบครัว สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และงบประมาณค่าธรรมเนียมปีการศึกษา

4.1.2.3 โครงสร้างวัสดุและอุปกรณ์ (Materials and Equipment)

1) วัสดุและอุปกรณ์ (Materials and Equipment) ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ สื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์การฝึกอบรม และเครื่องมือสำหรับการบำบัด รวมถึงอุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ และโทรศัพท์

2) วัสดุและอุปกรณ์ (Materials and Equipment) ของศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์ ได้มีการใช้สื่อการเรียนการสอน ในระดับพื้นฐาน เช่น อุปกรณ์การเรียน เครื่องเขียน และในส่วนของเทคโนโลยี ได้มีการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลผ่านโปรแกรมที่ช่วยสนับสนุนการสื่อสารผ่านทาง LINE OA และระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ Learning Management System (LMS)

4.1.2.4 โครงสร้างการจัดการ (Management Resources)

1) การจัดการ (Management Resources) ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ

การจัดการภายในสถานพินิจฯ สมุทรปราการ มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างครบวงจร ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ผ่านกระบวนการยุติธรรมทางเลือก (Restorative Justice) ที่ส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคมผ่านชุมชน และภาคีเครือข่าย

2) การจัดการ (Management Resources) ของศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์

การจัดการภายในศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์ มีการจัดการที่ยืดหยุ่น (Flexible Management) มีรูปแบบการศึกษาทางเลือก คือ นอกระบบ และตามอัธยาศัย โดยมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์เป็นหลัก

4.1.2.5 โครงสร้างการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีภายในเครือข่ายความร่วมมือ (Communication and Technology Usage)

1) การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีภายในเครือข่ายความร่วมมือ (Communication and Technology Usage) ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ

1.1 การสื่อสารทางการ (Formal Communication) การประชุม และการจัดทำรายงานเพื่อประสานงานภายในองค์กรและเครือข่าย รวมถึงการใช้หนังสือราชการ และเอกสารทางการที่มีความถูกต้องและตรวจสอบได้

1.2 การใช้เทคโนโลยี (Technology Usage) การใช้ระบบติดตามผลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเพื่อติดตามสถานะของเด็กในกระบวนการยุติธรรม รวมถึงการใช้โปรแกรมซอฟต์แวร์ในการจัดการข้อมูลและกระบวนการทางการศึกษา

2) การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีภายในเครือข่ายความร่วมมือ (Communication and Technology Usage) ของศูนย์การเรียนเซนต์ยอห์นบอสโก อุปถัมภ์

2.1 การสื่อสารยืดหยุ่น (Flexible Communication) มีการสื่อสารผ่าน LINE OA เพื่อความสะดวกและรวดเร็วระหว่างบุคลากรและผู้เรียน การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น โปรแกรมประชุมออนไลน์ และระบบ LMS สำหรับการเรียนการสอน

2.2 การใช้เทคโนโลยี (Technology Usage) มีการจัดการเรียนการสอนผ่านเทคโนโลยีโดยใช้แพลตฟอร์มออนไลน์และแอปพลิเคชันสำหรับการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นและการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียน เช่น การเก็บและรวบรวมข้อมูล

จากการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลโครงสร้างทรัพยากรและการสื่อสาร ภายในเครือข่ายความร่วมมือ พบว่า ในการดำเนินงานดังกล่าวยังคงมีข้อจำกัดที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบรรลุภารกิจของหน่วยงาน ดังนี้

ข้อจำกัดสำคัญในการดำเนินงานภายในเครือข่ายความร่วมมือของตัวแสดงและบทบาทของตัวแสดงหลัก

1) ด้านการสร้างเป้าหมายและพัฒนาด้านนิยมนร่วมของสมาชิกเครือข่าย

- ทรัพยากรด้านบุคคล (Manpower) ในการสร้างเป้าหมายร่วมกันยังขาดการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาบุคลากรที่มีทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะที่สามารถจัดการศึกษาร่วมกันได้อย่างชัดเจน เช่น ขาดผู้เชี่ยวชาญในด้านการศึกษาทางเลือกในเชิงกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนขาดการวางเป้าหมายในการพัฒนาทักษะชีวิต และวิชาชีพที่สามารถช่วยในการวางแผนการดำเนินงานระยะยาวร่วมกันกับหน่วยงานภายใต้งานในเครือข่ายความร่วมมือ และภาคีเครือข่ายอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

- ทรัพยากรด้านงบประมาณ (Financial Resources) ยังขาดเป้าหมายในการจัดสรรงบประมาณร่วมกันที่เหมาะสม ซึ่งทำให้การพัฒนาเครือข่าย และการพัฒนาด้านการจัดการศึกษาร่วมกันไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ เนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีแหล่งเงินทุนแยกจากกัน และไม่สามารถแบ่งปันงบประมาณสำหรับใช้ร่วมกันได้

- ทรัพยากรด้านวัสดุและอุปกรณ์ (Materials and Equipment) ภายในเครือข่ายความร่วมมือไม่มีวัสดุหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาโครงการร่วมกัน เช่น ชาติเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ระบบการจัดสรร และการบริหารจัดการด้านพัสดุที่บูรณาการระหว่างหน่วยงาน

- ทรัพยากรด้านการจัดการ (Management Resources) ยังขาดการจัดการที่สามารถรองรับความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่มีหลายกลุ่มเป้าหมาย และการวางแผนดำเนินภารกิจร่วมกัน ระบบการจัดการภายในแต่ละหน่วยงานยังไม่สามารถปรับให้เข้ากับการทำงานร่วมกันอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการวางแผนในระยะยาว

2) ด้านการพัฒนาบุคลากรและขอบเขตความร่วมมือในเครือข่ายความร่วมมือ

- ทรัพยากรด้านบุคคล (Manpower) การกำหนดบทบาท และหน้าที่ระหว่างหน่วยงานยังไม่ชัดเจน ตัวอย่างเช่น ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาไม่มีการจัดตั้งคณะทำงานที่มีการแบ่งหน้าที่เฉพาะเจาะจงระหว่างเครือข่ายความร่วมมือ

- ทรัพยากรด้านงบประมาณ (Financial Resources) การขาดแหล่งงบประมาณที่รองรับการพัฒนาบุคลากรและขอบเขตความร่วมมืออย่างครอบคลุมชัดเจน ทำให้การใช้ทรัพยากร และจัดสรรงบประมาณร่วมกันไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

- ทรัพยากรด้านวัสดุและอุปกรณ์ (Materials and Equipment) ในการบริหาร/จัดการ วัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ยังขาดการวางกติกากำหนดหรือเงื่อนไขในการดำเนินงานร่วมกัน เช่น ชาติเครื่องมือในการติดตามการดำเนินงานที่สามารถสะท้อนผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานร่วมกันได้

- ทรัพยากรด้านการจัดการ (Management Resources) โครงสร้างการจัดการยังขาดการแข่งขัน และขอบเขตความร่วมมืออย่างชัดเจนในบางแง่มุม ทำให้หน่วยงานไม่สามารถดำเนินงานร่วมกันได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

3) ด้านการสื่อสารและการประสานงานในเครือข่ายความร่วมมือ

การสื่อสารและการประสานงานภายในเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนต์ยอห์นบอสโก อุบลราชธานี มีข้อจำกัดที่ชัดเจนในหลายด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน หนึ่งในปัญหาหลัก คือ การขาดระบบการสื่อสารที่มีมาตรฐาน และการประสานงานที่คล่องตัว ทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการดำเนินการต่าง ๆ ภายในเครือข่ายมีความล่าช้า และขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานระหว่างกัน

การใช้การสื่อสารทางการที่เป็นเอกสาร หนังสือหรือการประชุมอาจไม่สามารถตอบสนองต่อการประสานงานที่ต้องใช้ความรวดเร็วในบริบทของการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น กล่าวคือ การจัดทำรายงาน และเอกสารทางการทำให้การตัดสินใจ และการดำเนินการมีความล่าช้า ทำให้การตอบสนองต่อปัญหาหรือการประสานงานต่าง ๆ ด้านการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมไม่เป็นไปตามความคาดหวัง เนื่องจากเป็นงานดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกัน คือ ระหว่างหน่วยงานในภาครัฐกับนอกภาครัฐ

นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีในการติดตามข้อมูลและการจัดการเรียนรู้ ยังคงมีข้อจำกัดในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ระบบติดตามผลไม่สามารถทำงานร่วมกันได้ ส่งผลให้ข้อมูลบางส่วนสูญหายหรือไม่ได้รับการส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเวลาที่เหมาะสม ขาดการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภายในเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งมีผลกระทบต่อ การดำเนินงานและการให้บริการที่มีประสิทธิภาพแก่เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม และเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายร่วมกันในเครือข่ายความร่วมมือ

“ในเรื่องทรัพยากร เช่น เรื่องวัสดุ และอุปกรณ์นั้น คือ บางครั้งก็ไม่พร้อมถ้าหากปรับปรุงได้มากขึ้น ก็น่าจะดี ให้เพียงพอต่อผู้เรียน เพราะ ถ้ามีอุปกรณ์ และเครื่องมือที่ดี มันจะ ช่วยพัฒนาการทำงานได้ แต่ทั้งนี้ค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง อาจจะทำให้ต้องใช้งบประมาณที่เพิ่มมากขึ้น คือ เครื่องมือเหล่านี้ที่ใช้ในการฝึกอาชีพ จะมีราคาที่ค่อนข้างแพง แต่ก็มีประโยชน์เพราะเด็ก จะสามารถใช้ทุกวัน... ตอนนี้อยู่ที่บุคลากรขาดอยู่มากเลย เพราะ เจ้าหน้าที่คนหนึ่งต้องรับผิดชอบ หลายอย่าง บางคนต้องรับผิดชอบ 2 - 3 กิจกรรมในแต่ละวัน บุคลากรเราน้อย แต่เด็กเยอะ พอสมควร คือ ตอนนี้อยู่เรามีเด็กประมาณ 40 กว่าคน แต่ยอดจะไม่ถึง บางครั้งอาจเพิ่มขึ้นถึง 50-60 คน ขึ้นอยู่กับคำสั่งศาลในช่วงนั้น ๆ “ (ตัวแทนเจ้าหน้าที่คนที่ 1 จากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ)

“ทรัพยากรที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนก็จะใช้ร่วมกันทั้งหมด เช่น สื่อการเรียนการสอน คอมพิวเตอร์ ทีวี สมุด ปากกา ดินสอ ซึ่งจัดหาโดยสถานพินิจ... โครงสร้างบุคลากรของ ทางสถานพินิจประกอบด้วยฝ่ายการศึกษา ฝ่ายสถานแรกรับ กลุ่มงานบริหาร และงานคดี ซึ่งฝ่ายการศึกษา จะอยู่ที่สถานแรกรับ... ทางศูนย์การเรียนเขาจะใช้การจัดการผ่าน Line – OA เป็นหลัก แจ้งเดือน ประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ จากทางศูนย์การเรียนฯ จะส่งมาที่สถานพินิจฯ รวมถึงการเพิ่มฟังก์ชันลิงก์ต่าง ๆ ไปยังระบบการเรียนด้วย... บุคลากรเฉพาะทาง เช่น ครูผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาทางเลือกยังไม่ เพียงพอ ส่งผลให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ... ปัญหาบางครั้ง คือ เราเรียนทุกวันอังคาร แต่บางวันอังคารอาจจะมีภารกิจที่มันทับซ้อนกัน ก็ต้องเลื่อนภารกิจอื่นไปก่อนเพื่อให้เด็กได้เรียน... มีข้อเสนอ คือ อยากให้เป็นแพลตฟอร์มออนไลน์ร้อยเปอร์เซ็นต์เลยครับ แบบกรอกคะแนนในระบบ รวมไปถึงวุฒิการศึกษาที่ออกจากในระบบ ได้เลยอะไรประมาณนี้” (ตัวแทนเจ้าหน้าที่คนที่ 2 จากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ)

“วัสดุอุปกรณ์จะเป็นของเรา ใช้ร่วมกัน เราใช้ร่วมกันกับสถานพินิจฯ ตัวอย่างเช่น สถานพินิจฯ เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสนับสนุนศูนย์ฯ เช่นกันครับ เพราะศูนย์ฯ ไม่สามารถดำเนินงานได้ด้วยตัวเองทั้งหมด เช่น ถ้าเด็กต้องการเปเปอร์ (เอกสาร) ปากกา ดินสอหรือยางลบ สถานพินิจฯ ก็จะเป็นผู้จัดหาให้เมื่ออุปกรณ์หมดไป วัสดุและอุปกรณ์จึงใช้ร่วมกันทั้งหมด” (ตัวแทนเจ้าหน้าที่จากศูนย์การเรียน เซนต์ยอห์นบอสโก อุบลรัตน์)

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์โครงสร้างภายในเครือข่ายความร่วมมือระหว่างระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุบลรัตน์

องค์ประกอบ (ตัวแสดง/ ทรัพยากร)	หน่วยงาน/ ทรัพยากร	บทบาท/ รายละเอียด
1. ตัวแสดงหลัก		
- ในภาครัฐ	- สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ	- ดูแล จัดการศึกษา ฝึกอบรม ฟื้นฟู และเตรียมความพร้อม
- นอกภาครัฐ	- ศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุบลรัตน์	- จัดการศึกษารูปแบบทางเลือก (นอกระบบ และตามอัธยาศัย)
2. ตัวแสดงรอง		
- ในภาครัฐ	- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชน, กองทุนเพื่อความเสมอ ภาคทางการศึกษา (กสศ.)	- สนับสนุนเชิงนโยบาย ในด้าน การการศึกษา และสร้างเครือข่าย ความร่วมมือระหว่างกัน
- นอกภาครัฐ	- สมาคมการศึกษาตลอดชีวิตและ ส่งเสริมอาชีพ (ส.ก.ส.อ.)	- ส น บ ส นู น ทรัพยากร / งบประมาณ เพื่อการศึกษาและ พัฒนาอาชีพ
3. ทรัพยากร และการจัดการ		
- บุคลากร	- สถานพินิจฯ ผู้บริหาร, หัวหน้า ส่วนงานสถานแรกรับ, ส่วนคดีฯ - ศูนย์การเรียนฯ ผู้จัดการศึกษา, ผู้อำนวยการ, รองผู้อำนวยการ	- บุคลากรหลักที่มีบทบาท ใน ด้านการจัดการศึกษาและฟื้นฟู เด็กและเยาวชน
- งบประมาณ	- สถานพินิจฯ: งบจากกรมพินิจฯ - ศูนย์การเรียนฯ: งบจากสมาคมฯ	- งบประมาณหลักจากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อ สนับสนุน การศึกษา
- วัสดุและอุปกรณ์	- สถานพินิจฯ: อุปกรณ์การเรียนฯ - ศูนย์การเรียนฯ: สื่อดิจิทัล, LMS	- วัสดุอุปกรณ์ในการเรียนรู้ การ ฝึกอบรม และการจัดการศึกษา
- การจัดการ	- สถานพินิจฯ: จัดการแบบองค์ รวม - ศูนย์การเรียนฯ: การจัดการ ศึกษาทางเลือกที่มีความยืดหยุ่น	- การจัดการภายในที่เน้นความ ยืดหยุ่นและการดูแลรอบด้าน - มีการใช้เทคโนโลยี และอุปกรณ์ เครื่องมือสื่อสารในการประสาน / บริหารงาน และติดตามผล ร่วมกัน
- การสื่อสารและ การใช้เทคโนโลยี	-สถานพินิจฯ แบบทางการ - ศูนย์การเรียนฯ แบบยืดหยุ่น	

4.2 แนวทางในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์

การศึกษาโครงสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์ พบว่า การพัฒนาทรัพยากรในหลายด้าน เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การจัดการ การสื่อสาร และการประสานงานมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเชื่อมโยงและขับเคลื่อนการดำเนินงานของเครือข่าย โดยมุ่งส่งเสริม และพัฒนาเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเครือข่ายจะมีศักยภาพในการดำเนินงาน แต่ยังพบข้อจำกัดสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน เช่น การกำหนดเป้าหมายร่วมกันที่ไม่ชัดเจน การจัดการขอบเขตความรับผิดชอบและการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่สมดุล รวมถึงการขาดความต่อเนื่องในการติดต่อสื่อสารและการประสานงาน ทั้งนี้ยังมีปัญหาการติดตามผลการเรียนรู้ที่ยังไม่เชื่อมโยงกันเต็มที่ ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานร่วมกันภายในเครือข่าย ดังนั้น การเสนอแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และสามารถตอบสนองต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างยั่งยืน โดยแบ่งออกเป็น 3 แนวทางสำคัญ ได้แก่

1. แนวทางการสร้างเป้าหมายและพัฒนาค่านิยมร่วมของสมาชิกเครือข่าย
2. แนวทางการพัฒนาการศึกษาและขอบเขตความรับผิดชอบในเครือข่ายความร่วมมือ
3. แนวทางการพัฒนาการสื่อสารและการประสานงานในเครือข่ายความร่วมมือ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 แนวทางการสร้างเป้าหมายและพัฒนาค่านิยมร่วมของสมาชิกเครือข่าย

การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์ จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการสร้างเป้าหมายร่วม (Common Goal) และค่านิยมร่วม (Shared Values) เนื่องจากทั้งสององค์กรมีพันธกิจที่แตกต่างกัน โดยสถานพินิจฯ สมุทรปราการ มุ่งเน้นการฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ ในขณะที่ศูนย์การเรียนฯ เน้นการพัฒนาศักยภาพเด็กในระยะยาวผ่านการศึกษที่เหมาะสม ซึ่งการสร้างค่านิยมร่วม เช่น ความมุ่งมั่นในการพัฒนาเด็กอย่างครอบคลุม ความเชื่อในศักยภาพของเยาวชน และความเคารพในสิทธิของเด็ก จะช่วยสร้างความเข้าใจในเป้าหมาย และทิศทางการดำเนินงานร่วมกันอย่างมีเอกภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ทั้งนี้ การใช้เครื่องมือที่เหมาะสมเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเครือข่าย โดยเฉพาะการใช้แผนการเชื่อมโยงเป้าหมาย (Objective Mapping) ซึ่งช่วยในการวิเคราะห์และเชื่อมโยงเป้าหมายของทั้งสององค์กรให้สอดคล้องกัน (Haughey, 2014) กระบวนการนี้ควรครอบคลุมการสำรวจค่านิยม และหลักการดำเนินงานร่วมกันของแต่ละองค์กรด้วย เพื่อสร้างความชัดเจนและความสอดคล้องในการดำเนินงาน การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายเป็นกระบวนการสำคัญ โดยควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

เกี่ยวกับค่านิยมที่ทั้งสององค์กรให้ความสำคัญ เพื่อให้การกำหนดเป้าหมายและค่านิยมร่วมครอบคลุมทุกมิติของการพัฒนาเด็กและเยาวชน (Ingram, P. & Roberts, K., 2013)

ถัดมา คือ การพัฒนาตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPIs) ที่สะท้อนถึงผลลัพธ์ที่เครือข่ายต้องการร่วมกัน ถือเป็นอีกขั้นตอนที่สำคัญ โดยต้องครอบคลุมทั้งด้านการฟื้นฟูพฤติกรรม พัฒนาทักษะชีวิต และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ตัวชี้วัดเหล่านี้ควรมีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เช่น อัตราการกระทำผิดซ้ำที่ลดลง จำนวนเด็กและเยาวชนที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร รวมถึงระดับความพึงพอใจของผู้เรียน ในกระบวนการกำหนดตัวชี้วัด ควรพิจารณาค่านิยมร่วม เช่น การเน้นผลลัพธ์เชิงพัฒนาอย่างรอบด้าน และความเท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา

และ การพัฒนาแผนปฏิบัติการร่วม (Joint Action Plan) ซึ่งเป็นขั้นตอนในการแปลงเป้าหมาย และค่านิยมร่วมไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม (Linden, R. M., 2002) แผนนี้ต้องระบุระยะเวลาดำเนินการที่ชัดเจน ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว พร้อมทั้งกำหนดทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในแต่ละช่วงเวลา ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีสนับสนุน ซึ่งการสร้างกลไกการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพจะเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้ โดยควรมีการกำหนดรอบการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน พร้อมทั้งรายงานความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางสำหรับการจัดการศึกษา ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนการทำงานร่วมกัน ระบบนี้ต้องครอบคลุมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เช่น ประวัติผู้เรียน ผลการเรียน พัฒนาการด้านต่าง ๆ และการติดตามผลหลังจบการศึกษา โดยต้องมีการกำหนดสิทธิการเข้าถึงข้อมูลที่เหมาะสม และมีระบบรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ เพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและสิทธิของเด็กและเยาวชน ค่านิยมร่วม เช่น ความรับผิดชอบและความโปร่งใสในการจัดการข้อมูล จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นระหว่างหน่วยงาน

จากการศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุบลราชธานี แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างเป้าหมายร่วมและค่านิยมร่วมที่ชัดเจน เพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการสร้างเป้าหมายร่วมผ่านการใช้เครื่องมือ Objective Mapping เพื่อให้ทั้งสององค์กรสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการกำหนดแผนปฏิบัติการร่วม (Joint Action Plan) เพื่อแปลงเป้าหมายและค่านิยมไปสู่การปฏิบัติ พร้อมการจัดสรรทรัพยากรและการติดตามผลที่ชัดเจน นอกจากนี้ การปรับปรุง MOU ให้ยืดหยุ่นและพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะที่มีความหลากหลายของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเหมาะสม

“ตอนนี้เรามีสถานพินิจฯ ประมาณ 72 แห่ง สิ่งสำคัญ คือ ศูนย์การเรียนต้องรีบพัฒนาฐานข้อมูลให้เสร็จ พอฐานข้อมูลเสร็จ เวลาลงทะเบียนรายวิชา เด็กจะเลือกวิชาเองได้ คล้ายกับวิชาเลือกเสรีในมหาวิทยาลัย เพราะ ฐานข้อมูลนี้สำคัญมาก จะช่วยให้สองหน่วยงานพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรร่วมกันได้” (ตัวแทนเจ้าหน้าที่จากศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุบลราชธานี)

4.2.2 แนวทางการพัฒนาการศึกษาและขอบเขตความรับผิดชอบในเครือข่ายความร่วมมือ

การพัฒนาการศึกษาและขอบเขตความรับผิดชอบเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างความชัดเจนในการทำงานร่วมกันระหว่างสถานพินิจ และศูนย์การเรียนรู้ การใช้ ตารางการกำหนดความรับผิดชอบ หรือ Responsibility Matrix ซึ่งเป็นเครื่องมือหลักในการระบุบทบาทและหน้าที่ของแต่ละองค์กร (M. L. Harold, 1970) โดยต้องมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานทั้งหมดอย่างละเอียด เพื่อระบุความรับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่การรับเด็กและเยาวชนเข้าสู่โครงการ การจัดการศึกษา การจัดกิจกรรม การติดตามประเมินผล ไปจนถึงการดูแลหลังปล่อยตัว

โดย การกำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการร่วมกัน ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญโดยควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานกลางหรือคณะทำงานกลางที่ประกอบด้วยผู้แทนจากทั้งสององค์กรในสัดส่วนที่เหมาะสม คณะกรรมการนี้ควรมีอำนาจหน้าที่ชัดเจนในการตัดสินใจเชิงนโยบาย การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน นอกจากนี้ ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานย่อยในด้านต่างๆ เช่น ด้านวิชาการ ด้านกิจการนักเรียน ด้านการพัฒนาทักษะชีวิต และด้านการติดตามประเมินผล ถัดมา คือ **การพัฒนากระบวนการจัดการทรัพยากรร่วมกัน** โดยต้องมีการกำหนดแนวทางการใช้ทรัพยากรที่ชัดเจน ทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ สถานที่ และอุปกรณ์การเรียนการสอน ควรมีการจัดทำแผนการใช้ทรัพยากรประจำปี โดยระบุรายละเอียดการสนับสนุนจากแต่ละฝ่ายด้วย ตลอดจนการกำหนดกลไกการตรวจสอบและรายงานการใช้ทรัพยากรที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ และ **การสร้างระบบการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลการดำเนินงาน** โดยต้องมีการพัฒนาเครื่องมือการประเมินที่ครอบคลุมทุกมิติ ทั้งด้านการจัดการศึกษา การพัฒนาพฤติกรรม และการเตรียมความพร้อมผู้ส่งคืน การกำหนดกรอบการประเมินที่ชัดเจน และการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ทุกฝ่ายสามารถติดตามความก้าวหน้าและปรับปรุงได้อย่างทัน่วงที

นอกจากนี้ในการพัฒนาตามแนวทางดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยพิจารณาแนวทาง **การพัฒนากระบวนการจัดการความเสี่ยงและการแก้ไขปัญหา** ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมาก โดยร่วมกันวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในทุกมิติ ทั้งด้านการจัดการศึกษา ความปลอดภัย การเงิน และการบริหารจัดการ เป็นต้น พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ชัดเจน การจัดทำคู่มือการบริหารความเสี่ยง และแผนรองรับเหตุฉุกเฉิน ตลอดจนเตรียมความพร้อมบุคลากรร่วมกันอยู่เสมอ ซึ่งแนวทางทั้งหมดเหล่านี้จะช่วยให้ทุกภาคส่วนในเครือข่ายความร่วมมือสามารถรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี สามารถดำเนินงานร่วมกันได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อส่งเสริมและจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างเหมาะสม และตอบโจทย์ผู้เรียนได้มากที่สุด

“แนวทางในการพัฒนาด้านทรัพยากรก็จะต้องอาศัยกลไกความร่วมมือจากส่วนต่าง ๆ อย่างเช่นทางศูนย์การเรียนรู้หรือชุมชนเป็นหลัก ที่สามารถเข้ามาช่วยกันได้” (ตัวแทนเจ้าหน้าที่จากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ)

“ถ้าศูนย์การเรียนรู้ กำหนดขอบเขตการจัดกระบวนการวางแผนตลอดปีการศึกษา สถานการณ์ฯ รับผิดชอบงานวัดประเมินผล เช่น การวัดความรู้เบื้องต้นก่อนเรียน ซึ่งเรามีชุดข้อสอบให้แล้ว สถานการณ์ฯ จะสามารถทำการวัดผล และจัดทำเอกสารร่องรอยการเรียนรู้ได้เองเลย โดยไม่ต้องส่งมาที่เรา เราจะไปเยี่ยมเด็ก และทำการอดิทได้เลย” (ตัวแทนเจ้าหน้าที่จากศูนย์การเรียนรู้ เซนต์ยอห์นบอสโก อุปถัมภ์)

4.2.3 แนวทางการพัฒนาการสื่อสารและการประสานงานในเครือข่ายความร่วมมือ

การพัฒนาระบบการสื่อสารและการประสานงานที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเครือข่ายความร่วมมือให้ประสบความสำเร็จ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับการสื่อสารระหว่างองค์กร โดยควรพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลแบบบูรณาการที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานการณ์ฯ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้เซนต์ยอห์นบอสโก อุปถัมภ์ ได้แบบ Real-Time

โดยเริ่มต้นจาก การพัฒนาระบบการประชุมออนไลน์ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านระบบคลาวด์ (Cloud-based Data Sharing) ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกในการประสานงาน และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน การนำซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการบริหารจัดการและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ หรือ Enterprise Resource Planning (ERP) มาปรับใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากร และการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยระบบเหล่านี้ต้องมีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล และเป็นไปตามมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูล

ถัดมา คือ การพัฒนาระบบการติดตามความก้าวหน้าแบบ Real-Time โดยการพัฒนาแดชบอร์ด (Dashboard) ที่แสดงข้อมูลสำคัญ เช่น จำนวนนักเรียน ผลการเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม และความก้าวหน้าในการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงข้อมูลจากเครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น ถ้าเป็นข้อมูลเฉพาะระหว่างหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาสามารถดูผ่าน Dashboard ได้เลยทันที ไม่จำเป็นต้องที่จะต้องเป็นเจ้าหน้าที่ควบคุมระบบเฉพาะ เป็นต้น โดยระบบนี้ต้องปรับปรุงให้สามารถแจ้งเตือน เมื่อมีประเด็นที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษหรือเมื่อถึงกำหนดการสำคัญต่าง ๆ นอกไปจากนี้ การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานร่วมกัน (Joint Operation Manual) เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างบุคลากรทั้งสององค์กร โดยต้องจัดทำคู่มือที่ครอบคลุมทุกกระบวนการทำงาน ตั้งแต่การรับนักเรียน การจัดการเรียนการสอน การดูแลความปลอดภัย ไปจนถึงการติดตามผลหลังจบการศึกษาหรือปล่อยตัว ทั้งนี้ ต้องมีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

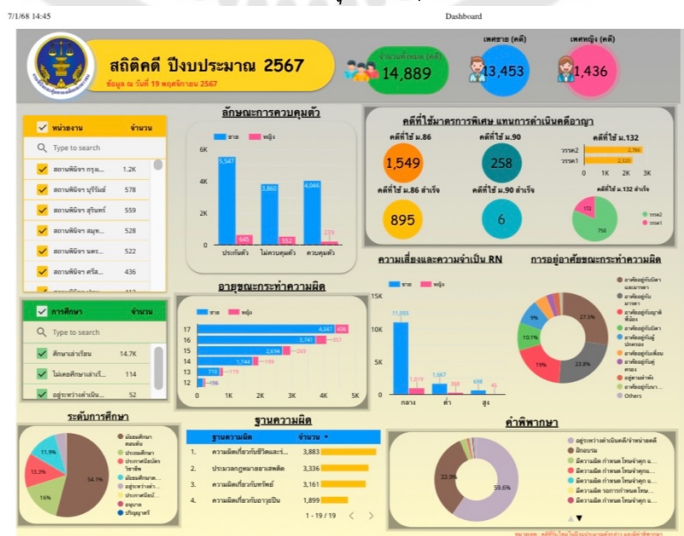
และการพัฒนาช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนหรือกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เป็นสิ่งจำเป็น เช่น การใช้แอปพลิเคชันสำหรับการสื่อสารภายในองค์กร การพัฒนาเว็บไซต์สำหรับการเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะ และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสร้างการรับรู้และความเข้าใจในการดำเนินงานของเครือข่าย การสร้างวัฒนธรรมการสื่อสารเชิงรุก และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาความร่วมมือที่ยั่งยืน โดยควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะ

การสื่อสารและการประสานงาน การสร้างเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานระหว่างหน่วยงาน เป็นต้น

ในส่วนของการดำเนินงานร่วมกันทั้งภายในองค์กร และภายในเครือข่ายความร่วมมือ มีระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้เซนต์ยอห์นบอสโก อุปถัมภ์ สิ่งที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ในการรวบรวม และถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานร่วมกัน การจัดทำฐานข้อมูลแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) และการสรุปบทเรียนจากการดำเนินงานจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มศักยภาพในการทำงานร่วมกันในอนาคต ทั้งนี้ การจัดการความรู้ยังช่วยให้การเรียนรู้จากข้อผิดพลาดและความสำเร็จสามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาทั้งหมดนี้ไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังเป็นการสร้างนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ต่อการทำงานร่วมกันให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และการพัฒนาคุณภาพชีวิตในระยะยาว เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้เซนต์ยอห์นบอสโก อุปถัมภ์ ให้สามารถยืนหยัดได้อย่างเข้มแข็งและเติบโตได้อย่างยั่งยืนในการส่งเสริมการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ตลอดจนสามารถลดการกระทำผิดซ้ำ แก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และสร้างความเสมอภาคในสังคมได้อย่างแท้จริง

“การสื่อสารยังไม่มี ความชัดเจนในบางเรื่อง เช่น การแจ้งเปลี่ยนแปลงเวลาการเรียน การประสานงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ทำให้บางครั้งเกิดความสับสนระหว่างหน่วยงาน” (ตัวแทนเจ้าหน้าที่จากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ)

“การปรับแพลตฟอร์มให้ใช้งานง่ายขึ้นหรือว่ามีข้อมูลครบถ้วน แล้วยังสามารถเปิดดูได้เลยทุกอย่าง ก็จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาภายในเครือข่ายความร่วมมือได้ดียิ่งขึ้น” (ตัวแทนเจ้าหน้าที่จากศูนย์การเรียนรู้เซนต์ยอห์นบอสโก อุปถัมภ์)

ภาพประกอบ 1 หน้า Dashboard ข้อมูลสถิติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
ที่มา: <https://doc.djop.go.th/public/Dashboardv1.php>

ตารางที่ 2 แนวทางในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์

แนวทางการพัฒนา	รายละเอียด
แนวทางการสร้างเป้าหมาย และพัฒนาค่านิยมร่วมของ สมาชิกเครือข่าย	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดเป้าหมายร่วม (Common Goal) ผ่านเครื่องมือ Objective Mapping - วางแผนเป้าหมายและแผนงานที่ตอบสนองของความต้องการของเครือข่าย - เพิ่มเงื่อนไขการต่อระยะเวลา MOU อัตโนมัติ และจัดประชุมทบทวนประจำปีเพื่อขยายระยะเวลาความร่วมมือ
แนวทางการพัฒนากติกา และขอบเขตความรับผิดชอบ ในเครือข่ายความร่วมมือ	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบแต่ละหน่วยงาน - การจัดหาทรัพยากรและติดตามผล - ใช้เครื่องมือ RESPONSIBILITY MATRIX เพื่อความชัดเจน - ตั้งคณะกรรมการกลางเพื่อประสานงานและปรับปรุงกติกา - จัดการงบประมาณอย่างโปร่งใสและเหมาะสม
แนวทางการพัฒนา ด้านการสื่อสาร และการประสานงาน ในเครือข่ายความร่วมมือ	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ระบบประชุมออนไลน์ เช่น การประชุมผ่านวิดีโอคอล - ติดตามผลแบบเรียลไทม์ผ่านเทคโนโลยี เช่น Cloud-based Data Sharing - ใช้ซอฟต์แวร์ ERP เพื่อการจัดการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ - พัฒนากลไกการสื่อสารให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ - การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management) และการจัดทำฐานข้อมูลแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

บทที่ 5

สรุป ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนา

ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา การศึกษา เรื่อง การศึกษาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปลั้มท์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปลั้มท์ และเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปลั้มท์ ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 โครงสร้างของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปลั้มท์

ในภาพรวมของการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปลั้มท์ จากการศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม แสดงถึงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และนอกภาครัฐ โดยมีการประสานบทบาทและความรับผิดชอบที่ชัดเจนเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ตัวแสดงหลักในภาครัฐ ได้แก่ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ มีภารกิจหลักในการกำหนดนโยบายและบริหารจัดการทรัพยากรภายในองค์กร ภายใต้การนำของผู้อำนวยการซึ่งรับผิดชอบการบริหารองค์กร การประสานงานกับหน่วยงานภายนอก และการตัดสินใจในประเด็นสำคัญระดับนโยบาย สำหรับระดับปฏิบัติการ หัวหน้าสถานแรกรับมีบทบาทในการดูแลความปลอดภัยและความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชน รวมถึงประสานงานร่วมกับ นักวิชาการอบรม ที่จัดทำหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ ตลอดจน ครูฝึกทักษะอาชีพ ที่เน้นการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การประกอบอาชีพในอนาคต

ในขณะเดียวกัน ศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปลั้มท์ ตัวแสดงหลักนอกภาครัฐ มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาทางเลือก โดย ผู้จัดการศึกษา รับผิดชอบการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และการประสานงานกับสถานพินิจฯ และหน่วยงานภายนอก เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาที่เหมาะสม โดยมีผู้อำนวยการศูนย์ดูแลภาพรวมองค์กร และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการรับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ยังมีบทบาทของตัวแสดงรอง ทั้งภาครัฐ และนอกภาครัฐ ที่สนับสนุนกระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีบทบาทในการกำหนดนโยบายระดับประเทศ สนับสนุนทรัพยากร และกำกับมาตรฐานการดำเนินงานของสถานพินิจทั่วประเทศ ขณะที่ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง สำหรับตัวแสดงรองนอกภาครัฐ สมาคมการศึกษาตลอดชีวิตและส่งเสริม

อาชีพ (ส.ก.ส.อ.) สนับสนุนงบประมาณ และพัฒนาวิชาชีพ โดยเน้นความเชื่อมโยงกับตลาดแรงงาน ประสานงานกับเอกชน เพื่อฝึกอาชีพ และเพิ่มโอกาสในการจ้างงาน

ในการวิเคราะห์โครงสร้างของตัวแสดง พบว่า ข้อจำกัดที่สำคัญภายในเครือข่ายความร่วมมือที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน คือ แนวทางการทำงานของหน่วยงานแตกต่างกัน ขาดแผนงานระยะยาวร่วมกัน ทำให้การประสานงาน และการประเมินผลไม่ต่อเนื่อง เชื่อมโยง การกำหนดกติกาขาดความชัดเจนในการจัดสรรทรัพยากร และการแบ่งหน้าที่ ส่งผลให้เกิดความทับซ้อน และไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ การสื่อสารและการประสานงานยังขาดระบบฐานข้อมูลกลางสำหรับการติดตามและประเมินผล ทำให้ข้อมูลไม่ครบถ้วนและล่าช้า

และจากการการศึกษา และวิเคราะห์โครงสร้างทรัพยากรในการจัดการศึกษาระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และ ศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์ พบว่า มีการจัดการทรัพยากรในหลายมิติ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมอย่างครอบคลุม แบ่งออกเป็น 5 ด้านหลัก ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร สถานพินิจฯ มีโครงสร้างแบบแยกส่วนงานชัดเจน ส่วนศูนย์การเรียนฯ มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่น และคล่องตัว 2) ด้านงบประมาณ สถานพินิจฯ ได้รับงบจากกรมพินิจฯ เป็นหลัก ขณะที่ศูนย์การเรียนฯ ได้รับการสนับสนุนจาก ส.ก.ส.อ. เป็นหลัก 3) ด้านวัสดุและอุปกรณ์ สถานพินิจฯ มีสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ฝึกอบรม และเครื่องมือบำบัดฟื้นฟู ส่วนศูนย์การเรียนฯ เน้นอุปกรณ์พื้นฐานและเทคโนโลยีดิจิทัล 4) ด้านการจัดการ สถานพินิจฯ ใช้แนวทางการพัฒนาแบบองค์รวม ส่วนศูนย์การเรียนฯ ใช้แนวทางที่ยืดหยุ่นจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย และ 5) ด้านการสื่อสารและประสานงาน สถานพินิจฯ ใช้การสื่อสารแบบทางการ ขณะที่ศูนย์การเรียนฯ เน้นแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น LINE OA และ LMS ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าโครงสร้างมีความแตกต่างระหว่างภาครัฐกับนอกภาครัฐ การดำเนินงานร่วมกันภายในเครือข่ายความร่วมมือจึงต่างกัน

ในการวิเคราะห์โครงสร้างทรัพยากร พบว่า ข้อจำกัดที่สำคัญภายในเครือข่ายความร่วมมือที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน มี 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) เป้าหมายร่วมไม่ชัดเจน หน่วยงานมีแนวทางการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ขาดการวางแผนระยะยาว และวางแผนงานร่วมกันที่ชัดเจน 2) กติกาและขอบเขตความรับผิดชอบไม่ชัดเจน ในการแบ่งบทบาทและการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่ชัดเจน ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน และ 3) ข้อจำกัดด้านการสื่อสารและการประสานงาน ยังไม่มีระบบฐานข้อมูลกลาง ส่งผลให้การติดตามผลและการจัดการข้อมูลล่าช้า

สรุป ในภาพรวมเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และ ศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์ มีการประสานบทบาทร่วมกันเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดสำคัญ ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายร่วมกันไม่ชัดเจน การกำหนดกติกา และแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรไม่สมดุล และการสื่อสารและการประสานงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่อง และประสิทธิภาพในการดำเนินงานของเครือข่าย ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานร่วมกันจะต้องมีการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาแนวทางการดำเนินงานร่วมกันให้เป็นอย่างเหมาะสมมากที่สุด

5.1.2 แนวทางในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโกอุปถัมภ์

การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์ จำเป็นต้องมีการกำหนดแนวทางที่ชัดเจน เพื่อแก้ไขปัญหา และลดข้อจำกัดภายในเครือข่าย โดยแนวทางในการดำเนินงานระหว่างเครือข่ายความร่วมมือให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ในการส่งเสริมการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม มี 3 ด้านหลัก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) แนวทางการสร้างเป้าหมายและพัฒนาค่านิยมร่วมของสมาชิกเครือข่าย

ในการดำเนินงานจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายร่วม (Common Goal) และค่านิยมร่วม (Shared Values) อย่างชัดเจน เนื่องจากสถานพินิจฯ และศูนย์การเรียนฯ มีพันธกิจที่แตกต่างกัน การใช้เครื่องมือ Objective Mapping และการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นและพัฒนาเป้าหมายและค่านิยมร่วม เช่น ความเชื่อมั่นในศักยภาพเยาวชนและความเท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญ พร้อมทั้งต้องกำหนด ตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPIs) และจัดทำ แผนปฏิบัติการร่วม (Joint Action Plan) ที่ครอบคลุมระยะสั้น กลาง และยาว รวมถึงการปรับปรุงบันทึกความเข้าใจ (MOU) ให้ยืดหยุ่นและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างเท่าทันสถานการณ์

2) แนวทางการพัฒนากติกาและขอบเขตความรับผิดชอบในเครือข่ายความร่วมมือ

นำเครื่องมือ ตารางการกำหนดความรับผิดชอบ หรือ Responsibility Matrix มาปรับใช้ เพื่อแบ่งบทบาท และหน้าที่ให้ชัดเจน โดยกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในทุกขั้นตอน เช่น การจัดการเรียน การประเมินผล และการสนับสนุนทรัพยากร พร้อมทั้งจัดตั้ง คณะกรรมการกลาง ที่มีตัวแทนจากสองฝ่าย เพื่อตัดสินใจเชิงนโยบาย และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

3) แนวทางการพัฒนาการสื่อสารและการประสานงานในเครือข่ายความร่วมมือ

พัฒนาระบบ ฐานข้อมูลกลาง (Central Database) ที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลผู้เรียน ผลการเรียน และความคืบหน้าของโครงการได้แบบเรียลไทม์ พร้อมนำเทคโนโลยี เช่น LINE OA และ ระบบ LMS มาใช้ในการสื่อสารเพื่อเพิ่มความรวดเร็วและลดข้อผิดพลาด ตลอดจนจัดทำ คู่มือการปฏิบัติงานร่วมกัน (Joint Operation Manual) เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน

สรุป ในภาพรวมของแนวทางการพัฒนาทั้ง 3 ด้านดังกล่าวนี้ จะสามารถช่วยเสริมสร้าง และสนับสนุนเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกันให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้มากยิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถส่งเสริมการจัดการศึกษาทางเลือกที่เหมาะสมกับบริบทเฉพาะความ ต้องการ และบริบทพื้นที่เฉพาะของจังหวัดสมุทรปราการ ให้กับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างครอบคลุม และมีประสิทธิผลมากที่สุด เพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในระยะยาว

5.2 หลักการทางวิชาการที่นำมาใช้

ในการศึกษาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้ชนต๋ยอห็นบอสโก อุปลั้มภ์ ผ่านการวิเคราะห์โครงสร้างเครือข่ายและเสนอแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา พบว่า การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในภาพรวมเป็นไปอย่างซับซ้อน เนื่องจากการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่มีลักษณะการดำเนินงานที่แตกต่างกันชัดเจน ดังนั้น การนำหลักการและแนวคิดทางวิชาการมาประยุกต์ใช้ จึงมีความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของเครือข่าย โดยสามารถแบ่งเป็น 3 แนวทางสำคัญ ดังนี้

5.2.1 แนวทางการสร้างเป้าหมายและพัฒนาค่านิยมร่วมของสมาชิกเครือข่าย: หลักการจัดแนวเป้าหมาย (Goal Alignment Theory) และการพัฒนาค่านิยมร่วม (Shared Values Development)

แนวคิดการจัดแนวเป้าหมาย (Goal Alignment Theory) ของ Locke & Latham (1990) มุ่งเน้นการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถวัดผลได้ร่วมกันภายในเครือข่าย เพื่อเพิ่มแรงจูงใจและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยการกำหนดเป้าหมายร่วม (Common Goal) ที่สอดคล้องกันเป็นปัจจัยสำคัญในการลดความขัดแย้งและสร้างทิศทางการทำงานที่เป็นหนึ่งเดียว

สำหรับการพัฒนาเครือข่ายระหว่างสถานพินิจฯ และศูนย์การเรียนรู้ฯ ซึ่งมีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน จำเป็นต้องมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน โดยใช้เครื่องมือ Objective Mapping (Haughey, 2014) เพื่อช่วยเชื่อมโยงพันธกิจทั้งสองฝ่ายอย่างเป็นรูปธรรม ควบคู่ไปกับการพัฒนาค่านิยมร่วม (Shared Values Development) เช่น ความเท่าเทียม ความรับผิดชอบ และการเคารพซึ่งกันและกัน ซึ่งจะช่วยสร้างความไว้วางใจ เสริมความสัมพันธ์เชิงบวก ลดความขัดแย้ง และสนับสนุนการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งกำหนด ตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPIs) ที่สามารถติดตามผลได้อย่างต่อเนื่อง

5.2.2 แนวทางการพัฒนากติกาและขอบเขตความรับผิดชอบในเครือข่ายความร่วมมือ: กรอบโครงสร้างเชิงสถาบัน (Institutional Framework)

กรอบแนวคิด โครงสร้างเชิงสถาบัน หรือ Institutional Framework (North, 1990) ที่เน้นการกำหนดโครงสร้าง กฎเกณฑ์ บทบาท และขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานในเครือข่ายให้ชัดเจน ทั้งนี้ หลักการสำคัญของ Institutional Framework คือ การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบที่ชัดเจน โดยสถาบันที่มีโครงสร้างชัดเจนต้องกำหนด บทบาท (Roles) และ ความรับผิดชอบ (Responsibilities) ของแต่ละฝ่ายอย่างเหมาะสม เช่น การระบุบทบาทของผู้กำกับดูแล ผู้ปฏิบัติงาน และผู้สนับสนุน ลดความไม่แน่นอน (Uncertainty Reduction) ซึ่งสถาบันทำหน้าที่สร้างความชัดเจนในกฎเกณฑ์และข้อตกลงเพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจตรงกันและลดข้อขัดแย้งในการทำงานร่วมกัน และ สร้างความยั่งยืนในการทำงานร่วมกัน โดยใช้กฎเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานกลาง เช่น การจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ที่ระบุเงื่อนไขอย่างชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้ เพื่อสร้างความเข้าใจและลดความขัดแย้งในการดำเนินงานร่วมกันภายในเครือข่าย

สำหรับการนำหลักการทางวิชาการมาประยุกต์ใช้ในบริบทของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้เซนต์ยอห์นบอสโก อุปลักษณ์ มีความสอดคล้องที่สำคัญกับกรอบแนวคิดนี้ คือ เครือข่ายความร่วมมือนี้ ได้มีการจัดทำ **บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)** ที่ระบุบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน เช่น ศูนย์การเรียนรู้ รับผิดชอบด้านการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาทักษะอาชีพ ส่วนสถานพินิจฯ มีหน้าที่ดูแลด้านพัฒนาการ ความปลอดภัย และสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินงานมีความชัดเจนมากขึ้น ควรมีการนำ **ตารางกำหนดความรับผิดชอบ หรือ Responsibility Matrix** มาปรับใช้ เพื่อกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบในทุกขั้นตอน โดยมีรายละเอียด คือ กำหนดบทบาทและหน้าที่อย่างชัดเจน โดยระบุว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบหลัก (Responsible) ผู้มีอำนาจตัดสินใจ (Accountable) ผู้ให้คำปรึกษา (Consulted) และผู้รับทราบข้อมูล (Informed) ในแต่ละกิจกรรมหรือขั้นตอนของโครงการ ซึ่งเรียกว่า **RACI Model** เช่น การออกแบบหลักสูตร การจัดกิจกรรม และการประเมินผล อีกทั้งยังควรมีการจัดตั้ง **คณะกรรมการกลางหรือคณะทำงาน** ที่มีผู้แทนจากทั้งสององค์กรมาทำหน้าที่กำกับดูแล และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

5.2.3 แนวทางการพัฒนาการสื่อสารและการประสานงานในเครือข่ายความร่วมมือ: ทฤษฎีการสื่อสารในเครือข่าย (Network Communication Theory)

ทฤษฎีการสื่อสารในเครือข่าย หรือ Network Communication Theory (Castells, 1996) เน้นความสำคัญของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพผ่านเครือข่าย เพื่อเพิ่มความร่วมมือและความแม่นยำในการตัดสินใจ การไหลเวียนของข้อมูลที่ถูกต้องและทันเวลาเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดข้อผิดพลาดในการประสานงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญต่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร ทั้งนี้ หลักการสำคัญของทฤษฎีการสื่อสารในเครือข่าย (Key Principles) คือ **โครงสร้างของเครือข่าย (Network Structure)** **เครือข่ายประกอบด้วยโหนด (Nodes)** หรือจุดเชื่อมต่อ และความสัมพันธ์ระหว่างโหนดเหล่านี้เรียกว่า **ความเชื่อมโยง (Ties)** ที่แสดงถึงความสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนข้อมูล ซึ่ง **การไหลเวียนของข้อมูล (Information Flow)** คือ ข้อมูลเป็นศูนย์กลางของการทำงานในเครือข่าย และไหลเวียนอย่างรวดเร็วต่อเนื่อง ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจและการดำเนินงานร่วมกัน ใช้ **การสื่อสารแบบสองทาง (Two-way Communication)** และเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพต้องเปิดโอกาสให้เกิดการสื่อสารแบบโต้ตอบ (Interactive Communication) และต้องลดการสื่อสารทางเดียวที่อาจทำให้ข้อมูลขาดความครบถ้วน ตลอดจนมีการนำ **เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT Integration)** เช่น ระบบคลาวด์ (Cloud-based Systems) และแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น LMS หรือ LINE OA มาใช้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสาร

สอดคล้องในบริบทของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้เซนต์ยอห์นบอสโก อุปลักษณ์ ที่มีการใช้ระบบ LMS (Learning Management System) ในการติดตามผลการเรียนของเด็กและเยาวชน อย่างไรก็ตาม ยังคงขาดระบบฐานข้อมูลกลาง (Central Database) ที่สามารถบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน เช่น ประวัติผู้เรียน ผลการประเมิน และข้อมูลกิจกรรม ซึ่งควรมีการพัฒนาแพลตฟอร์มกลางที่สามารถแสดงผลข้อมูลแบบเรียลไทม์ และสามารถเข้าถึงได้โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่าง

เหมาะสม รวมถึงการจัดทำ คู่มือการปฏิบัติงานร่วมกัน (Joint Operation Manual) เพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการทำงานและแนวทางสื่อสารภายในเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (Policy Recommendations)

การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และ ศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์ สะท้อนถึงความท้าทายสำคัญที่ต้องแก้ไขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน โดยประเด็นหลักที่พบ ได้แก่

- 1) การขาดเป้าหมายร่วมที่ชัดเจน (Common Goal) และในการพัฒนาเครือข่าย
- 2) การกำหนดกติกา บทบาท/หน้าที่ และขอบเขตความรับผิดชอบที่ไม่ชัดเจน

(Responsibility & Institutional Framework)

และ 3) ข้อจำกัดด้านการสื่อสารและการประสานงาน (Communication & Coordination Issues) ในเครือข่ายความร่วมมือ

เพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาในการศึกษารังนี้ จะเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ซึ่งข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาเชิงนโยบาย ถูกพัฒนาขึ้นโดยเชื่อมโยงกับ กรอบแนวคิดทางวิชาการ **หลักการจัดแนวเป้าหมาย Goal Alignment Theory** (Locke & Latham, 1990) **กรอบโครงสร้างเชิงสถาบัน Institutional Framework** (North, 1990) และ **Network Communication Theory** (Castells, 1996) ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพโดยใช้หลักการทางวิชาการมาเป็นแนวทางในการพัฒนาเชิงปฏิบัติ โดยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญ 3 ด้าน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การสร้างเป้าหมายร่วม ค่านิยมร่วม และกำหนดทิศทางการดำเนินงาน

จากแนวคิด Goal Alignment Theory (Locke & Latham, 1990) ซึ่งให้เห็นว่า การสร้างเป้าหมายร่วม (Common Goal) และ ค่านิยมร่วม (Shared Values) เช่น ความเท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสและความรับผิดชอบต่อเด็กและเยาวชน มีความสำคัญต่อการลดความขัดแย้งและสร้างความเข้าใจร่วมในเครือข่ายความร่วมมือ การไม่มีเป้าหมาย และค่านิยมที่ชัดเจนอาจทำให้เกิดความไม่สอดคล้องในการดำเนินงานร่วมกัน ดังนั้น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ

1.1 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างเป้าหมายร่วม (Collaborative Goal-Setting and Shared Values Workshop)

โดยมีเป้าหมายสำคัญ เพื่อระบุเป้าหมายร่วมที่ชัดเจนระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์ และมีแนวทางดำเนินการ คือ

- ใช้เทคนิค Objective Mapping เพื่อเชื่อมโยงเป้าหมายของแต่ละองค์กรให้สอดคล้องกัน

- จัดทำเอกสารเป้าหมายร่วม (Common Goal Document) ที่แสดงวัตถุประสงค์ของแต่ละฝ่าย เช่น การจัดการศึกษาทางเลือกและการฟื้นฟูเด็กและเยาวชน

1.2 พัฒนาแผนยุทธศาสตร์ร่วม (Strategic Planning Framework)

โดยมีเป้าหมายสำคัญในการสร้างแผนงานระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน มีแนวทางในการดำเนินการ คือ

- ใช้ข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการมาพัฒนาเป็นแผนปฏิบัติการรายปี เพื่อให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่อง และชัดเจน

- จัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPIs) เช่น อัตราการเข้าศึกษาของเด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ ที่เพิ่มขึ้น โดยจัดเก็บ และปรับปรุงข้อมูล (Update) ในทุก ๆ ภาคการศึกษาหรือแต่ละไตรมาสที่มีเด็กเข้ารับการศึกษา

2) การกำหนดกติกาและระบบการจัดการในเครือข่ายความร่วมมือ

จากกรอบโครงสร้างเชิงสถาบัน Institutional Framework (North, 1990) เน้นความสำคัญของ โครงสร้างสถาบัน ในการกำหนดบทบาท และความรับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อให้การทำงานระหว่างองค์กรมีประสิทธิภาพ และลดความขัดแย้ง โดยเน้นการสร้างข้อตกลง เพื่อลดความไม่แน่นอน สร้างความโปร่งใส และลดข้อขัดแย้ง ดังนั้น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ

2.1 จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ให้ชัดเจน

โดยมีเป้าหมายสำคัญในการกำหนดบทบาทและขอบเขตความรับผิดชอบที่ชัดเจน มีแนวทางในการดำเนินการ คือ

- ระบุขอบเขตหน้าที่ของแต่ละฝ่าย เช่น สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ ดูแลความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการ และศูนย์การเรียนเซนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์ จัดการศึกษาและพัฒนาทักษะอาชีพ เป็นต้น

- เพิ่มข้อกำหนดเกี่ยวกับการตรวจสอบและติดตามผล

2.2 พัฒนาระบบกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ (Responsibility Matrix)

โดยมีเป้าหมายสำคัญในการสร้างความชัดเจนในการแบ่งบทบาทระหว่างกัน ทั้งนี้ มีแนวทางในการดำเนินการ คือ

- ใช้เครื่องมือ ตารางกำหนดความรับผิดชอบ หรือ Responsibility Matrix (RACI Matrix) เพื่อระบุบทบาทอย่างละเอียดในทุกขั้นตอน

- จัดตั้งคณะกรรมการกลางหรือคณะทำงานร่วม เพื่อติดตามประเมินผล และปรับปรุงโครงสร้างการทำงาน

3) การพัฒนาด้านการสื่อสารและการประสานงาน

ทฤษฎีการสื่อสารในเครือข่าย หรือ Network Communication Theory (Castells, 1996) เน้นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มความสามารถในการแลกเปลี่ยนข้อมูลภายในเครือข่าย ดังนั้น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ

3.1 พัฒนาการสื่อสารออนไลน์ผ่านการใช้แพลตฟอร์ม (One-Stop Communication Platform)

โดยมีเป้าหมายสำคัญในการรวมช่องทางสื่อสารและการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ทั้งนี้ มีแนวทางในการดำเนินการ คือ

- ใช้เครื่องมือ เช่น LINE OA, Zoom, Google Workspace, และ Microsoft Teams เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกในการสื่อสารแบบเรียลไทม์

- จัดตั้งกลุ่มแชทกลาง เพื่อแจ้งเตือน และติดตามความคืบหน้า โดยต้องสามารถสื่อสารแบบสองทางได้ (Two-Way Communication)

3.2 จัดตั้งคณะทำงานประสานงานเครือข่าย (Network Coordination Taskforce)

โดยมีเป้าหมายสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการประสานงานระหว่างองค์กรหรือเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งนี้ มีแนวทางในการดำเนินการ คือ

- แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อประสานงานร่วมกันจากทั้งสองหน่วยงานอย่างชัดเจน

- กำหนดขอบของการประชุมติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ

สรุป จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายทั้งหมดนี้ เชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดทางวิชาการอย่างเป็นระบบ โดยเน้น การสร้างเป้าหมายร่วม ผ่าน Goal Alignment Theory, การกำหนดบทบาทและหน้าที่อย่างชัดเจน ด้วย Institutional Framework และ การพัฒนาระบบสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ตาม Network Communication Theory ทั้งนี้ การบูรณาการแนวทางเชิงนโยบายเหล่านี้จะช่วยให้เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้เชนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์ สามารถดำเนินงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความยั่งยืนในการดูแล และพัฒนาเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้ได้วิเคราะห์โครงสร้างและเสนอแนวทางพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้เชนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์ ในปี พ.ศ. 2564 - ปัจจุบัน ซึ่งตัวแสดง และความสัมพันธ์ในเครือข่ายยังอยู่ในกระบวนการพัฒนา และปรับตัวให้สอดคล้องกัน อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งถัดไปควรมุ่งเน้นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเครือข่ายในระยะยาว เพื่อวิเคราะห์บทบาทและความสัมพันธ์ของตัวแสดงที่อาจเปลี่ยนแปลง รวมถึงการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเครือข่าย นอกจากนี้ ควรเปรียบเทียบเครือข่ายในพื้นที่อื่น และเพิ่มการวิเคราะห์เชิงปริมาณควบคู่กับเชิงคุณภาพ เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของตัวแสดงในเครือข่ายให้เป็นไปอย่างชัดเจน ซึ่งการศึกษาในลักษณะนี้จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจยิ่งขึ้น และสามารถสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์การเรียนรู้เชนตียอห์นบอสโก อุปถัมภ์ ให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนในระยะยาวต่อไปได้

บรรณานุกรม

- กัญญาภิณฺญ์ สิริรัตน์เจริญ และสุนันท์ ชวยศู. (2566, มกราคม-กุมภาพันธ์). แนวทางการพัฒนา การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของไทย. วารสารรมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี. 6(1): 46-47
- กนกพิชญ์ อุ่นคง. (2566). “เปิดเทอมที่ไม่ได้เรียนต่อ” ทางออกอยู่ที่ไหน เมื่อเด็กตกอยู่ในการวน ซ้ำของหลุดจากระบบการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2567, จาก <https://thepotential.org/social-issues/dropped-out-children/>
- กนกพร กระจางแสง. (2566, กันยายน-ธันวาคม). อิทธิพลของแรงจูงใจในการทำงานและการ สนับสนุนจากองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพในการปฏิบัติงานผ่านความผูกพันต่อองค์กรของ บุคลากรโรงพยาบาลนครพนม. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี. 11(26): 121-123
- กัณนิกา นาขันดี. (2565). การศึกษาบทบาทของภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากร ทางการศึกษาของโรงเรียนเกาะช้างวิทยาคม. สารนิพนธ์ ธิ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรัตนครินทรวิโรฒ
- กัลย์สุดา กุลชาติ. (2561). การพัฒนาแนวทางการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชน: กรณีศึกษาความร่วมมือระหว่างศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัด อุบลราชธานี กับ มูลนิธิบ้านเฮา. In.
- กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ. (2568). แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) ฉบับทบทวน ประจำปี งบประมาณ 2568. In.
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2565). บันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. In.
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2567). รายงานสถิติการกระทำผิดซ้ำของเด็กและ เยาวชน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2566. In.
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2567). ศูนย์ข้อมูลและสถิติกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน (Department Operation Center). สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2567, จาก <https://www.djop.go.th/>
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2565). แผนปฏิบัติราชการ ระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570). In.
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ). (2566). รายงานสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษาปี 2566. สืบค้นเมื่อ 4 พฤศจิกายน 2567, จาก <https://www.eef.or.th/Infographic-452234/>

- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ). (2567). ความจริงและความเร่งด่วน ของ สถานการณ์เด็กนอกระบบในประเทศไทย. In.
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ). (2567). 11 หน่วยงาน MOU เดินหน้า Thailand ZeroDropout ก.ค.นี้ คิกออฟค้นหา ช่วยเหลือ เด็กหลุดจากระบบ 1.02 ล้านคน กลับมาเรียน ส่งเสริมศึกษายืดหยุ่น ตอบโจทย์ชีวิต. สืบค้นเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2567, จาก <https://www.eef.or.th/news-280624/>
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ) และThe101.World. (2566). 'การศึกษา' ที่ทิ้งผู้แพ้วางหลัง ติ้จทย์อย่างไรให้เด็กไทยเรียนได้ เรียนดี ไม่มีข้อจำกัด. สืบค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2567, จาก <https://flexiblelearning.eef.or.th/article-education-for-all-public-forum/>
- จังหวัดสมุทรปราการ. (2566). เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 20 ปี (พ.ศ. 2566 - 2585). In.
- จรี ทพวงษ์. (2564, กรกฎาคม-ธันวาคม). แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเพิ่มคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ กรณีสึกษา วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า. วารสารวิจัยและนวัตกรรม สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร. 4(2): 60-69
- ฐิติกาญจน์ บำรุงชัยกุล. (2566). การวิเคราะห์เครือข่ายการดำเนินงานธนาคารเวลา ตำบลชมพู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. สารนิพนธ์ ร.ป.ม. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรัตนครินทรวโรฒ
- เดอะ สแตนดาร์ด. (2566). สถิติเผย กว่า 60% ของเด็กในกระบวนการยุติธรรมหลุดจากระบบการศึกษา กสศ. จับมือกรมพินิจฯ และ 20 เครือข่าย เร่งคืนคนคุณภาพสู่สังคม. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2567, จาก <https://thestandard.co/rating-says-60-percents-justice-process-children-missing-education/>
- เดอะ แอคทีฟ. (2567). วิกฤต 'เด็กไทย' เกิดน้อย พัฒนาช้า. สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2567, จาก <https://theactive.thaipbs.or.th/news/learning-education-20241117>
- ธัญญาณี รจนา. (2565). การผลักดันความต้องการของตัวแสดงภายในเครือข่ายนโยบายในกระบวนการกำหนดแผนการเปิดประเทศ ภายใต้โครงการภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์. สารนิพนธ์ ร.ป.ม. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรัตนครินทรวโรฒ
- นันทพรราชญ์ นันทวิวัฒน์กุล และคนอื่นๆ. (2565, มกราคม-เมษายน). ต้นทุนประสิทธิผลของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำผิดกฎหมาย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม. 12(1): 321-328
- นิตยสาร กิจชะระภูมิ. (2556). การเตรียมความพร้อมเพื่อการรับเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดกลับสู่ชุมชน กรณีสึกษาศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ สส.บ. สังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต. ปทุมธานี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- แผนกลยุทธ์ กสศ. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2567). แผนกลยุทธ์ กสศ. ปี 2568-2570. กรุงเทพฯ: บริษัท ชันต์การพิมพ์ จำกัด
- ภัทรารวรรณ รัตนเกษตร. (2560, มีนาคม-พฤษภาคม). การพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนบนหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก. วารสารรามคำแหง ฉบับนิติศาสตร์. 12(1): 45-59
- พีรตนย์ ภาคิเนตร และธนธร จิรวุจิเวช. (2567). อนาคตของชาติ 1 ล้านคน หายไปจากระบบการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2567, จาก <https://theactive.thaipbs.or.th/data/thailand-zero-dropout>
- แพรวพลอย วัฒนะโชติ. (2564). การวิเคราะห์เครือข่ายนโยบายการพัฒนาพื้นที่สาธารณะสีเขียวในกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ ธิ.ม. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- แพรวพรรณ ศิริเลิศ. (2566). ยูเนสโก เผยปัจจุบันมีเด็กกว่า 250 ล้านคน ต้องหลุดออกจากระบบการศึกษาเร่งมือในการบรรลุ SDG 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2567, จาก <https://www.sdgmovement.com/2023/09/19/unesco-children-out-of-school/>
- แพรวพรรณ ศิริเลิศ. (2567). รายงานพิเศษ กสศ. ชี้เด็กไทยกว่า 1.02 ล้านคน หลุดออกนอกระบบการศึกษาพร้อมเสนอมาตรการแก้ไขอย่างเร่งด่วน. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2567, จาก <https://www.sdgmovement.com/2024/06/04/report-children-dropping-out-of-the-education-system/>
- พรนงค์พิเชษฐ์ แห่งหน และอิศรัฎฐ์ รินโธสง. (2559, กรกฎาคม-ธันวาคม). การวิเคราะห์องค์ประกอบความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับศูนย์เรียนรู้ของชุมชนเครือข่ายมหาวิทยาลัยชีวิต ในการจัดการศึกษานอกระบบระดับอุดมศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ของไทย. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้. 9(2): 21-26
- พรพิสมัย น้อยบัวทิพย์. (2551). การศึกษาปัญหาและระดับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเทศบาลจังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
- รังสิญา ช่อผูก และประกอบ ใจมั่น. (2566, มกราคม-มิถุนายน). การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา กรณีศึกษา : จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารวิชาการ บัณฑิตศึกษา. 1(1): 50-53
- ศิรินทร์รัตน์ กาญจนกฤษ และธัญญาภรณ์ จันทรวะ. (2565, มีนาคม-เมษายน). กระบวนการเตรียมความพร้อมและการสนับสนุนของเครือข่ายในการประกอบอาชีพของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม กรณีศึกษา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 5(2): 5-8
- ศูนย์การเรียนรู้ชนตย์ยอห์นบอสโก อูปถัมภ์. (2567). คู่มือรับสมัครผู้เรียนศูนย์การเรียนรู้ชนตย์ยอห์นบอสโก อูปถัมภ์ รูปแบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยการจัดการศึกษาทางไกล. In.

- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. กลุ่มประชาสัมพันธ์และ
สื่อสารองค์กร กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2553). เมื่อเด็กและเยาวชนต้อง
เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา. In.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2567). รายงานสถิติคดี
ประจำปีงบประมาณ 2566. In.
- สร้อยพัทธ์ เอี้ยวเจริญ, กุลสกาวิ เลหาสถิต และสงคราม สมณวัฒนา. (2567, กันยายน-ตุลาคม)
การบริหารกิจการบริการสาธารณะในบริบทของภาคีเครือข่าย กลยุทธ์ขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี. 7(5): 1191-119
- สุขสันต์ ชื่นประยูร. (2557). มาตรการติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยจากศูนย์ฝึกและ
อบรมเด็กและเยาวชน. การศึกษาค้นคว้าอิสระ น.ม. (นิติศาสตรมหาบัณฑิต). นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สุทธิพงษ์ พันวิสัย. (2563). อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การบริหารงานตามหลัก
ธรรมาภิบาล ต่อคุณภาพการบริการภาครัฐขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่อำเภอ
กุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). สกลนคร:
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- แสงจันทร์ มิตรกุล. (2562, เมษายน-มิถุนายน). รูปแบบการสร้างแรงจูงใจของครูต่อการ
ปฏิบัติงานในโรงเรียน สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย. วารสาร
มหาวิทยาลัยคริสเตียน. 25(2): 65-78
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2566). สร้างโอกาสทางการศึกษา เปิดเส้นทางชีวิตใหม่. In
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 6 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
(2566). โครงการวิจัย การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาในครอบครัว
แห่งกลางโดยใช้ครอบครัวและชุมชนเป็นฐาน. In.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567). การสำรวจการย้ายถิ่นของประชากร พ.ศ. 2566 (The 2023
Migration Survey). In.
- สำราญ ทงมี และคนอื่นๆ. (2561, มกราคม-มิถุนายน). การนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมใน
การจัดการศึกษาสำหรับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. วารสารมหาวิทยาลัย
ราชภัฏร้อยเอ็ด. 12(1): 58-63
- อังสุการ อะภูะวินทร์ และมาตี ลิมสกุล. (2567, กรกฎาคม-ธันวาคม). การศึกษาผลของโปรแกรม
การควบคุมตนเองต่อพฤติกรรมการลดใช้สารเสพติดของเยาวชนภายในศูนย์ฝึกและ
อบรม: ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา. วารสาร
สังคมสงเคราะห์ศาสตร์และการบริหารสังคม. 32(2): 228-247
- อารีรัตน์ อติชัยเดชรินทร์. (2565). ข้อท้าทายงานสังคมสงเคราะห์ในกระบวนการยุติธรรมเด็ก
และเยาวชนต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนกระทำผิดซ้ำ. In.

- Agranoff, R., & McGuire, M. (2001). "Managing Collaboration: A Key to Effective Public Management". *Public Administration Review*, 61(4), 420-430.
- Bryson, J. M., Crosby, B. C., & Stone, M. M. (2006). The design and implementation of cross-sector collaborations: Propositions from the literature. *Public Administration Review*, 66(1), 44-55.
- Bryson, J. M., Crosby, B. C., & Stone, M. M. (2015). Designing and implementing cross-Sector collaborations: Needed and challenging. *Public Administration Review*, 75(5), 647-663.
- Borgatti, S. P., & Foster, P. C. (2003). The network paradigm in organizational research: A review and typology. *Journal of Management*, 29(6), 991-1013.
- Castells, M. (2009). *Communication power*. Oxford University Press.
- Castells, M. (1996). *The rise of the network society*. Blackwell Publishers.
- Gray, B. (1989). "Collaborative Approaches to Resolving Environmental Disputes". *Social and Environmental Studies*, 23(3), 45-67.
- Gulati, R., Nohria, N., & Zaheer, A. (2000). Strategic networks. *Strategic Management Journal*, 21(3), 203-215.
- Harold, M. L. (1950). *Responsibility matrix: A tool for defining roles and responsibilities in project management*. Unpublished manuscript.
- Ingram, P. & Roberts, K. (2013). "The Role of Common Goals in Organizational Networks: A Case Study of Educational Initiatives". *Journal of Organizational Theory*, 28(1), 58-72.
- Kapucu, N., & Demiroz, F. (2011). Measuring performance for collaborative public management using network analysis methods and tools. *Public Performance & Management Review*, 34(4), 549-579.
- Locke, E. A., & Latham, G. P. (1990). *A theory of goal setting & task performance*. Prentice-Hall.
- Locke, E. A., & Latham, G. P. (2002). Building a practically useful theory of goal setting and task motivation: A 35-year odyssey. *American Psychologist*, 57(9), 705-717.
- Linden, R. M. (2002). *Working Across Boundaries: Making Collaboration Work in Government and Nonprofit Organizations*. Jossey-Bass.
- North, D. C. (1990). *Institutions, institutional change and economic performance*. Cambridge University Press.
- North, D. C. (1991). Institutions. *Journal of Economic Perspectives*, 5(1), 97-112.
- O'Leary, R., & Vij, N. (2012). Collaborative public management: Where have we been And where are we going? *The American Review of Public Administration*, 42(5), 507-522.

- Provan, K. G., & Kenis, P. (2008). Modes of network governance: Structure, management, and effectiveness. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(2), 229-252.
- Scott, W. R. (2014). *Institutions and organizations: Ideas, interests, and identities* (4th ed.). Sage Publications.
- Thomson, A. M., & Perry, J. L. (2006). Collaboration processes: Inside the black box *Public Administration Review*, 66, 20-32

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	สุรีย์พร สุพรรณพงศ์
วัน เดือน ปี เกิด	1 มีนาคม 2544
สถานที่เกิด	สมุทรปราการ
วุฒิการศึกษา	รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต (ร.บ.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิชาโทการเมืองการปกครอง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	149/13 ม.1 ต.บางเสาธง อ.บางเสาธง จ.สมุทรปราการ 10570

